

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMDAKİ
AKTİF KELİME HAZİNESİNİN BELİRLENMESİ
(KIRŞEHİR/AKÇAKENT ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet TÜRKYILMAZ

Ankara
Aralık, 2013

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMDAKİ
AKTİF KELİME HAZİNESİNİN BELİRLENMESİ
(KIRŞEHİR/AKÇAKENT ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet TÜRKYILMAZ

Danışman: Doç. Dr. İhsan KALENDEROĞLU

Ankara

Aralık, 2013

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisi olan Mehmet TÜRKYILMAZ'ın "Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımdaki Aktif Kelime Hazinesinin Belirlenmesi (Kırşehir/Akçakent Örneği)" başlıklı tezi 26.12.2013 tarihinde, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

Danışman: Doç Dr. İhsan KALENDEROĞLU

Üye: Prof. Dr. Muammer NURLU

Üye: Doç. Dr. Dilek ERGÖNENÇ AKBABA

İmza

ÖN SÖZ

Dil, insanın duygu ve düşüncelerini yazıyla, sözle veya işaretle anlatabildiği en önemli araçtır. İşaret dillerini bir kenara bıraktığımızda, yazılı ve sözlü anlatımın en önemli malzemesini kelimeler oluşturur. Bu nedenle bir insanın zengin bir kelime hazinesine sahip olması çevresiyle kurduğu iletişimin daha etkili olmasını sağlar.

Türkçe derslerinin amacı bireyi dört temel dil becerisi noktasında (okuma, dinleme, konuşma, yazma) yetkin seviyeye ulaştırmaktır. Bu sayede birey okuduğunu anlayan, kendini ifade edebilen, sorgulayan, araştıran, çözüm üreten bir varlık halini alacaktır.

Bir çocuğun konuşmaya başladıktan sonra isteklerini karşılayabilmesi, çevresi ile iletişim kurabilmesi dil ile mümkündür. Bu sebeple okul öncesi eğitimden başlayarak bireyin bütün eğitim dönemlerinde ve yaşamının tüm evresinde en basit isteklerinden en karmaşık duygularına kadar, çevresinde olup bitenlerini anlamasında ve çevresi ile iletişim kurmasında en etkin rolü dil üstlenmektedir.

İsteklerin ifadesi ya konuşmayla ya da yazıyla gerçekleşir. Bu iki dil becerisinin gerçekleşmesinde de en etkili araç kelimelerdir. Bu yüzden yazılı ve sözlü anlatım ile ilgili çalışmaların hedef noktasını kelimeler oluşturmaktadır. Türkçe öğretim programında öğrencilerin hangi seviyede ne kadar kelime bilmesi ya da hangi kelimeleri bilmesi gerektiği ile ilgili açıklama yapılmadığından kelime hazinesi ile ilgili çalışmaların yapılması zarurî bir ihtiyaç halini almıştır. Yapılacak olan araştırma sonuçları doğrultusunda hedef kitleye öğretilmesi gereken kelime listeleri oluşturulacaktır. Her ne kadar yazılı ve sözlü anlatımın ortak ögesi kelimeler olsa da bu iki dil becerisi birbirinden farklıdır. Birey sözlü anlatımda hızlı bir şekilde kelimeleri kullanmaya ihtiyaç duyarken bu durum yazılı anlatım için geçerli değildir. Yazılı anlatımda kelimenin seçiminde daha titiz davranılmakta bu sebeple yazma ve konuşma becerilerine ait kelime hazinesi farklılık göstermektedir. Yazılı anlatımda bireyin kelime hazinesinde daha çok kelimenin yer aldığı görülmektedir.

Bireyin kelime hazinesi eğitim seviyesine, sosyo-ekonomik durumuna, cinsiyetine vb. değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Eğitim seviyesi arttıkça kişinin kendini ifade ederken daha çok kelime kullandığı yapılan araştırmalarda görülmektedir. Bu sebeple eğitimin her kademesinde hem yazılı hem de sözlü anlatımda kullanılan kelimelerle ilgili çalışmalar yapılmalı, kelime listeleri oluşturulmalıdır. Bu çalışmalar yapılırken ilk olarak bireyin o anki kelime hazinesi belirlenmelidir. Bu belirleme yapıldıktan sonra bireyin bulunduğu eğitim kademesine göre bilmesi gereken kelimeler öğretilerek kelime hazinesi zenginleştirilmelidir.

Başka bir açıdan bakıldığında kelimeler dilin değerini de ortaya koyar. Bir dilin varlığını sürdürdüğü toplumda, bireyler arası kullanılan kelime sayısı o dilin kelime hazinesini gösterir. Kelime hazinesi açısından zengin diller, aynı zamanda konuşulduğu toplumun değerini arttırarak onu diğer diller içerisinde söz sahibi yapar.

Bu sebeple bir dilin kelime zenginliğinden bahsedebilmek için öncelikle bu zenginliği ortaya çıkaracak çalışmalara ihtiyaç vardır. Yapmış olduğumuz çalışma ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesinin belirlenmesine yöneliktir. Bu çalışma hem eğitimin ilk kademesinde öğrencilerin kelime hazinesinin istenilen seviyeye ulaştırılıp ulaştırılamadığını tespit etmemizi sağlayacak hem de eğitimin ikinci kademesi için belirli bir hedef belirlememizde yardımcı olacaktır.

Araştırmam boyunca yardım ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. İhsan KALENDEROĞLU'ya, beni sürekli yüksek lisans yapmam konusunda yönlendiren ve her zaman yanımda olan Sayın Prof. Dr. Muammer NURLU'ya, sık sık bilgi ve görüşlerine başvurduğum Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ'a, çalışmam ile ilgili uygulamaların yapılmasında bana yardımcı olan değerli Türkçe öğretmenlerine teşekkürü borç bilirim.

Mehmet TÜRKYILMAZ

ÖZET

ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZILI ANLATIMDAKİ AKTİF KELİME HAZİNESİNİN BELİRLENMESİ (KIRŞEHİR/AKÇAKENT ÖRNEĞİ)

TÜRKYILMAZ, Mehmet

Yüksek Lisans, Türkçe Öğretimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İhsan KALENDEROĞLU

Aralık-2013, 123

Bu araştırma, çalışma evrenindeki ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime hazinesini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Öğrencilerin kelime hazinelerini tespit edebilmek için Kırşehir ili Akçakent ilçesinde bulunan ortaokullardan 57 adet 5. sınıf öğrencisine üç farklı türde (fabl, anı, serbest konu) toplam 171 adet metin yazdırılmıştır. Elde edilen verilerde geçen kelimeler öğrencilerin cinsiyetine ve üç farklı anlatım türüne göre incelenmiştir.

Bu inceleme sonucunda toplam 12595 kelime tespit edilmiş olup bu kelimelerden 1653'ünün farklı kelime, 10942' sinin ise bu kelimelerin tekrarı olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyet açısından bakıldığında toplam kelime kullanımında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu; tür açısından ise öğrencilerin sırasıyla fabl, anı, serbest türde daha çok kelime kullandıkları görülmüştür.

Çalışmanın sonunda türlere göre kelime listeleri oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kelime, Kelime Hazinesi, Yazılı Anlatım, Türkçe Öğretimi

ABSTRACT

THE DETERMINATION OF 5th GRADE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' ACTIVE WORD POWER IN WRITTEN EXPRESSION (KIRŞEHİR/AKÇAKENT SAMPLE)

TÜRKYILMAZ, Mehmet

Master of Science , Department of Turkish Language Teaching

Advisor: Assisst Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU

December-2013, 123

This thesis has been done to determine the active word power of the 5th grade-secondary school students in written expression in working environment.

In order to determine the word power of the students, 57 of 5th grade students in the district of Akçakent in Kırşehir province were made to write 171 texts in total in three different types. (fables, memoir, free style) The words in the obtained data were analyzed according to the students' gender and three different types.

As a result of this review a total of 12.595 words have been identified and 1.653 of these words have been identified as type words and 10.942 of them have been identified as free words.

In terms of gender, it has been observed that female students were more successful than male students in the total use of words. In terms of types it has been observed that the students used more words in fables, memoir, free style respectively.

Word lists were generated according to the types at the end of the study.

Keywords: Word, Word Power, Written Expression, Turkish Language Teaching

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
GRAFİKLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2. İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. İlgili Kuramsal Çerçeve	7
2.2. Kelime Hazinesi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	27
3. YÖNTEM	31
3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Verilerin Toplanması	32
3.4. Verilerin Analizi	33

4. BULGULAR VE YORUMLAR	35
4.1.Cinsiyete Göre Yorumlar	35
4.2. Türe Göre Yorumlar	51
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	58
5.1.Sonuç	58
5.2. Öneriler	60
KAYNAKÇA	62
EKLER	67
Ek-1: Fabl Türü Metin Yazma Formu	68
Ek-2: Anı Türü Metin Yazma Formu	69
Ek-3: Serbest Tür Metin Yazma Formu	70
Ek-4: Örnekleme Grubunun Yazdığı Metinlerden Örnekler	71
Ek-5: Örnekleme Grubunun Anı Türünde Kullandığı	
Çeşit Kelimeler ve Sıklık Sözlüğü	80
Ek-6: Örnekleme Grubunun Fabl Türünde Kullandığı	
Çeşit Kelimeler ve Sıklık Sözlüğü	89
Ek-7: Örnekleme Grubunun Serbest Türde Kullandığı	
Çeşit Kelimeler ve Sıklık Sözlüğü	99
Ek-8:Örnekleme Grubun Üç Türün Tamamında (Fabl, Anı, Serbest Tür)	
Kullandığı Çeşit Kelimeler ve Sıklık Sözlüğü	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. 5. Sınıf Öğrencilerinin Okullara ve Cinsiyete Göre Dağılımı	32
Tablo 2. Kız Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandığı Kelimeler	35
Tablo 3. Kız Öğrencilerin Anı Türünde Kullandığı Kelimeler	37
Tablo 4. Kız Öğrencilerin Serbest Türde Kullandığı Kelimeler	39
Tablo 5. Erkek Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandığı Kelimeler	41
Tablo 6. Erkek Öğrencilerin Anı Türünde Kullandığı Kelimeler	43
Tablo 7. Erkek Öğrencilerin Serbest Türde Kullandığı Kelimeler	45
Tablo 8. Kız Öğrencilerin Üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler	47
Tablo 9. Erkek Öğrencilerin üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler	49
Tablo 10. Fabl Türünde Kullanılan Kelimeler	51
Tablo 11. Anı Türünde Kullanılan Kelimeler	52
Tablo 12. Serbest Türde Kullanılan Kelimeler	53
Tablo 13. Örneklem Grubunun Üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler	55

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Kız Öğrencilerin Üç Türde Veri Dağılımı	41
Grafik 2. Erkek Öğrencilerin Üç Türde Veri Dağılımı	47
Grafik 3. Erkek ve Kız Öğrencilerin Üç Türün Tamamında Gösterdikleri Performansların Karşılaştırılması	50
Grafik 4. Örneklem Grubunun Türlerle Göre Gösterdiği Performansın Karşılaştırılması	55
Grafik 5. Örneklem Grubunun Üç Türün Tamamında Gösterdiği Performans	57

KISALTMALAR

Ak. :aktaran

C.: cilt

ev.: Çeviren

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

S.: Sayı

TDK: Türk Dil Kurumu

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

1. GİRİŞ

İnsan iletişim kurarken her şeyi dil yardımıyla, dolayısıyla da kelimelerle yazılı veya sözlü olarak gerçekleştirmektedir. Bu nedenle bireyin söz varlığı ne kadar geniş ise çevresiyle kurduğu iletişimde o kadar etkilidir. Kelime hazinesi ile ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde kişilerin sahip oldukları toplam kelime sayısının, kelime hazinesini gösterdiği ifade edilmiştir.

Dil, insanoğlu var olduğundan beri, insanlar arası duygu ve düşüncelerin paylaşımını sağlayan en önemli araçtır. İnsanlar konuşmak ve duygularını birbirlerine anlatmak için hiç şüphe yok ki kelimeleri kullanmaktadır.

Dil, konuşulduğu millete has bir değerdir. Dilin değerini ise içinde barındırdığı kelimeler oluşturur. Dili konuşanlar arasında kullanılan kelime sayısı o dilin kelime hazinesini gösterir. Bir dilin kelime hazinesi ne kadar geniş ise, o dil diğer dillere oranla o derece güçlüdür, dünya dilleri arasında o derece söz sahibidir. Bu gücü sadece yapılan çalışmalar ortaya koyabilir. Kelime hazinesi üzerine yapılmış çalışmalar, mevcut kelimeleri belirler. Var olan kelimelerin tespitinin ardından alınan sonuç somut bir göstergedir.

Bu çalışmada, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime hazineleri belirlenmeye çalışılacaktır. Bu amaçla Kırşehir ili Akçakent ilçesinde bulunan ortaokullarda öğrenim gören 5.sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki kelime hazinesini belirleyebilmek için 3 farklı türde (anı, fabl, serbest konu) yazılı metin oluşturmaları sağlanmış ve elde edilen veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda da, öğrencilerin kullandıkları kelimeler türlere ve cinsiyete göre sınıflandırılmıştır.

1.1. Problem Durumu

İnsanların iletişim kurmak, kendilerini ifade etmek amacıyla bir araya getirdikleri sözlü ve yazılı cümleler topluluğuna dil denir. Dil, bireyin bireyle ve toplumla olan iletişimini sağlayan sosyal bir araçtır. İnsanoğlu dili yalnız iletişim kurmak amacıyla değil yaşadığı çevrede teşekkül eden tüm değişiklikleri algılayıp anlamlandırmak için de kullanır. Bir

dışavurum olarak düşüncenin açığa çıkması yani somut bir biçime dönüşmesi söz, yazı, işaret, hareket gibi birtakım göstergelerle mümkündür.

Bir toplumu millet yapan bağların en güçlüsü şüphesiz dildir. Dil, insanları geçmişine, gelenek ve göreneklerine, tarihine sıkı sıkıya bağlar ve o milletin bütün düşünce hazinesini dil kabına dökerek kuşaktan kuşağa aktarır. İlk bakışta dört temel becerinin öğretilmesini amaç edinmiş gibi görünen Türkçe dersinin ve tüm dil öğretim derslerinin esas amacı bir bakıma kültür aktarımı ve Türk kültürünün anadilde işlenmesini sağlamak olmalıdır. Dilini başka uluslara aktaranlar aynı zamanda kültürlerini de onlara aktarmaktadırlar. Çocuk kendini ifade edebildiği sürece kültür açısından hangi değerlere sahip olduğunu anlayabiliriz. Dolayısıyla öğrencilerin kelime hazinelerini genişletebilmek için öncelikle onların sahip oldukları kelime dağarcığının iyi bilinmesi gerekir.

Birey duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak iki şekilde ifade etmektedir. Zihinsel etkileşim bakımından birbirine çok benzeyen sözlü ve yazılı anlatım faaliyetleri, kullanım ve düşünceyi ifade etmedeki biçimleri bakımından birbirinden ayrılır. Bu farkı anlayabilmek için bireylerin yazılı ve sözlü anlatımlarındaki kelime hazinelerinin iyi bilinmesi gerekmektedir. İnsanlar konuşurken kelimeleri çoğu zaman dikkatli seçmez. Çünkü konuşma, yazmaya göre daha hızlı düşünmeyi zorunlu kılar. Ancak yazılı anlatımda kullanacağımız kelimeleri dikkatle seçeriz. Ayrıca yazılı anlatımın belirli kuralları vardır. Bu nedenle duygu ve düşüncelerimizi yazıyla anlatırken kelime arayışına daha sık başvururuz. Dolayısıyla yazılı ve sözlü anlatımdaki bu temel farklılıklar, kullanılan kelime hazinesi farklılığını da ortaya koymaktadır.

Bu çalışmamız ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazinesinin bir bölümünü tespit etmede katkı sağlayacaktır. Türkçe derslerinde öğrencilere verdiğimiz yazma ödevlerinde bazı öğrencilerin düşünce ve duygularını çok daha rahat ifade edebildikleri görülmektedir. Bu öğrencilere baktığımızda onların belirli bir okuma kültürü edindikleri ve bu sayede de diğer arkadaşlarına göre daha zengin bir kelime dağarcığına sahip oldukları görülmektedir. Dolayısıyla bireylerin sahip oldukları kelime hazinesi, onların yaşamını, çevresiyle olan iletişimini ve geçmişiyile olan bağı etkilemektedir. Kelime hazinesini etkileyen nedenlerin başında bireylerin, ailenin eğitim, sosyo-ekonomik durumu, cinsiyeti, eğitim-öğretim seviyesi gibi etkenler önemlidir. Biz de

bu çalışmamızda bireylerin kelime hazinesini cinsiyet ve yazı türleri açısından değerlendirmeye çalışacağız.

Bu bağlamda;

- a. Yazılı metinlerde öğrencilerin kullandıkları toplam ve çeşit kelime sayısı cinsiyete göre değişiklik göstermekte midir?
- b. Öğrencilerin kullandıkları toplam ve çeşit kelime sayısı metnin türüne göre farklılık göstermekte midir? sorularına cevap aranmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Kırşehir ili Akçakent ilçesinde öğrenim gören ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki kelime hazinesini ölçmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bireyleri diğer varlıklardan ayıran en önemli özellik, içinde yaşadığı doğup büyüdüğü ailesinden veya toplumdan ediniş öğrendiğı bir ana dile sahip olmasıdır. Birey çevresiyle bu dil aracılığıyla iletişim kurar, duygu ve düşüncelerini bu dille ifade eder. Bu nedenle ana dil eğitimi, bireylerin kendilerini ifade edebilme becerisini kazanmada son derece önemli bir göreve sahiptir. Genel anlamda dilin insanları sosyalleştirme özelliğinin yanı sıra, sahip olunan kültürü gelecek nesillere aktarma görevi de göz önünde bulundurulduğunda, ana dil kavramının bireylerin yaşamında ve akademik yaşantılarında önemi daha da artmaktadır.

Kişiliğı oluşturan etkenlerin başında gelen ana dil, düşünce dünyamızın ve duygularımızın aktarılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Ana dilinin bu özelliğı sebebiyle kişinin duygu ve düşünce dünyasını eksiksiz bir şekilde diğer bireylere aktarabilmesi, kısaca, sosyal bir varlık olabilmesi için ait olduğu toplumun ana dilini oluşturan kelimelere sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle teknoloji ve kültür ile sürekli değişen ve gelişen toplumlarda, bireyin içinde yaşadığı topluma ayak uydurabilmesi, toplumla sağlıklı bir iletişim kurabilmesi ve de duygularını, düşüncelerini, isteklerini doğru bir şekilde aktarabilmesi doğru sözcüklerin seçimine bağlıdır. Buna göre, “Her dilde bazı sözcükler diğer sözcüklere göre daha sık kullanılır. Çok sık kullanılan sözcüklerden ilk

1000 sözcüğü bilen bir kişi bir metnin % 80'ini anlayacaktır.” (Aksan, 2000: 20) Bu bağlamda, kişinin kendisini ifade etmede kullandığı aktif kelimelerin zenginliğinin (zengin bir kelime hazinesinin), anlama, anlatım ve sosyalleşme yönünden bireye olumlu bir şekilde yansıtacağı kesindir.

Araştırma, ortaokul 5. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin aktif kelime hazineleri hakkında bilgi edinilmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda çalışma sonucunda elde edilen veriler, öğretmenlere, eğitim-öğretim alanında öğrencileri başarıya ulaştırma yolunda yardımcı olacaktır. Araştırma, bireyin kültürünü zenginleştirmesinde ve gelecek nesillere aktarmasında kelimelerin işlevini göstermesi açısından önemlidir. Bu amacın gerçekleşmesi için kuşaklar arası iletişimin daha iyi gerçekleşmesinde görev alan ve öğrencilerin hayata dair bakış açılarını yansıtan kelime listelerinin oluşturulması ve belirlenmesi gerekmektedir. Çalışmamız kendi yaş grubunda kelime listelerinin oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Örgün eğitimin tüm kademelerinde davranış değişikliğinin oluşabilmesi için öğrenmenin gerçekleşmesinde en önemli araç olarak dil kullanılır. Dilin bütün unsurlarının, duygu ve düşüncelerin dile getirilmesinde ve de aktarılmasında en önemli unsur olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Bu fonksiyonları ele alındığında, dilin kazanım ve içeriğinin, kelime hazinesinin, sözcük sıklığının, deyimlerin, atasözlerinin vb. unsurlarının bilinmesi, dilin işlevsel olarak kullanılması açısından son derece önemlidir. Türk dilinin tam olarak kavranması ve buna bağlı olarak iletilerin etkili bir şekilde yazılı veya sözlü aktarılabilmesi, Türk dilinde yaşayan millî kültürün gelecek nesillere aktarılacak ortak değerlerde birleşebilmesi için büyük önem arz eder. Çalışmamız, bu anlamda da ortak dilin temel taşı olan kelime hazinesinin tespiti açısından önem kazanmaktadır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırma için evrenin tamamı örneklemede kullanıldığından evrenin temsili ile ilgili herhangi bir olumsuzluğun belirlenmediği düşünülmektedir.

2. Öğrencilerin uygulama esnasında içinde bulundukları fizikî ortamın (ışık, ses, konum, ısı vb.) yazma becerilerine etkisinin ne ölçüde olduğunun bilinemediği varsayılacaktır.

3. Araştırmada kullanılan edebi türlerden (anı, fabl, serbest konu) hangisinin daha fazla kelime kullanmaya olanak sağladığının bilinemediği varsayılacaktır.

4. Kırsalda bulunan küçük yerleşim birimlerinde yaşayanlar arasında önemli sosyo-ekonomik farklılıkların olmadığı düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Evrenimizi ve örneklemimizi oluşturan okullarda öğrenim gören öğrencilerin birçoğu çeşitli köylerden taşınarak Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen taşıma merkezlerinde eğitim görmektedir. Ekonomik gelir seviyesinin düşük olması sebebiyle köyde yaşayan öğrenciler sosyo-ekonomik farklılıklara göre değerlendirilmemiştir. Çünkü köylerde yaşayan insanların gelir düzeyinde önemli sosyo-ekonomik farklılıklarının olmayacağı göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre araştırma cinsiyet ve tür değişkeni üzerine yoğunlaştırılmıştır.

1.6. Tanımlar

1. Aktif Kelime Hazinesi: Kelime grupları aktif kelimeler ve pasif kelimeler olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Aktif kelimeler konuşmalarımızda ve yazılarımızda kendi kendimizi ifade etmek için kullandığımız kelimelerdir. Pasif kelimeler ise konuşurken ve yazarken kullanmadığınız fakat okuduğumuzu ve konuşulanları anlamlandırmada kullandığımız kelimelerdir.

2. Kelime Hazinesi: Bir dilde kullanılan kelimelerin hepsine ve ifade gücüne kelime hazinesi/dağarcığı/serveti denir (Karakuş, 2000: 128). Biz bu çalışmamızda, bu kavramlar içerisinden “kelime hazinesini” kullanacağız. Bireyin doğduğundan beri karşılaştığı ve çevresinden öğrendiği kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar, kelimelerden oluşan kalıplaşmış söyleyişler, kelime hazinesini meydana getirir.

3. Ortak sözlük: Bu çalışmada farklı türlerdeki yazılarda geçen ve farklı gruplardaki öğrencilerin kullandıkları kelimelerin ortak olanlarının listesi “ortak sözlük” olarak adlandırılmıştır.

4. Genel sözlük: Bütün denek grupların anlatım türlerinin tamamında kullandıkları kelimelerin oluşturduğu sözlüktür.

5. Sıklık Sözlüğü: Bütün denek gruplarının kullandıkları kelime çeşitlerinin tekrar sıklığı ile beraber gösterildiği sözlük.

6. Tür Sözlüğü: Türlerle (anı, fabl, serbest) göre kelime çeşitlerinin sıklığını göstermeden kelime listesinin tamamını veren sözlük.

7. Tekrar Edilen Kelime: Bu çalışmada aynı şekilde yazılan ve aynı anlamı taşıyan kelimeler için kullanılan adlandırmadır.

8. Çeşit Kelime: Birbirinden farklı kavramları karşılayan kelimeler için “çeşit kelime” tanımı kullanılmıştır.

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Dil

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli öğedir. İnsanlar doğası gereği birbirleriyle konuşma, iletişim kurma ihtiyacı duyarlar. Bu iletişimin gerçekleşmesi için temel araç dildir. İnsanlar birlikte yaşamayı öğrendikten sonra hayatlarını devam ettirebilmek, isteklerini ifade edebilmek amacıyla geçmişten günümüze çeşitli şekillerde iletişim kurmuşlardır. Önceleri dumanla, resimlerle veya anlamlı-anlamsız sesler çıkarılarak kurulan bu iletişim bugün en etkin şekilde dil ile sağlanmaktadır. Çünkü dil iletişimin en gelişmiş boyutudur.

Güncel Türkçe Sözlükte “Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma.” (www.tdk.gov.tr.) şeklinde tanımlanmıştır.

Dilin çok gelişmiş bir iletişim aracı olduğu birçok tanımda da vurgulanmıştır. “Dil, düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses veya anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü ve gelişmiş bir dengedir (Aksan, 2000: 55).

Karakuş’a (2002) göre “Dil insan için bütün kapıları açan sihirli bir anahtardır. Dil, düşüncenin aracı, duygu ve hayal dünyasının kapısıdır. Dil ruhu okşayan armoni ve ahenk, gönülleri süsleyen rengârenk boya, duygu ve sezgiyi besleyen besin değeri yüksek gıdadır.”(s.235) Bu bağlamda dilin bir milletin en önemli yapı taşı olduğu ifade edilebilir. Çünkü dil insanları bir arada tutan ve ortak yaşama arzusu uyandıran çok önemli bir unsurdur.

Dil sadece insanların duygu ve düşüncelerini aktarmakla yetinmez. İçinde var olduğu toplumun, yaşadığı dönemin bütün özelliklerini gelecek kuşaklara aktarmaktadır. Doğal olarak bu olguyu gerçekleştirirken de sürekli yenilenme ve gelişme çabası içinde olmak zorundadır. Bu sebeple dil değişmez, kalıplaşmış bir sistem değildir. Kendini dönemin özelliklerine göre yenilemekte ve kurallarını bu kalıplara göre belirlemektedir. Çünkü dil

<toplumsal bir kurumdur. Toplumda var olan değişme ve gelişmeler şüphesiz dile de yansımaktadır. Dil bu gelişmeler ve değişmeler ışığında ortak duygular, hedefler oluşturarak ulusal birliği kurar. Bundan dolayıdır ki dil, milleti millet yapan en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilir.

Kavcar’a (1988) göre, “Dil insanları birbirine bağlayan, bir toplumu gelişmiş güzel insan topluluğu olmaktan çıkaran millet hâline getiren en önemli öğelerden biridir.”(s.141) Milletlerin sahip oldukları kültürlerinin günümüzde de var olabilmesinin temelinde, sahip oldukları özellikleri dil aracılığı ile günümüze aktarabilmeyi başarmalarından ileri gelmektedir. Nesiller boyu aktarıla gelmiş olan dil, aynı zamanda içinde yaşadığı kültürü de yılların ötesine taşır. Toplumun en büyük kaynağı dildir. Bir toplumu ayakta tutan, toplumun varlığını sağlayan, devamlılığını temin eden, toplumda sarsılmaz bir birlik yaratan müessese olarak dilin oynadığı rol hem çok büyük hem de çok önemlidir.

Dil aynı zamanda kültürün taşıyıcılığı görevini de üstlenmektedir. Tural’ın (1988) tanımında “Kültür, tarih bakımından mevcudiyeti kesin olarak bilinen bir toplumun sosyal etkileşme yoluyla nesilden nesle aktardığı maddi ve manevi yaşayış tarzları... (s.62)” şeklinde ifadesini bulmuştur. Kısacası kültür, bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin tümü olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda bir milletin kimliğini bozmadan varlığını devam ettirebilmesi kültürüne sahip çıkması ile mümkündür.

Dilin rolü burada da karşımıza çıkmaktadır. Çünkü dil kültürün, nesilden nesle aktarılmasını, diğer milletlere tesir etmesini ve yaşamasını sağlayan en önemli araçtır. Milleti meydana getiren unsurların başında gelen dil, aynı zamanda kültürün oluşmasında ve yaşamasında en büyük görevi üstlenmiş durumdadır. Bir kültür taşıyıcısı olan dil, kültürü ve dolayısıyla milleti yok olmaktan kurtaran bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu bakımdan dil ve kültürü birbirinden ayırmak mümkün değildir. Wilhelm Von Humbolt da dil ve kültürü birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak kabul eder. Ona göre, her ikisi de birlikte gelişir; birinde üstün olan ulusun, ötekinde de üstün olması kaçınılmazdır. Çünkü insanın düşünmesi ancak dille mümkündür; dilde üstünlük yaratamayan bir ulusun düşünceleri de kapalı, dar ve sınırlı kalır. Bu durum o ulusun bütün kültürü üzerinde etkili olur (Akarsu, 1984: 87).

Dil insanların duygu ve düşüncelerini dışa vurmak için kullandıkları bir araçtır. İnsanlar duygu ve düşüncelerini anlamlandırmak ve zihninde var olanın ne olduğuna karar vermek için önce düşünürler. Düşünce sürecinin sonucu olarak ortaya çıkan verileri dildeki kelimelerle ifade ederler.

Dil ile düşünce arasında sıkı bir ilişki vardır. Çifçi (1998), “İnsan dili cümle cümle kalıplar hâlinde öğrenir. Öğrenilen bu kalıplar ve modeller, insanın yaşamına, zekâsına, eğitim durumuna veya cinsiyetine göre değerlendirilir. İnsan bu kalıplarla düşünür ve düşüncelerini aktarır. Edinilen bu kalıplar, modeller ne kadar zengin ve yeterliyse, insanın üreteceği, düşünceler de o kadar zengin olacaktır.” (s.66)

Dil ile düşünce arasındaki bu sıkı ilişki dili kullanma sürecimizde dilin mi yoksa düşüncenin mi bize kılavuzluk ettiği sorusunu akla getirmekte ve bunun neticesinde, her gün hayatımızın pek çok alanında yaptığımız konuşmalarımızın kaynağının dil mi yoksa düşünce mi olduğu sorusu ise henüz yanıtını bulamamıştır. Ancak dile hâkim olan insanların düşünce dünyalarına da hâkim olmaları bu iki unsur arasındaki bağlantının önemine işaret etmektedir. “Dil, aklın aynasıdır. Akıl ile birbirine bağlıdır ve her ikisi de birbirinin gelişmesini sağlar. Ona göre bu bağıntı sözcüklerle düşünür ve düşünürken de nesnelerin yerine bu göstergeleri, yani sözcükleri koyar. Nesnenin yerine bu sözcüğü koyma da anlığın işlemlerini kolaylaştırır ve çabuklaştırır” (Humbolt akt. Akarsu, 1984: 40).

Dil ile düşünce arasındaki ilişkide birçok bilim adamı ikisinin birbirini tamamlayan çok önemli iki unsur olduğunu belirtmişlerdir. Uygur (1984) “Sözcükler ortamından ötede hiçbir düşüncem yok. Dilim düşüncemi düşüncem de dilimi yoğuruyor. Bir ayrılmazlık var dilimle düşüncem arasında. Bu arada çok kez dilim bana kılavuzluk ediyor.” (s.100) diyerek düşüncelerin aktarılabilmesi için dilin ne kadar gerekli olduğunu ifade etmeye çalışmıştır.

Düşüncenin temelini ise kelimeler oluşturmaktadır. İnsanlar düşünceleri kelimeye dönüştürdükten sonra onu diğer insanlara aktarmak için çeşitli yöntemler kullanırlar. Bunu yazılı yâda sözlü olarak yapabilirler. Ancak yapacakları aktarımın kalitesi kullandıkları kelime çeşitliliğine bağlıdır. Bu bakımdan zengin bir kelime hazinesine sahip olan bireyin

düşüncelerini yazılı ve sözlü anlatımda etkili ve istenilen düzeyde aktarabileceği fikri kesinleşmektedir. Çünkü kelime hazinesinin zenginliği, o bireyin duygu, düşünce ve kültür zenginliğini ifade eder. Kişi ne kadar çok kelimeye sahipse dünyayı, çevresini anlatma yeteneği, dünyaya bakış açısı da bir o kadar zengindir.

2.1.2. Ana Dili Öğretimi

Bireyin kendini en iyi ifade edebildiği, en geniş iletişim olanaklarına sahip olduğu dil, ana dilidir. Her ulus, kendi dilini, tüm bireylerine etkin biçimde öğrettiğinde; bireylerin duygusal, sosyal, düşünsel ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunmuş olacaktır. Bu nedenle bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde ana dili öğretimine büyük önem verildiği ve öğretimin niteliğini yükseltecek çeşitli önlemlerin alındığı görülmektedir. Çünkü anlama ve anlatma olanaklarını alabildiğince açan ana dili öğretimi bunun gerçekleştiricisidir (Sever, 2000: 5). Aksan'a (2000) göre, “ ana dili başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkide bulunulan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir.” (s.31)

Demirel (1999), bireyin ailesinden aldığı ana dili eğitimini tüm yaşamı boyunca iletişim amacıyla kullandığını, ailenin bireye gelişigüzel kültürleme yoluyla ana dilin ilk bilgilerini verdiğini, bireyin okulda kasıtlı kültürleme yoluyla dilin kurallarını ve doğru kullanımını öğrendiğini belirtmiştir. Yalçın (2002), ana dili öğretiminin 4 yaşından 15 yaşın sonuna kadar bütün ülkelerde mecburi olduğunu ve bu eğitimin verilisinde çocuğun yaş seviyesine göre bir yaklaşma stratejisinin izlendiğini ifade etmiştir.

Yukarıdaki tanımlardan hareketle ana dili eğitiminin küçük yaşlarda başladığı, çocuk için ilk öğretmenin kendi ailesi olduğu ve tüm ülkelerin dil eğitimine çok önem verdiği sonucu çıkarılabilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde ana dili eğitimi mutlaka erken yaşta başlatılmakta ve sistemli biçimde yürütülmektedir.

Ana dili öğretimi, özellikle ilköğretimde bütün derslerin temelini oluşturur. Ana dilini doğru ve etkili kullandıkça öğrencilerin düşünce yapısı, yorumlama yeteneği, estetik beğenisi gelişir; öğrenciler belli bir kültür birikimi edinir. Bu nedenle öğrencilerin ana dili derslerindeki başarısı, diğer derslerine de yansır.

Ana dili öğretimi sosyal bilgiler, fen bilgisi, matematik vb. derslerde olduğu gibi belli dönemlerde öğretilecek konularla sınırlandırılmaz. Bu yüzden, ilköğretimden yükseköğretime kadar, öğrencilere kazandırılması amaçlanan bilgi ve becerilerde öğretim kademelerine göre büyük farklılıklar olmaz. Amaçlar sadece öğrencilerin düzey, yetenek, ilgi ve ihtiyaçlarına göre çeşitlenir. Konu belirleme sadece dil bilgisi ve edebiyat alanında söz konusu olabilir.

Sever'e (2000) göre "ana dili öğretiminin bütün aşamaları için saptanan amaçlar, bireylere anlama ve anlatma ile ilgili dilsel beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasına yöneliktir. Bu becerilerin kazandırılması ise dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört ana etkinliğe dayanır." (s.8) Bu dört temel beceri alanının eşit öneme sahip olması sağlandığında hem kendini zorlanmadan ifade edebilen hem de okuduğunu ve dinlediğini rahatça kavrayabilen bireyler yetişmesi mümkün olacaktır.

Fakat kelimeler sadece isteklerimizin, düşüncelerimizin ifade aracı değildir. "Kelimeler yalnızca anlatmaya değil, anlamaya yaramaktadır. Kelimelerin anlamı bilinmeden okunanların ya da söylenenlerin anlaşılması imkânsız görünmektedir. Bir metinde okuyucunun anlamını bilmediği kelime sayısı çoksa metnin anlamının kavranması da zorlaşır (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 32).

2.1.3. Kelime ve Kelime Hazinesi

Kelime Güncel Türkçe Sözlükte, anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük (www.tdk.gov.tr) şeklinde tanımlanmıştır. Burada yer alan tanımlamaya göre var olan ses birliğinin kelime olarak kabul edilebilmesi anlamlı olmasına bağlıdır.

Akyol ise kelimeyi tanımlarken kelimeleri ifade edilmek istenen düşüncenin bir etiketi olarak kabul etmiştir (2005: 152). Bu anlamda toplum ve birey için en önemli dil göstergelerinden olan kelimeler, kavramların adlandırılmasında, somutlaştırılmasında ve dile getirilmesinde sembol görevi üstlenir. Her kelimenin zihinsel işlemdeki önemi ve somutlaştırdıkları kavram sayısı göz önüne alındığında kelime kazanımının önemi yadsınamaz bir gerçektir. "Manalı veya gramer vazifeli dil birlikleri" (Ergin, 2004: 95) olarak da tanımlanabilen kelimeler, isteklerimizin eksiksiz ve anlaşılabilir bir biçimde

iletilmesini sağlar. Bu sebeple kendimizi yeterince iyi ifade edebilmek veya okuduğumuz herhangi bir metnin anlaşılabilmesi için kelime bilgimizin yeterli olması gerekir.

Korkmaz'a (2003) göre ise "Kelime bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıplarıdır, somut veya soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleridir." (s.6) Bu tanıma göre kelime, zihnimizde canlandırdığımız kavramlara karşılık gelen anlamlı ses birliği olarak ifade edilmiştir. İnsanlar bu anlamlı ses birlikleri sayesinde kendini ifade etme imkânı bulabilir.

Kelime bilgisi, derinlik (kelimelerin çeşitli anlamlarını bilmek), genişlik (çeşitli konularda kelimeler bilmek), ağırlık (bir konuda oldukça çok sayıda kelime bilmek) olmak üzere üç boyutta tanımlanmaktadır (Göğüş akt. Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 32). Kişinin kelime bilgisi arttıkça ifade yeteneği ve anlam gücü de artacaktır.

Bireyin kullandığı kelimelerden oluşan kendine ait bir sözlüğü vardır. Kelime hazinesi ile kastedilen bireyin beyinde bulunan zihinsel bir sözlük olmasıdır. Birey okuma dinleme yoluyla edindiği ve hafızasında depoladığı sözcük dağarcığından yerine, zamanına ve ihtiyaca göre yararlanarak toplumsal varlığını devam ettirmektedir. Kelime hazinesi farklı kaynaklarda kelime serveti, sözcük varlığı, sözcük dağarcığı, söz varlığı, söz dağarcığı gibi kavramlarla da karşılanmaktadır. Ancak birçok araştırmacının da öngördüğü üzere söz varlığı kavramı ayrı tutulmalıdır. Çünkü söz varlığı kavramı ikileme, atasözü, deyim, vecize, yabancı dillerden gelen kelime ve kelime gruplarını bir bütün olarak içine almaktadır. Bu sebeple söz varlığı kavramı diğer kavramlardan daha geniş kapsamlıdır.

Her bireyin anlama ve anlatma yeteneği birbirinden farklıdır. Şüphesiz ki bu fark bireylerin kelime hazinesindeki kelime sayılarının birbirinden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü bireyin kelime hazinesinde sahip olduğu kelime sayısı ne kadar çok ise anlama ve anlatma becerisi de o derece iyi olacaktır.

Kelime hazinesi ise sahip olunan kelimelerin tamamı şeklinde tanımlanmaktadır. Ana dilini edinmekte olan insan, daha çok küçükken tek tek sözcüklerden yola çıkarak bu söz varlığını kazanmaya, giderek onu genişletmeye başlar. Eğitim-öğretim döneminde, çalışma

yaşamında, yaşadığı sürece yeni kavramlarla karşılaşması, söz varlığının daha da genişlemesini sağlar (Aksan, 2003: 75).

İnsanlar birbirleri ile iletişim sağlayabilmek için kelimelerin anlamlarında hemfikir olmak zorundadırlar. Bu kuralı sağlayacak olan kullandıkları ortak kelime hazineleridir. Kelime hazineleri ne kadar ortak ve geniş olursa insanlarda o derece iyi iletişim sağlayabilirler.

Tosunoğlu (1999) “Aynı dili kullanan insanların birbirini anlaması için ortak bir kelime servetine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç temel kelime servetinin belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. O halde temel kelime serveti ile kastedilen kavrama dikkat çekmek, eğitim-öğretimdeki yerini ve önemini dile getirmek gerekmektedir. İnsanın doğduğu andan itibaren karşılaştığı ve çevresinde hazır bulduğu kelimeler, bu kelimelerin çağrıştırdığı kavramlar kelimelerin oluşturduğu kalıplaşmış ifadeler kelime servetini meydana getirir.” (s. 72)

Kelime hazinesi, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir. Bu birikimi en verimli şekilde arttırma ve kullanmayı sağlayacak ortam, Türkçe dersleridir. Bu derste kelime hazinesini zenginleştirme çalışmaları ile öğrencinin hem dili iyi kullanması hem de düşünce dünyasını geliştirmesi sağlanır (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 33).

Bu sebeple Türkçe dersleri çok önemlidir. Türkçe Öğretim Programında yer alan hedefler ve kazanımlar ile öğrencilerin kelime hazinesi zenginleştirilmelidir. Kelime hazinesini zenginleştirme belli bir yaşta öğrenilip bitirilen bir bilgi alanı değildir. “Kelime dağarcığının gelişip zenginleşmesi hayat boyunca sürer.” (Türkçe Öğretim Programı, 1999: 46) Çünkü insanlar her zaman, her yaşta radyoda şarkı, türkü, haber, konuşma dinlerler; televizyonda film, tartışma, konuşma, haber seyrederek; gazete, dergi, kitap okurlar; insanlar da bu ve buna benzer durumlarda yeni kelimelerle karşılaşır. Anlatılanları tam ve doğru anlamak için bu kelimelerin anlamlarını öğrenirler. Öğrendikleri bu kelimeler insanların kelime hazinesini geliştirir.

Kelime öğrenme hayat boyu devam eder anacak insanların “Kelime dağarcığı asıl okulda zenginleşir” (Türkçe Öğretim Programı, 1999: 29). Okulda eğitim-öğretim gören öğrenciler her gün her derste yeni kelimeler öğrenirler. Kelime öğrenme sadece ana dil derslerinde gerçekleşmez. Öğrenci her derste yeni kelimeler öğrenir; kelime hazinesine yeni kelimeler katar. Okul, kelime hazinesinin sistemli ve hızlı bir şekilde gelişmesini sağlar. Ancak, okulun kelime hazinesini geliştirebilmesi için millî eğitim sisteminin kelime hazinesi konusunda hedefler belirlemesi ve eğitim programlarında bunu hedef olarak göstermesi gerekmektedir.

Türkçe Öğretim Programı’nda (1-5. sınıflar) bu hedefler genel amaçlar içerisinde “Metinler arası okuma becerilerini geliştirerek söz varlığını geliştirmek (MEB, 2009: 12) şeklinde ifadesini bulmuştur. Genel amaçlar içerisinde doğrudan kelime hazinesinin geliştirilmesi ile ilgili başka bir ifade yer almamaktadır. Fakat dört temel dil becerilerinden okuma becerisi içerisinde kelime hazinesinin geliştirilmesine değinilmiştir.

Programda “Okuma sürecinde öğrencinin kelimeleri doğru tanınması çok önemlidir. Yazılı bir kelime, harf, hece, telaffuz gibi çeşitli ipuçlarından tanınmaktadır. Kelime tanıma, öğrencinin zihinsel sözlüğü kullanarak kelimenin anlamını belirlemesi sonucu gerçekleşmektedir. Kelimenin anlamı belirlenirken ön bilgiler kullanılmaktadır. Kelimeleri yanlış anlama, cümleleri, paragrafları ve giderek bütün metni yanlış anlamayı getirmektedir. Bu nedenle okuma ve anlama becerilerini geliştirmek için kelime çalışmalarına gereken önem verilmeli, öğrencinin söz varlığı zenginleştirilmelidir. Kelime tanıma becerilerini geliştirmek için yazılı kelimeleri ayırt etme, anlamını araştırma, bulma, çeşitli zihinsel etkinlikler yapma gibi çalışmalar yapılmalıdır (MEB, 2009: 16).

Programın geneli incelendiğinde kelime hazinesinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların çoğunlukla okuma-öğrenme alanı ile ilgili kazanımlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin okuduğu metinlerde yeni karşılaştığı kelimeleri mutlaka öğrenerek kelime hazinesine eklemesi sağlanmalıdır. Anlamı bilinmeyen kelimelerle ilgili çalışma programda şu şekilde ifade edilmiştir:

“Dinleme ve anlama sırasında öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeleri belirlemeleri istenmelidir. Kelimelerin anlamlarını kendinden önce veya sonra gelen kelimeye, kelimenin içinde geçtiği cümleye, metne veya görsellere bakarak tahmin etmeleri istenmelidir. Tahminler kontrol edilmeli, yanlış tahminlerde bulunan öğrenciler arkadaşlarına sormaya ya da sözlüğe bakmaya yönlendirilmelidir. Öğrencilerden kelimenin anlamı hakkında konuşmaları, kelimeyle yeni cümleler kurmaları, kelimenin çağrıştırdıklarını açıklamaları, kelimeyle ilgili resim yapmaları istenebilir (MEB, 2009: 152).

Programda ayrıca öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmesi ve kelime hazinesini geliştirebilmesi için “anlama” başlığı altında söz varlığı geliştirme kazanımlarının yer aldığı görülmektedir. Bu kazanımlar:

- Görsellerden yararlanarak söz varlığını geliştirir.
- Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur.
- Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.
- Ekleri kullanarak kelimeler türetir.
- Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder (MEB, 2009: 108).

Buna rağmen kelime hazinesi ile ilgili ibareler programda yeterince yer almamıştır. Birçok araştırmacının da değinmiş olduğu “hangi yaşta çocuğa kaç kelime öğretilceği, sınıf düzeylerine göre kelime hazinesinde ne kadar kelime olması gerektiği” gibi ifadeler programda yer almamıştır. Fakat Avrupa’daki devletler insanların yaşlarına ve tahsil durumlarına göre kaç kelime bilmeleri gerektiğini belirlemişler ve bunu eğitim programlarında hedef olarak göstermişlerdir. “(İngilizler ve Almanlar okul öncesi çocuklarına 2000 kelime, 7-12 yaş grubundaki çocuklarına en az 5000 kelime öğretmeyi hedeflemektedir. Bir insanın günlük hayatında azami 3000 kelime kullandığını, kültürlü bir insanın kelime dağarcığında yaklaşık olarak 22000-27000 kelime bulundurmasının ve

kullanmasının gerektiğini, kendini yetiştirmiş bir insanın ise 40000 kelime bilmesi gerektiğini tespit etmişler ve eğitimde hedef göstermişlerdir” (Karakuş, 2000: 128).

Türkçe programında ise hangi yaş grubuna ne kadar kelime öğretileceği hakkında bilgi yoktur. Almanların ve İngilizlerin bu tespit ve hedeflerine karşılık Karakuş, Türk insanı için yaş gruplarına göre bir kelime hazinesi belirlemiştir:

- “0-6 Yaş Grubu: 2000-3000 kelime,
- 7-12 Yaş Grubu: 5000 kelime (Bu yaş grubundaki çocuk standart dildeki kelimelerden 15 tanesinin tarifini yapmalı.),
- 13-18 Yaş Grubu: 20000 kelime
- 19-Artı Yaş Grubu: 35000 kelime (Rakamlar kesin olarak kabul edilmemelidir.)” (Karakuş, 2000: 129).

Karakuş’un belirlediği yaş guruplarına ait bu kelime hazinesinin gerçeklerle bağdaştığını söylemek güçtür. Çünkü burada verilen rakamlara baktığımızda örneklem grubumuzda yer alan öğrencilerin (7-12 yaş) 5000 kelime bilmesi gerekmektedir. Oysa çalışmamızın bulgular kısmında da belirtildiği üzere örneklem gurubumuzda yer alan her bir bireyin kelime hazinesi ortalama 250 kelimeyi geçmemektedir. Benzer sonuçlara diğer çalışmalarda da rastlamak mümkündür. Bu açıdan yaş guruplarına göre kelime hazinesi ile ilgili rakamlar oluşturulurken mutlaka kelime hazinesi ile ilgili yapılan çalışmalar dikkate alınmalı ve gerçeklerle örtüşmesi sağlanmalıdır.

2.1.4. Kelime Hazinesini Geliştirici Yöntem ve Teknikler

2.1.4.1. Okuma Yöntemi

Kelime hazinesini geliştirmede en önemli etkinlik okumadır. Öğrencilerin kelime hazinesini geliştirebilmek için okuma etkinlikleri ön plânda tutulmalıdır. İnsanlar vakit geçirmek, bir konuyu araştırmak vb. sebeplerden dolayı çeşitli metinleri okurlar. Bu okuma sırasında okudukları metinde bilmedikleri kelimelerle karşılaşır okudukları metni tam ve doğru anlamak için çeşitli yollarla bu kelimelerin anlamlarını öğrenirler. Anlamını

öğrendikleri bu kelimeler onların kelime hazinesine dâhil olur. Artık bu kelimeleri ihtiyaç duydukları her yerde rahatlıkla kullanabilirler. Başka metinlerde bu kelimelerle karşılaşılırsa zorlanmadan o metni kavrayabilirler (Karakuş, 2000: 129-130).

Kelime hazinesini geliştirmek için sınıf içi ve sınıf dışı okuma çalışmalarına önem vermek gerekir. Büyüklüğü Türkiye’de ve dünyada kabul edilmiş yazarların, şairlerin eserlerini okumak kelime hazinesini zenginleştirmek için çok önemlidir. “Türkçeyi iyi kullanan sanatçılar çocuğa ana dili sevgisi ve şuuru kazandırırken deyimleriyle, atasözleriyle, mecazlarıyla çok zengin olan Türkçemizi öğretir, kelime hazinesini zenginleştirir” (Koçak, 1999:16).

Kelime hazinesini geliştirmede, Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin çok büyük önemi vardır. Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerin örgencilerin kelime hazinesini geliştirmesi için ders kitabı yazar insanlar şuna dikkat etmelidir: “Ders kitaplarına alınan metinlerde kullanılan kelimeler, metnin kitaba yerleştirilmesi sırasında periyodik bir artış göstermeli, her okunan metinde yeni yeni kelimelerle karşılaşılmalıdır. Bu tür bir uygulama kelime hazinesini artırmak için şarttır” (Karakuş, 2000: 124). “Ders kitaplarında böyle bir yöntem uygulanır, ders kitapları bu bilinçle hazırlanırsa çocuklarımız çok kelime ile konuşup yazacak hâle gelirler. Bu sayede çok kelime ile konuşup yazan bir toplum hâline geliriz” (Karakuş, 2000: 132).

2.1.4.2. Dinleme Yöntemi

Öğrenci evde anne, baba ve kardeşlerini; okulda öğretmenlerini, oyunda arkadaşlarını, sokakta ilişki içinde olduğu insanları, radyodan şarkı, türkü, haber, konuşma, duyuru vb. dinler. Televizyondan film, haber, reklam vb. programları seyreder. Bunların içinde bilmediği, kendisi için yeni olan kelimeler vardır. Öğrenciler, anlatılanları anlamak için çeşitli yollardan bu kelimeleri öğrenirler ve kelime hazinelerine yeni kelimeler katarlar. Dinleme, yeni sözcükler öğrenmede çok önemli bir yoldur. Öğrencilerimize dinleme yoluyla birçok kelime kazandırıp onların zengin bir kelime hazinesine sahip olmalarını sağlayabiliriz. Bu konuda şöyle bir çalışma yapılabilir: Öğretmen ders yılının başında öğrencilere radyo, televizyon, anne, baba, kardeş, arkadaşlardan vb. duydukları ve anlamını

bilmedikleri kelimeleri, kelimelerin geçtiği cümleyi defterlerine yazıp sınıfa getirmelerini söyler.

Öğrenciler artık televizyonda konuşan başbakandan sokaktaki normal vatandaşa kadar herkesi dinlerler. Bunun sonucunda da sınıfa her gün birçok kelime getirirler. Dersin ilk on beş dakikasında, haftanın belirli bir dersinde veya dersin uygun bir bölümünde sınıfa getirilen kelimeler üzerinde çalışma yapılır. Bu çalışmayı yaparken mutlaka kelimenin geçtiği cümle olmalıdır ve tahtaya yazılmalıdır. Bu kelimenin geçtiği cümleler kurulmalıdır. Her kelime deftere içinde geçtiği cümle ile beraber not alınmalıdır. Öğrencilerin kurduğu güzel cümleler deftere yazdırılabilir. Ayrıca bu cümleleri söyleyen öğrencinin ismi de belirtilebilir. Bu uygulama öğrencileri teşvik eder. Böylece birçok kelime öğretilir ve öğrencilerin kelime hazinesi geliştirilir. Öğretmen seçici olmalı ve bu kelimelerden lüzumlu gördükleri ile ilgili çalışmalar yapmalıdır.

Bunun yanında söyle bir çalışma yapılabilir: Öğretmen ders anlatırken öğrencilerin bilmediği kelimeleri kullanır. Hatta öğrencinin kelime servetine katılmasının lüzumuna inandığı kelimeleri yeri geldiği zaman kasıtlı olarak kullanır. Dersi bölmeden bu kelimeleri tahtaya yazar. Dersin uygun bir zamanında bu kelimeler üzerinde çalışmalar yaptırır ve öğrencilerin kelime servetine yeni kelimeler katar (Karakuş, 2000: 130).

2.1.4.3. Kelime Defteri Yöntemi

Öğrencilerin, sadece öğrendikleri yeni kelimeleri, bu kelimelerle ilgili bilgileri yazacakları ve ihtiyaç duydukları zamanlarda sözlük gibi yararlanabilecekleri bir defterleri olmalıdır. Kelimeleri yazacakları bu defter alfabetik sisteme göre hazırlanmış bir defter olsa daha kullanışlı olur. Bunun dışında şu özellikler defteri daha faydalı ve kullanışlı yapar: "... bu deftere karşılaşıp öğrendikleri her yeni kelimeyi, dört değişik anlamına göre kaydetmelidir (Tabii bu dört ayrı anlam her kelime için söz konusu olmayabilir.). Hatta mümkünse bu deftere kelimelerin eş-zıt anlamları, eş sesli olanları da yazılabilir" (Ağca, 1999: 149).

Kelime defterine kelimelerin geçtiği cümleler de yazılmalıdır. Ayrıca öğrenciler bu kelimelerle cümleler kurmalı ve bu cümlelerin en güzelini defterlerine yazmalı.

Kelimelerin kalıcı olması ve daha kolay öğrenilmesi için bu kelimelerin geçtiği şiirlerden, şarkılardan vb. yararlanılabilir. Bunların ilgili yerleri örnek olarak deftere yazılabilir. Bu defterden belli zaman aralıklarıyla kelimeler seçip bu kelimelerle masal, hikâye, şiir, deneme vb. yazdırılabilir. Böylece kelimelerin unutulması önlenir.

2.1.4.4. Gösteri Yöntemi

Gözle görülen şeyler daha kolay öğrenilir ve uzun zaman unutulmaz. Bundan dolayı eğitimde gösteri metoduna önem verilir. Kelime hazinesini geliştirme çalışmalarında da gösteri metodundan faydalanılabilir. Böylece öğretilen kelimelerin öğrencilerin zihinlerinde uzun ömürlü olmaları sağlanır. “Kavramın temel özellikleri kendi resmi vb. üzerinde gösterilerek sunulmalıdır” (Yangın, 1999: 7). “Sözcüklerin karşıladıkları varlıkları görme ve tanıma, onları anlamlandırmayı kolaylaştırır... Öğrenciler sözcük ile karşılığı varlık arasında bağlantı kurar” (Özdemir, 1987: 185-186).

Kelime hazinesini geliştirmek için kullanacağımız gösteri metodunda şu araçları kullanabiliriz:

a. Dergi, mecmua, gazete resimleri, duvar resimleri, flaskart, poster, afiş gibi araçlar kullanılır.

b. Tahtaya şekil, kroki, resim ya da resimler (çöp adamlar gibi) çizilir.

c. Film şeritleri, figürinler (küçük heykel, heykelcik), dialar (slâytlar) ya da tepegöz saydamları kullanılır” (Demirel, 1990: 126).

2.1.4.5. Otuz Kelime Üzerine On Artı Yöntemi

“Öğretmen 30 kelimeyi (seviyeye uygun) öğrencilere vererek, bu kelimelerle mektup, masal, hikâye, hatıra, haber vs. yazdırır. Bir kelime birkaç defa kullanılabilir. Her hafta kelime sayısı 10 tane artırılır. Her haftanın son gününde verilmesinde fayda vardır. Bu metot uygulandığı takdirde: Okul öncesinde: 2000 (en az), ilköğretimde 9000, lisede 8400 liseden mezun olurken 19400 yüksekokul 15100, mezun 34500 kelime, öğrenci yüksek okuldan mezun olurken 34500 kelime ile konuşur ve yazar hâle gelmiş olacaktır” (Karakuş, 2000: 131-132).

2.1.4.6. Sözlük Kullanma Yöntemi

Kelime hazinesinin geliştirilmesinde sözcük çok önemli bir kaynaktır. Ancak “... sözlüklerin, sözlüklerde verilen karşılıkların her zaman ikinci planda düşünülmesi ve daha çok doğru kullanımı kontrol edici bir tedbir olarak değerlendirilmesi. ...” (Cemiloğlu, 1994: 215) gerekir. Çünkü “... sözcükler değişik ve çeşitli anlamlar taşımaktadır. Bir sözcüğün hangi anlama geldiği ancak cümle ve metinden anlaşılır” (Aygün, 1999: 15). İlköğretim Okulu Türkçe Programı’nda öğrencilere ilköğretim ikinci sınıftan itibaren sözlük kullanma alışkanlığının kazandırılması gerektiği belirtilmiştir.

2.1.4.7. Serbest Çağrışım Tekniği

Öğretilen kelimeyle ilgili sözcük bulma çalışmasıdır. Öğrencilerin söylediği her kelime tahtaya yazılır. Mesela, öğrencilere “bardak” kelimesini verip bardakla ilgili sözcükleri (kum, silisyum, cam, su, saydamlık, sekil, fabrika, işçi, ateş gibi) bulmaları istenir. Bunun yanında camın işlevi ile ilgili sözcükleri bulmaları istenebilir (çay, seker, su, süt, hacim, demlik, kasık, ocak, tüp, ateş, kaynama, buhar, kaynak vb.). Bu kelimeler tahtaya yazılır (Güleryüz, 2001: 203).

Bu çalışma sırasında verilen kelimeye çok değişik bir anlam yükleyen, bununla ilgili çok değişik bir kelime söyleyen öğrenci / öğrenciler ödüllendirilebilir. Böylece diğer öğrenciler değişik kelimeler ve anlamlar bulmaya teşvik edilir. Bu tekniğin faydaları şunlardır: Öğrenciler, öğrenilen kelimeyle ilgili kelimeler söylerken öğrencinin biri birçok öğrencinin anlamını, telaffuzunu, imlâsını bilmediği bir kelime söyleyebilir. (moda: defile, dekolte, transparan vb.). Bu sayede öğrencilerin kelime hazinesine bir kelime daha katılır. Bu çalışma esnasında birçok kelime söylenir ve tahtaya yazılır. Bu kelimeler söylenirken kelimelerin telaffuzu, tahtaya yazılınca da imlâsı öğretilir. “Çağrışım yoluyla... Sözcükler hem kolay öğrenilmekte hem de öğrenilen sözcükler kolay unutulmamaktadır. Çünkü öğrenci, çağrışım yoluyla öğrenilen sözcüklerin anlamlarıyla ilgili somut şeyler düşünüp tasarlar. Yalnız burada öğrencilerin işlenen konu ve verilen sözcük hakkındaki ön bilgileri göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü bilinip tanınmayan nesne ve kavramlar bir çağrışım yaptırmazlar” (Aygün, 1999: 11). Bu çalışma sırasında tahtaya yazılan ve birbiriyle alakası olan kelimelerle paragraf, şiir, kısa hikâye, masal vb. yazma çalışması yaptırılabilir.

2.1.4.8. Sadeleştirme Yöntemi

Dilimizde bulunan yabancı kelimelerin bulunduğu metinler verilerek öğrencilerin bu metinleri sadeleştirmeleri istenebilir. Bu çalışma ile öğrenci metinde verilen dilimizdeki yabancı kelimelerin hem anlamını hem de imlâsını öğrenir.

2.1.4.9. Karşılaştırma Yöntemi

Öğrencilere, içinde yabancı kelimelerin olduğu bir metin verilir. Buna ek olarak bu metnin sadeleştirilmiş şekli de verilir. Öğrenciler, bu iki metni karşılaştırarak dilimizdeki bazı yabancı kelimelerin anlamını ve imlâsını öğrenmiş olurlar.

2.1.4.10. Çağrışım Akıcılığı Tekniği

Bir kelime verilir bu kelimenin eş anlamlısı, zıt anlamlısı tespit ettirilir. Meselâ, “mübalağa” kelimesi verilir ve bu kelimeye iki eş anlamlı bulunması istenir. “tasvip” kelimesiyle zıt anlamlı iki kelime bulunması istenir (Arık, 1987: 71). Bu çalışmada zaman çok önemlidir. Kelimelerin hızlı bir şekilde bulunması gerekir.

2.1.4.11. Kasete Çekme Yöntemi

Kelime öğretimi, sadece kelimelerin anlamını öğretmek değildir. Kelime öğretiminin içinde anlamın yanında imlâ ve telaffuz da vardır. Öğrenciler yaptıkları telaffuz hatalarının farkında olmayabilirler. Bu durumda telaffuz hatalarını düzeltmek için öğrenci konuşturulur. Öğrenci konuşurken konuşması kasete çekilir ve konuşma sonunda kaset öğrenciye dinletilir. Öğrenci bu sayede telaffuz hatalarının farkına varır (Demirel, 1999: 46).

2.1.4.12. Zıtları Bulma Tekniği

Zıt anlamlı kelimeleri buldurmaya yönelik ve istenen bir cevabın belirli bir ilişki çerçevesi içinde bulunmasını gerektiren bir çalışmadır. Meselâ, “kuvvetli” kelimesi verilir. Bu kelimeyle zıt anlamlı ve biri “z” diğeri “g” harfi ile başlayan iki kelime buldurulur. (zayıf – güçsüz) (Arık: 1987: 71).

2.1.4.13. Şema Hazırlama Tekniği

Türkçede bulunan eş, zıt ve yakın anlamlı kelimelerle sesteş (eşsesli) kelimeler tespit edilerek bunlar için ayrı ayrı şemalar yapılabilir. Bu şemalar sınıfın duvarlarına asılır (Karakuş, 2000: 133). Bu şemalar çoğaltılarak öğrencilere dağıtılabilir ve öğrencilerin bu şemaları çalışma odalarına asmaları sağlanabilir.

2.1.4.14. Bulmaca Tekniği

Öğrencilere bulmaca çözme alışkanlığı kazandırılmalıdır. Derslerin uygun yerlerinde bulmaca çözdürülebilir. Öğrencilerin seviyelerine uygun bulmacalar ödev olarak verilebilir. Öğrenci, bulmacada sorulan kelimeleri bulmak için araştırma yapar, büyüklerine danışır, sözlüklerden faydalanır ve kelimeyi öğrenir. Bu sayede kelime hazinesi gelişir.

2.1.4.15. Dramatizasyon Yöntemi

Dramatizasyon özellikle telaffuz için çok önemlidir. Oyunda geçen kelimelerin doğru telaffuz edilmesi gerekir. Öğrenci rolünü güzel oynamak için telaffuzunda zorlandığı kelimeleri özel olarak çalışır ve bu kelimelerin telaffuzunu öğrenir. Oyunda öğrencinin bilmediği kelimeler olabilir. Öğrenci rolünü iyi oynamak ve söyleyeceklerini bilerek, anlayarak söylemek için anlamını bilmediği kelimelerin anlamını araştırır. Böylece kelime hazinesine yeni kelimeler katar.

2.1.4.16. Sözcük Oyunları Yöntemi

Kelime hazinesini geliştirmek için öğrencilerin hem eğleneceği hem de öğreneceği çeşitli oyunlar oynatılabilir. Kelime hazinesini geliştirmek için öğrencilere şu oyunlar oynatılabilir:

- a. Oyunun başında öğrencilere bir kelime söylenir. Daha sonra, öğrencilerden söylenen her sözcüğün son harfiyle yeni sözcükler söylemeleri istenir. Oyunun kuralları vardır: En son söylenen kelimenin son harfiyle kelime söylemeyen / söyleyemeyen, kendisine verilen süreyi geçiren, daha önce söylenmiş bir kelimeyi söyleyen öğrenci oyun dışında bırakılır. Bu kurallar sayesinde öğrenci sayısı giderek azalır ve sonunda bir tek öğrenci kalır. O öğrenci de birinci olur (Kurudayıoğlu, 2003: 304-305).

- b. Öğretmen, sınıftaki öğrencilerden birine diğer öğrencilerin görmeyeceği şekilde bir kelime verir. Bu öğrenci tanımlar yaparak, kelimeyi bilmece biçimine sokarak öğretmenin kendisine verdiği kelimeyi arkadaşlarına anlatır. Ancak sadece konuşur. Bunun dışında mimik, şekil, çizim ve el hareketi kullanmaz (Özdemir, 1987: 190). (Kurudayıoğlu, 2003: 305). Meselâ, “Üç harfli bir sözcüğüm. Sağdan da okusanız, solda da okusanız aynı kelimeyim. Sizi besleyen, büyüten, yetiştirenim. Bilin bakalım ben neyim” (ana) (Özdemir, 1987 :190). “Bir tür kitap içinde her türlü bilgi bulunur, tüm bilgiler alfabetik olarak sıralanmıştır” (ansiklopedi) (Kurudayıoğlu, 2003: 305). Bu oyun, öğretilmiş kelimeler ile oynandığı gibi, daha önce öğretilmemiş ama öğretmen tarafından lüzumlu görülen kelimelerle de oynanabilir.
- c. Öğretmen, öğrencilere bir harf söyler ve onlardan bu harfle başlayan kelimeler bulmalarını ister. Bu çalışmada verilen harf ile mümkün olduğu kadar çok kelime buldurulması faydalı olur (Arık, 1987: 71).
- d. Öğrenciden veya gruptan aynı harfle başlayıp aynı harfle biten kelimeler (sis, sus, tat, yay, kok, kök vb.) bulmaları istenebilir (Aygün, 1999: 13).
- e. Öğretmen, öğrencileri gruplara ayırır ve bir harf söyler. Gruplar verilen harf ile başlayan kelimeleri bir kâğıda kendilerine verilen süre içinde yazarlar. Bunu yaparken de yazdıklarını diğer gruplardan saklarlar. Süre bitiminde gruplar buldukları kelimeleri tahtaya yazarlar. Grupların ortak olarak yazdığı kelimelere puan verilmez. Diğer grupların yazmayı akıl edemediği kelimelere puan verilir. Alt sınıflarda (2. ve 3. sınıflar) imlâ kılavuzundan yararlanmaya izin verilebilir. Böylece imlâ kılavuzu kullanmayı da öğrenirler. Bu çalışma esnasında öğrencilerin o zamana kadar duymadıkları, bilmedikleri kelimeler çıkabilir. Öğretmen bu kelime veya kelimeleri öğrenciler için lüzumlu görürse anlamını öğretir. Kelimeleri tahtaya yazarak imlâlarını öğretir. Kelimeleri söyleyerek ve söyleterek telaffuzlarını öğretir. Böylece kelime hazinesine yeni kelimeler katarlar.
- f. Öğrencilere öğretilmek istenen birleşik kelimelerin her kelimesi öğretmen tarafından ayrı ayrı ve karışık bir şekilde verilir. Öğrencilerden ayrı ayrı verilen kelimeleri birleştirerek yeni kelimeler üretmeleri veya parçalanmış sözcükleri yeniden oluşturmaları istenir.

- g. Öğrencilere bilinen bir kelime verilir; bu kelimenin baş harfini değiştirerek yeni kelimeler bulmaları istenir. En çok sözcüğü bulan yarışmayı kazanır (Aygün, 1999: 2).
- h. Dilimizde bulunan yabancı kelimelerin aynı ekle bitenlerinin (-graf: paragraf, fonograf, fotoğraf vb. veya -izm: feodalizm, realizm, kapitalizm vb.) arandığı bir oyun oynatılabilir (Özdemir,1987:189). Bu metot ve teknikleri çoğaltmak mümkündür. Ancak bu çalışmalar yapılırken şunlara dikkat etmek gerekir: Kelime hazinesini geliştirmek amacıyla uygulanan metot ve tekniklerde kelimeleri bütün içinde öğretmek gerekir. Burada sözü edilen “bütün”le cümleyi ve metni kastediyoruz. “... sözcükler değişik ve çeşitli anlamlar taşımaktadırlar. Bir sözcüğün hangi anlama geldiği ancak cümle ve metinden anlaşılır” (Aygün, 1999: 15).

Öğrencilerin bilmedikleri sözcüklerin anlamını okudukları ya da duydukları bir metinden çıkarmaları, tahmin etmeleri istenir. Bu konuya İlköğretim Okulu Türkçe Programı’nda da değinilmiştir: “Yeni karşılaşılan kelimelerin asıl ve doğru anlamı, sözün gelişinden çıkarılır ki bu, kelimenin cümlede ve cümlelerin yer aldığı metnin bütünü içinde incelenmesiyle olabilir” (Türkçe Programı, 1999: 46). İlk kez karşılaştığı kelimenin anlamını bağlı bulunduğu bütün içinde anlamlandırabilen öğrenci taksonomide kavrama seviyesine ulaşmıştır (Karakuş, 2000: 189).

Kelime hazinesini geliştirmek için yeni öğretilen kelimelerle öğrencilerin cümleler kurmaları sağlanmalıdır. “Bir sözcüğün öğrenildiğinin en geçerli kanıtı... Onun öğrenci tarafından yerinde, doğru ve etkin biçimde kullanılmasıdır” (Budak, 2000: 22). “Dil eğitimi ve öğretimi bilginin beyne yüklenmesinden ötekisinin öğrendiği her yeniliği hayatının bir parçasında uygulamasını amaçlamaktadır” (Kurudayıoğlu, 2003: 295). “Sözlüğün bütün kelimelerini bilmek, ortak paydadın çok pay alındığını göstermez. Önemli olan, payı aktif hâle getirmektir; birey, bildiği kelimeleri uygulamaya aktarabilmelidir” (Çifçi, 1998: 70). Öğrencinin kelime hazinesini zenginleştirmek için değişik etkinlikler ve alıştırma yapmalıdır. Yapılacak etkinlikler ne kadar çok olursa öğrenciler kelimeleri o kadar iyi öğrenirler.

İlkokul birinci sınıftan lise son sınıfa kadar çeşitli metot ve tekniklerden yararlanarak öğrencilerin kelime hazinesi geliştirilmelidir. Bu metot ve teknikler için “belirleyici

faktörler ise; öğrencilerin durumları, bilgi seviyeleri, derse ilgileri ve beklentileridir” (Aygün, 1999 :6).

Bundan sonra anlatılacak metot ve teknikler öğrencilerin öğrendikleri kelimeleri pekiştirmeye yöneliktir. Öğrenciler, öğrendikleri yeni sözcükleri uzun süre hafızalarında tutamazlar. Öğretilen sözcüklerin kalıcı bir kelime hazinesini oluşturması için kelimelerin anlamları, telaffuzları ve yazımları ile ilgili tekrar ve pekiştirme alıştırmaları yapılmalıdır. “Önceden mevcut olan kısmî beceri ve yeteneklerin sağlamlaştırılması, geliştirilmesi ve / veya pekiştirilmesi için bütün öğrenim süreçlerinin en gerekli ve tamamlayıcı parçası alıştırmaya ve tekrarlardır” (Yıldız, 2003: 12). “Sözcük çalışmalarından edinilen bilgiler, başka bilgilere benzemez: Bir konuya bağlı değildir, birbirini tamamlamaz, birbirinden ayrı ve kopuktur, bundan dolayı da çabuk unutulabilir. Bu nedenlerle, sözcükler üzerindeki bilgilerin zaman zaman yinelenmesi gerektir” (Göğüş, 1978: 369). “... öğretmen, ... üzerlerinde durmak gereğini duyduğu kelimeleri bir ders saati içinde öğrencilerin kendilerine mal etmeleri için uğraşmak yerine, önceden tasarladığı sistemli ve uygun fırsatlar yaratarak tekrarlarla kazandırmaya çalışma yolunu tutmalıdır” (Türkçe Programı, 1999: 46).

“Kavratılan yeni kelime ve deyimlerin aylık ya da iki aylık değerlendirme çalışmalarında da denetlenmeleri gereklidir” (Türkçe Programı, 1999: 40). Tekrar ve pekiştirmeye yönelik şu çalışmalar yapılabilir:

2.1.4.17. Dikte Yöntemi

Öğretmen çeşitli çalışmalarla öğrettiği kelimelerin yer aldığı bir metin hazırlar. Bu metin dikte çalışması ile öğrencilere yazdırılır. “Söyleyerek yazdırma kelime öğretimini kolaylaştıran yollardan biridir. Ancak yazdırılacak metindeki kelimeler yazımı bilinen kelimelerden oluşmalı ya da bilinmeyen kelimeler önceden açıklanmalı ve tahtaya yazılmalıdır” (Türkçe Programı, 1999: 37).

2.1.4.18. Cümle Tamamlama Yöntemi

Öğrencilere bir metin verilir. Bu metinde, daha önce öğrencilere öğretilen kelimelerin yeri boş bırakılır ve boşluk bırakılan yerlerin en uygun sözcükle doldurulması istenir. Öğretmen, daha önce öğretmediği ama lüzumlu gördüğü kelimeleri öğretmek için de bu çalışmadan faydalanabilir. Bu çalışma bir metinle yapıldığı gibi tek tek cümlelerle de yapılabilir.

2.1.4.19. İnceleme Tekniği

Öğrencilere içinde yanlış anlamda kullanılmış veya yanlış yazılmış kelimelerin bulunduğu bir metin verilir. Bu yanlışları bulmaları ve yanlışları düzelterek metni yeniden düzenlemeleri sağlanabilir.

2.1.4.20. Konuşma ve Yazma Metodu Yöntemi

Bu çalışma birkaç şekilde yapılabilir: Daha önce öğretilen veya kelime defterinde bulunan kelimelerden bazılarını seçip öğrencilerin bunlarla paragraf oluşturmaları, hikâye, şiir vb. yazmaları istenebilir. Öğretmen, öğrettiği kelimelerle ilgili resimler verir. Bu resimler hakkında öğrencilerin konuşmalarını veya bir kompozisyon yazmalarını ister (Aygün, 1999: 15). Bu çalışmalar öğrencilerin telaffuz veya imlâ hatalarını ortaya çıkarır ve bunların düzeltilmesini sağlar. “Bu aynı zamanda bilinmeyen kelimelerin manalarının öğrenciler tarafından doğru kavranıp kavranmadığını ortaya çıkarır ki zihinsel olarak çocuk üç aşamada uyarılmış olur. Birincisi kelimenin manasını kavrar, ikincisi yaratıcılığını ortaya koyarak bir kompozisyon / metin / paragraf üretir. Üçüncü olarak metin içerisinde anlamı bilinmeyen kelimeleri doğru kullanıp kullanmadığını kontrol etmiş olur. Ancak öğretmen tarafından çocuğa yazacağı metin konusunda hiçbir kısıtlama getirilmemeli, çok saçma, anlamsız şeyler dahi yazmış olsa tenkit edilmemeli, diğer arkadaşlarının yazmış olduğu güzel ve başarılı örnekler okunarak, övülerek çocuk dolaylı yünden teşvik edilmelidir” (Küçük, 2002: 252).

2.2. KELİME HAZİNESİ İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Türkiye’de yapılan dil araştırmaları, daha ziyade dilin yapısı ve tarihi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalar dil öğretimine katkı sağlamakla birlikte sadece dil öğretimi ile ilişkili değildir. Ancak son zamanlarda dil öğretimi ve kelime hazinesi üzerine araştırmalar eskiye oranla daha çok yapılmaktadır. Bu araştırmaların çoğu kelime hazinesinin tespitine katkıda bulunmakta olup hemen hemen tamamı ilköğrenim çağıının ilk basamakları ile ilgilidir.

Çifçi (1991), “Bir Grup Üniversite Öğrencisi Üzerinde Kelime Serveti Araştırması” adlı çalışmasında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi son sınıf öğrencilerine toplamda 102 adet olmak üzere birer otobiyografi ve kompozisyon metni yazdırtmış ve bu metinler üzerinde çalışmıştır. Çifçi, bu şekilde öğrencilerin yazılı anlatımda en çok kullandıkları kelime hazinesini 1324 kelime olarak belirtmiştir. Çifçi’nin bu çalışması doğrudan kelime hazinesine yönelik olması ve çalışmanın yazılı materyallere dayanması dolayısıyla güvenilir bir kaynak teşkil etmesi bakımından önemlidir.

Harıt (1972), “Samsun ve Ankara İllerinin 6- 7 Yaş çocuklarında Kelime Hazinesi Araştırması” adlı çalışmasında, Ankara ve Samsun illerindeki okulları bulundukları bölgelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre gruplandırmış, burada “Kelime Hatırlatma Oyunu” yöntemiyle, toplam 9351 öğrenciden materyal toplamıştır. Elde ettiği kelimeleri frekanslarına göre iki gruba ayırarak alfabetik olarak bir sıraya dizen Harıt’ın, çalışmasında sonuçlar ve toplanan materyaller hakkında fazla bilgi verilmediği için bu çalışmadan faydalanma imkânı pek bulunmamaktadır.

Davaslıgil (1985), daha çok okul öncesi dönemde uygulanan ve öğrencilerin kelime hazinelerini tespit etmeye çalıştığı “Farklı Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Cevreden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi” adlı doktora çalışmasında birden fazla yöntem (Andre Rey’in resim testi, Descoudres’in dil testi, N. Limbosch ve C. Volf tarafından düzenlenen lügatçe ve dil testi, objelere sözlü tepki testi) uygulayarak farklı bir yol izlemiştir. Bu araştırma öğrencilerin kelimeleri tanıma, hatırlama ve adlandırma aşamalarındaki durumunu tespit etmeye dayanmaktadır.

Yaşın (1981), yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, ilkokul ve üniversite öğrencilerini hece/cümle; kelime/cümle; morphem/kelime, hece/kelime ve hece/morphem oran ve miktarları bakımından incelemiştir. Bu çalışmanın sonucunda, sadece hece/cümle münasebetinin, dil gelişimini ölçme bakımından yeterli güvenilirliği taşıdığı kanaatine varmıştır. Ancak Türkçenin eklemeli bir dil oluşu, Türkçe kelimelerin ortalama iki veya üç heceden meydana gelmesi, Yaşın'ın vardığı kanaatin tartışmaya çok açık olduğunu gösterir.

Aksarı ile Köksal'ın yapmış oldukları çalışmada, Almanya'da öğrenim gören birinci ve beşinci sınıf öğrencilerinin temel kelime hazinesi ile öğrenimleri için gerekli olan kelimelere yönelik bir araştırmaya yer verilmiştir. Burada araştırmacılar, ses kaydı yoluyla 2180 kelime elde etmiş olup bu kelimeleri müfredat programında yer alan ünitelere göre tasnif etmişler, ayrıca gramatikal olarak da (fiil, sıfat, edat) bölümlendirmeler yapmışlardır (Aksarı ve Köksal, 1988).

Bilgen'in "Kelime Hazinesi Konusunda Bir Araştırma" adlı çalışması ilkokulun ilk üç sınıfında kullanılan dile yönelik bir çalışma olup bu çalışmada eser tarama yöntemi kullanılmıştır. İlkokulun birinci, ikinci ve üçüncü sınıf Türkçe, matematik ve hayat bilgisi kitaplarındaki kelimeleri sayıp bir kelime listesi oluşturan Bilgen, kelimelerin kullanım sıklıklarını da burada vermiştir (Bilgen, 1988). Ancak bu kelime listesi tahmine dayalı olarak hazırlandığı için temel kelime hazinesi olarak bakmak doğru olmayabilir.

Baykoç ile Arı, "12-30 Aylık Türk çocuklarında Dilin Kazanımı" adlı çalışmalarında gözlem, görüşme, ses kaydı, not tutma yöntemlerini kullanarak 12- 30 aylık çocukların dil kazanımlarındaki aşamalarını incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda kelime listesini çıkartmayan Baykoç ile Arı, çalışmalarında 17- 18 aylık çocukların 100 kelime bildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bu çalışmada ifadelerdeki hece sayıları, cümledeki kelime sayıları, kullanılan kelimelerin nitelikleri, kelime birleşimlerinin dilbilgisi yönünden dağılımları, eylem kiplerinin kullanımları, zarf ve ünlem kazanımı ve çekim eklerinin kullanımı ele alınarak çocukların bunları hangi aylarda, hangi sırayla kazandıkları tespit edilmiştir (Baykoç ve Arı, 1989). Bu yönüyle çalışma, kelime hazinesi çalışmalarına kaynaklık etme özelliğine sahiptir.

Dökmen ve Yaşın (1988) ise daha önce Yaşın'ın yöntemiyle elde edilmiş olan sonucu, hece–cümle arasındaki nispi mukayesenin, farklı yaş ve öğrenim seviyelerindeki öğrenciler için de geçerli olup olmadığını inceleyerek doğrulamışlardır.

Göz (2003), “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” çalışmasında basın, roman, hikâye, bilim, popüler bilim, güzel sanatlar, biyografi, hobi, din ve muhtelif eser kategorilerini kullanarak tamamı yüksek okul mezunu, 23–33 yaşlarında ve hemen her meslekten 209 erkekten oluşan bir gruptan yazılı veri toplamıştır. Çalışma sonucundaki “materyalin temin edilip tarayıcı aracılığıyla bilgisayara aktarılması, tarayıcı tahrifatının düzeltilmesi, bağlam düzeltmelerinin yapılması ve kelimelerin yalın biçimlere indirgenerek dağarcığın oluşturulması” aşamalarından oluşturulan havuzda kelime hatalarının düzeltilmesi, çok anlamlı kelimelerin şifrelenmesi ve özel isimlerin çıkarılmasından sonra 22.693 kelimelik bir “Kelime Sıklığı Sözlüğü” ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda Göz'ün yapmış olduğu bu çalışma kelime hazinesi çalışmalarında çok önemli bir kaynaktır.

“İlköğretim 5. ve 8. Sınıf ile Ortaöğretim 11. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Aktif Kelime Hazinesinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma Uşak/Merkez Örneği” adlı yayınlanmamış tezinde Çıplak (2005), Uşak merkezde bulunan ilköğretim 5. ve 8. sınıf, ortaöğretim 11. sınıf öğrencilerini random (rasgele) yöntemiyle 30’ar öğrenci seçmiş, bu öğrencilere üç farklı türde (anı, atasözü açıklaması, serbest konu) 90 adet yazılı veri yazdırmıştır. Çıplak, çalışmasında öğrencileri sosyo-ekonomik seviyelerine, cinsiyetlerine, yazılı verilerdeki türlere ve sınıflarına göre bir değerlendirmeye tabi tutmuştur. Çalışmada öğrencilerin aktif kelime hazineleri listeler hâlinde verilmiş olup bu listeler, hazırlayacağımız kelime listesi için önemli bir kaynak oluşturmuştur.

Ünsal (2005), çalışmasında Afyon Merkez İlköğretim 5. 8. ve orta öğretim 11. sınıftan 30’ar öğrenciyi random yöntemiyle seçerek üç farklı yazı türünde belirli süre konuşturup ses kayıt cihazı ile öğrencilerin konuşma becerilerindeki aktif kelime hazinesini tespit etmeye çalışmıştır. Seçilen öğrenciler cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik seviyelerine ve sınıflarına göre incelenmiş, çalışmada öğrencilerdeki kelime hazineleri listeler hâlinde verilerek hazırlanacak bir kelime listesi için önemli bir kaynak hazırlanmıştır.

Duru (2007), yapmış olduğu çalışmada, Uşak ilinin Sivaslı ilçesi merkez ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin tamamına üç türde (anı, otobiyografi, serbest konulu) yazılar yazdırarak öğrencilerin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesini tespit etmeye çalışmıştır. Öğrencilerden toplanan veriler, yazıların türlerine ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmada kelime hazineleri cinsiyete ve türlere göre listeler hâlinde verilerek, hazırlanacak kelime listesi için önemli kaynak oluşturulmuştur.

Karahan (2007) ise yaptığı çalışmada, Uşak ili Ulubey ilçesinde köy ilköğretim okullarının 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime hazinesini tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmada, öğrencilere “anı, gezi yazısı ve serbest konu” türlerinde yazılar yazdırmış olup 255 adet yazılı veri toplamıştır. Topladığı bu verilerdeki kelimeleri türlere ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre gruplandırmıştır.

Avkapan (2006), çalışmasında 11. sınıf öğrencilerinin ve aynı dönemde okutulan Türk dili ve edebiyatı ders kitabındaki metinlerin kelime hazineleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. Bu amaçla Kırşehir ilinde öğrenim gören 200 öğrenciye metin yazdırılmış, 2011 eğitim-öğretim yılına ait edebiyat kitabı incelenmiş ve ayrı ayrı kelime hazineleri belirlenmiştir. Sonuç olarak da bulgulara yönelik kelime listeleri oluşturulmuştur.

Özbay, Büyükkız ve Uyar (2011) ise yaptıkları çalışmada Ankara’da farklı bölgelerde yer alan 7 ilköğretim okulunun 7. sınıfında öğrenim gören 394 öğrencinin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesini belirlemeye çalışmıştır. Bu çalışmalarında öğrencilerin yazılı anlatımdaki kelime hazinelerini; cinsiyet, okul öncesi eğitim alma, boş zamanlarında kitap okuma, akademik başarı ve sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre incelemişlerdir. Bu çalışma diğer çalışmalar ile karşılaştırıldığında, öğrencilerin yazılı anlatımdaki aktif kelime hazinesini belirlerken birçok değişken açısından incelemesi ve verilerin analizinde farklı testler kullanarak karşılaştırma yapması açısından önemlidir. Ayrıca çalışmanın sonunda diğer çalışmalarda olduğu gibi öğrencilerin metinlerinde kullandıkları kelimeler sıklıklarıyla birlikte verilmiştir.

3. YÖNTEM

Araştırma, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin kullandıkları kelimeleri belirlemeye; kelime hazinesi ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik olarak kompozisyon yazdırma ve elde edilen verileri inceleme yöntemiyle yapılmıştır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu mevcut şekliyle tasvir etmeyi amaçlayan betimleme yaklaşımıdır (Karasar, 2010: 77). Bu yöntem doğrultusunda 5. sınıf öğrencilerin kelime hazinesi olduğu şekliyle aktarılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Kırşehir ili Akçakent ilçesinde öğrenim gören ortaokul öğrencileridir. Bölgede toplam 5 ortaokul bulunmaktadır. (Mahsenli Ortaokulu, Şehit Tankçı Yüzbaşı Sezgin Keskin Ortaokulu (Ş.T.Y.S.K Ortaokulu), Şeyh Şamil Ortaokulu, Yaylaözü Ortaokulu, Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu. Araştırmanın örneklemini ise bu okullarda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri (57 öğrenci) oluşturmaktadır. 5. sınıf öğrencilerinin okullara göre ve cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki şekildedir.

Tablo 1*5. Sınıf Öğrencilerinin Okullara ve Cinsiyete Göre Dağılımı*

	Mahsenli Ortaokulu	Ş.T.Y.S.K. Ortaokulu	Şeyh Şamil Ortaokulu	Yaylaözü Ortaokulu	F.S.Mehmet Ortaokulu	Genel Toplam
Kız	5	5	10	6	4	30
Erkek	5	9	3	7	3	27
Toplam	10	14	13	13	7	57

3.3.Verilerin Toplanması

Ortaokul 5. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere 18.02.2013 ile 22.03.2013 tarihleri arasında üç farklı türde (anı, fabl, serbest konulu) yazı yazdırılmıştır. Okul idarecileri ve Türkçe öğretmenleri ile görüşülmüş; belirlenen zaman dilimi içerisinde her hafta bir metin yazdırılmıştır. Metinler yazdırılırken öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla bu çalışmanın okul başarılarını herhangi bir şekilde etkilemeyeceği belirtilmiştir. Çalışmanın uygulama bölümünde ilk olarak tüm örneklem grubundan anı türünde bir metin yazmaları; ancak öğrencilerden, anılarını yazarlarken basit anlatımlardan kaçınmaları, detaylı bir şekilde olayı anlatmaları, yazılarında çevre, kişi ve eşya tasvirlerine yer vermeleri istenmiştir. Uygulamanın ikinci aşamasında ise öğrencilerden fabl yazmaları istenmiş, fabl türü ile ilgili kısa bir açıklama yapılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin fablın ne olduğunu kavramaları ve metinlerini türün özellikleri doğrultusunda yazmaları sağlanmıştır. Böylece fabl türünde metinler elde edilmiştir. Son olarak yazdırılacak metin olan serbest tür ile ilgili okullarda görev yapan öğretmenlerin önerileri doğrultusunda belli

konular belirlenmiş ve bu türde metinlerin belirlenen konulara göre yazılması istenmiştir. Konu belirlenmesinin sebebi ise öğrencilerin genelde serbest yazı çalışmalarında sürekli “Ben ne yazacağım?” şeklinde sorularla yazma eylemini gerçekleştirememesidir. Böylece örneklem grubunda yer alan 57 öğrenciden 171 adet yazılı veri toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerden toplanan metinler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve bu veriler Simple Concordance Programının 4.07 sürümü ile analiz edilerek çeşitli kelime listeleri oluşturulmuştur.

Kelimelerin çözümlenmesine geçilmeden önce sırayla aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

- Öğrencilerin yanlış yazdığı kelimeler düzeltilerek bilgisayara aktarılmıştır.
- Kelimelerin, atasözlerinin, deyimlerin birleşik fiillerin ve birleşik sözcüklerin belirlenmesinde Türk Dil Kurumu’nun internet sitesindeki Güncel Türkçe Sözlük, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü ile Yazım Kılavuzu esas alınmıştır.
- Kelime analizlerinin yapılacağı yazılım iki boşluk arasındaki her veriyi farklı bir kelime olarak kabul ettiği için ayrı yazılan birleşik kelimeler, ikilemeler ve tek bir kavramı karşılayan kelimeler, program tarafından tek bir kelime olarak algılanması için kelimeler arasına “+” işareti konularak bilgisayara aktarılmıştır. (Örneğin: *yer+çekimi, Mahsenli+Belediyesi, ağır+ağır*)
- Kullanılan program Türkçe karakter kabul etmediği için “ı, ü, ç, ş, vb.” harflerin yerine “i, u, c, s, vb” harfler kullanılmıştır. Daha sonra kelime listeleri hazırlanırken bu kelimeler Türkçe kurallarına uygun olarak düzeltilmiştir.
- Kullanılan program rakamları “7,11,1360” şeklinde tanımadığı için rakamlar “yedi, onbir, binüçyüzatmış” şeklinde yazıya çevrilerek aktarılmıştır.
- Kelimeler aktarılırken çekim ekleri atılmış, kök ve gövde şeklinde (Örneğin: *geldim, geleceğiz, gelse* fiilleri *gel-* şeklinde) bilgisayara aktarılmış ve bu şekilde analiz edilmiştir.

- Kelimelerde kullanılan sıfat fiil, zarf fiil ve olumsuzluk ekleri bilgisayar ortamına aktarılırken silinmiştir. (Örneğin: *gelmiyor, gelen, gelerek*, kelimelerindeki ekler çıkarılarak *gel-* şeklinde kabul edilmiştir.) Kalıcı isim yapan sıfat fiil eklerinin bulunduğu kelimeler ise olduğu şekliyle aktarılmıştır. (Örneğin: *yakacak*)
- İkileme ve deyimler kelime listelerine olduğu gibi alınmış iki ya da daha fazla kelimeden oluşan deyimler ayrı ayrı kelime olarak kabul edilmemiştir.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde öğrencilerin yazdıkları metinlerde kullandıkları kelimeler cinsiyet ve tür değişkenine göre ayrı ayrı sınıflandırılarak yorumlanmış ve verilerin tablolar hâlinde düzenlenmiş şekillerine yer verilmiştir. Sınıflandırma, kullanılan toplam kelime, çeşit kelime, tekrar edilen kelime olmak üzere üç kategoriye ayrılmış ve hem cinsiyet hem de tür açısından karşılaştırmalar yapılmıştır. Ayrıca çalışmamız bu alanda yapılmış olan diğer çalışmalarla karşılaştırılarak doğru sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

4.1 Cinsiyete Göre Yorumlar

4.1.1.Kız Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandıkları Kelimelere İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (30 Öğrenci)

Tablo 2

Kız Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	3037	12	11	0
ÇEŞİT	662	12	11	0
TEKRAR	2375	0	0	0

30 kız öğrencinin fabl türünde verdikleri metinlerde toplam 3.037 kelime kullandıkları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin bu türde kullandıkları farklı kelime sayısı ise 662'dir. Çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısına oranı ise % 21,79'dur. Kullanılan kelimelerin % 78,21'i (2.375) tekrar niteliğindedir.

Fabl türünde kız öğrenciler erkek öğrencilerden 536 toplam kelime, 94 çeşit kelime fazla kullanmışlardır. Bu farkı değerlendirirken kız ve erkek öğrenciler arasındaki sayı farkı göz ardı edilmemelidir. (Kız öğrenci sayısı 30, erkek öğrenci sayısı ise 27'dir.) Metin oluştururken kullanılan kelime oranlarına bağlı karşılaştırma bize daha doğru sonuçlar verecektir. Bu karşılaştırmaya göre kız öğrenciler fabl türü metinleri ortalama 101,23 toplam kelime ve 22,06 farklı kelimedenden oluşturmuşlardır. Erkek öğrenciler ise ortalama 92,62 toplam kelime ve 21,03 farklı kelimedenden oluşturmuşlardır. Metin oluştururken kullanılan toplam kelime oranlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları, farklı kelime kullanımında ise çok belirgin bir farkın olmadığı görülmektedir.

Kız öğrenciler fabl türünde, anı türüne ve serbest türe göre hem toplam kelime sayısında hem de çeşit kelime sayısında daha fazla kelime kullanmışlardır. Fabl türünde anı türüne göre 954 toplam kelime ve 124 çeşit kelime, serbest türe göre ise 1267 toplam kelime 214 çeşit kelime fazla kullanmışlardır.

Fabl türünde kız öğrenciler toplamda 12 ikileme, 11 tane de deyim kullanmışlardır. Kullanılan deyim ve ikilemelerin tamamı birbirinden farklıdır. Atasözüne ise hiç rastlanmamıştır. Erkek öğrenciler ise fabl türünde 5 toplam ikileme, 5 çeşit ikileme; 10 toplam deyim, 10 çeşit deyim ve hiç atasözü kullanmadıkları görülmektedir. Bu durumda kız öğrencilerin ikilemeleri erkeklere göre daha fazla kullandıkları, deyim kullanımında ise kullanım oranlarının çok yakın olduğu görülmektedir.

Bu alanda yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde fabl türünü kullanan araştırmacı olmadığı için diğer çalışmalarla karşılaştırma imkânı olmamıştır.

4.1.2.Kız Öğrencilerin Anı Türünde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (30 Öğrenci)

Tablo 3

Kız Öğrencilerin Anı Türünde kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	2083	5	7	0
ÇEŞİT	538	5	7	0
TEKRAR	1545	0	0	0

Kız öğrencilerin anı türünde toplam 2.083 kelime kullandığı tespit edilmiştir. Kullanılan çeşit kelime sayısı ise 538'dir. Bu durumda 1.545 kelimenin tekrar edildiği görülmektedir. Anı türünde kullanılan çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısına oranı % 25,82'dir. Kullanılan kelimelerin % 74,18'i (1.545) ise tekrar niteliğindedir.

Anı türünde kız öğrenciler erkek öğrencilerden 379 toplam kelime ve 76 çeşit kelime daha fazla kullanmışlardır. Metin oluştururken kullanılan toplam kelime çeşit kelime açısından karşılaştırma yapıldığında ise toplam kelime kullanımında kız öğrenciler lehine az bir farkın, çeşit kelime kullanımının ise oransal olarak neredeyse aynı olduğu görülmektedir. Çünkü kız öğrenciler anı türü metinleri oluştururken ortalama 69,43 toplam kelime ve 17,93 çeşit kelime; erkek öğrenciler ise 63,11 toplam kelime ve 17,11 çeşit kelime kullanmışlardır.

Kız öğrenciler anı türünde serbest türe göre 313 toplam kelime ve 90 çeşit kelime fazla kullanmışlar; ama fabl türüne göre de 954 toplam kelime ve 124 çeşit kelime az kullanmışlardır.

Anı türünde kız öğrenciler toplamda 5 tane ikileme, 7 tane de deyim kullanmışlardır. Kullanılan ikileme ve deyimlerin tamamı birbirinden farklıdır. Atasözüne ise rastlanmamıştır. Erkek öğrencilerin ise 5 tane toplam ikileme, 5 tane farklı ikileme; 7 tane toplam deyim, 7 tane farklı deyim kullanmışlardır. Erkek ve kız öğrenciler hem toplam hem de farklı olarak kullandıkları ikileme ve deyim sayısı aynıdır.

Duru (2007) “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarındaki Aktif Kelime Servetinin Belirlenmesi (Uşak/Sivaslı Örneği)” adlı çalışmasının veri değerlendirme bölümünde 57 kız öğrencinin anı türünde 5.687 toplam, 818 çeşit kelime kullandığını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise 30 kız öğrenci yer almaktadır. Bu sebeple kullanılan toplam kelime sayılarını karşılaştırmak mümkün değildir. Fakat çeşit sayısının toplam kelime sayısına oranı açısından karşılaştırıldığında Duru’nun çalışmasında bu oranın % 14,38, bizim çalışmamızda ise % 25,82 olduğu görülmektedir. Bu bakımdan çalışmamızda yer alan örneklem grubunun Duru’nun çalışmasında yer alan örneklem grubundan çeşit bakımından daha fazla kelime kullandığını söylemek mümkündür.

Benzeri çalışmalar incelendiğinde örnekleme yer alan öğrenci sayısı arttıkça toplam kelime sayısının arttığı fakat çeşit kelime sayısının azaldığı görülmüştür. Duru ile bizim çalışmamız arasındaki çeşit kelime kullanımdaki farkın bu sebepten kaynaklandığı söylenebilir.

Yine yukarıdaki açıklamamızı desteklemesi bakımından şöyle bir karşılaştırma yapılması mümkündür. Duru’nun (2007) çalışmasında kullanılan 5.687 toplam kelime, örneklem grubunda yer alan eleman sayısına bölüldüğünde, her öğrencinin metinlerini ortalama 99,77 kelimedenden oluşturduğu, bizim çalışmamızda ise kullanılan 2.083 toplam kelimenin örneklem grubunda yer alan eleman sayısına bölüldüğünde, her öğrencinin metinlerini ortalama 69,43 kelimedenden oluşturduğu görülmektedir. Aynı karşılaştırma çeşit kelime kullanımı açısından yapıldığında ise Duru’nun örneklem grubunda yer alan öğrencilerin metinlerinde kişi başına ortalama 14,35 çeşit kelime kullandığı, bizim

çalışmamızda ise 17,93 farklı kelime kullandıkları görülmektedir. Bu da metin uzunluğu arttıkça çeşit kelime sayısının azaldığını göstermektedir.

4.1.3. Kız Öğrencilerin Serbest Türde Kullandıkları Kelimelerde Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (30 Öğrenci)

Tablo 4

Kız Öğrencilerin Serbest Türde Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	1770	4	11	1
ÇEŞİT	448	3	9	1
TEKRAR	1332	1	2	0

Kız öğrenciler serbest türde oluşturdukları metinlerde 1.770 toplam kelime, 448 çeşit kelime kullanmışlardır. Bu durumda tekrar edilen kelime sayısı 1.332'dir. Serbest türde kullanılan çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı % 25,3'dür. Kullanılan kelimelerden % 74,7'si (1.332) tekrar edilen kelimelerden oluşmaktadır.

Serbest türde kız öğrenciler toplam ve çeşit kelimeyi erkek öğrencilerden daha fazla kullanmışlardır. Bu durumun öğrenci sayılarındaki farktan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Fakat oransal olarak yapılan değerlendirmede kız öğrenciler 59 toplam kelime ve 14,93 çeşit kelime kullanmışken; erkek öğrencilerin serbest türdeki metinlerinde ortalama 55,55 toplam kelime ve 16,25 çeşit kelime kullandıkları görülmektedir. Bu açıdan incelendiğinde toplam kelime kullanımında kızların, çeşit kelime kullanımında ise az da olsa erkeklerin daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

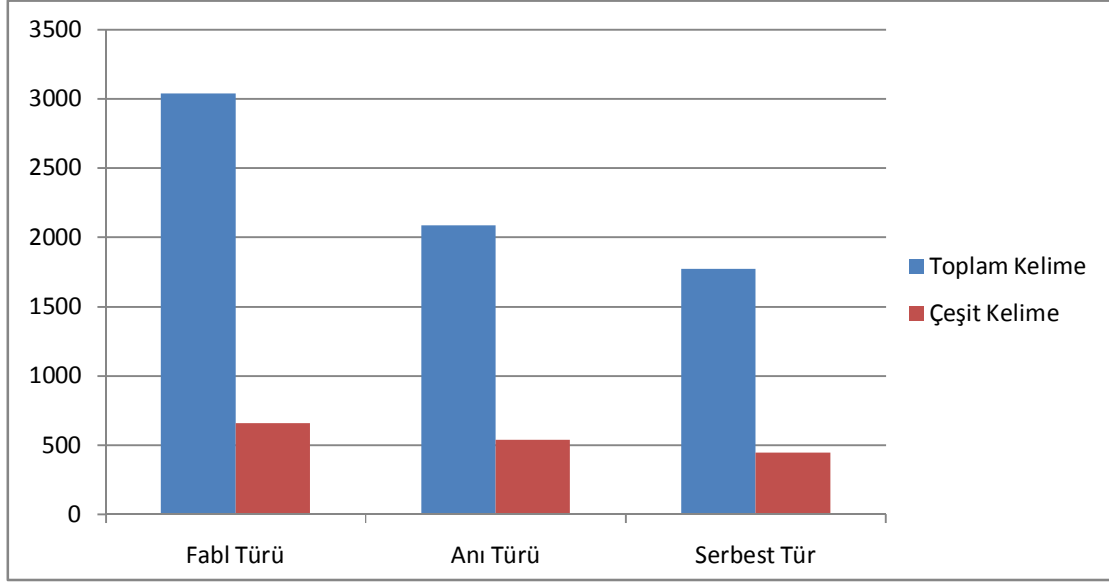
Kız öğrencilerin serbest türde, fabl ve anı türüne göre hem toplam kelime hem de çeşit kelime sayısında daha az kelime kullanmışlardır. Fabl türüne göre 1267 toplam kelime, 214 çeşit kelime; anı türüne göre ise 913 toplam kelime, 90 çeşit kelime daha az kullandıkları görülmektedir.

Bu türde kız öğrenciler 4 toplam ikileme, 3 çeşit ikileme; 11 toplam deyim, 9 çeşit deyim; 1 toplam atasözü, 1 çeşit atasözü kullanmışlardır. Kız öğrencilerin serbest türde ikileme kullanımında herhangi bir fark olmasa da deyim kullanımında erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu görülmektedir. Çünkü erkek öğrenciler serbest türde 3 toplam ikileme, 3 çeşit ikileme; 4 toplam deyim, 4 çeşit deyim kullanmışlardır.

Karahan (2007), “Uşak Ulubey İlçesi Köy İlköğretim Okulları 5. Sınıfların Yazılı Anlatımdaki Kelime Servetinin Belirlenmesi” adlı çalışması ile bizim çalışmamızı örneklem grubundaki öğrenci sayılarının yakın olması sebebiyle karşılaştırmak mümkündür. Karahan veri değerlendirme kısmında, kız öğrencilerin serbest türde 2.733 toplam kelime ve 666 çeşit kelime kullandıklarını belirlemiştir. Bizim çalışmamızda ise 1.770 toplam kelime 538 çeşit kelime kullanılmıştır. Oransal olarak değerlendirdiğimizde ise Karahan’ın çalışmasında yer alan öğrencilerin metinlerini ortalama 73,86 toplam kelime ve 18 çeşit kelimedenden oluşturdukları; bizim çalışmamızda ise ortalama 59 toplam kelime ve 17,93 çeşit kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Toplam kelime kullanımı açısından fark olsa da metinlerin oluşumu açısından kullanılan çeşit kelime sayısının neredeyse aynı olduğu belirlenmiştir.

Grafik 1

Kız Öğrencilerin 3 Türde Veri Dağılımı

4.1.4. Erkek Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandıkları Kelimelerde Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (27 Öğrenci)

Tablo 5

Erkek Öğrencilerin Fabl Türünde Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	2501	5	10	0
ÇEŞİT	462	5	10	0
TEKRAR	1933	0	0	0

Erkek öğrencilerin fabl türünde oluşturdukları metinler incelendiğinde; 27 erkek öğrencinin 2.501 toplam kelime, 462 çeşit kelime kullandıkları görülmektedir. Çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı % 22,71'dir. Kullanılan toplam kelimenin % 77,29'u (1.933) tekrar edilen kelimelerden oluşmaktadır.

Erkek öğrenciler fabl türünde kız öğrencilerden 536 toplam kelime ve 94 çeşit kelime daha az kullanmışlardır. Fakat bu farklılığın sebeplerinden biri olarak kız öğrenciler ve erkek öğrenciler arasındaki sayı farkını da göz ardı etmemek gerekir. Oransal olarak yapılacak karşılaştırma bize daha doğru sonuçlar verecektir. Kız öğrencilerin kullandıkları çeşit kelimenin toplam kelime içindeki oranı % 21,79 erkek öğrencilerinki ise % 22,71'dir. Görüldüğü üzere arada büyük fark yoktur. Fabl türünde çeşit kelime oranı birbirine çok yakındır. Yine kız ve erkek öğrencilerin birbirine çok yakın oranda kelime tekrarı yaptıkları görülmektedir.

Fabl türünde erkek öğrenciler toplam kelime kullanımında anı türünden 954 kelime, serbest türden ise 1267 kelime daha fazla; çeşit kelime kullanımında ise anı türünden 124, serbest türden ise 214 kelime daha fazla kullanmışlardır.

Fabl türünde erkek öğrenciler 5 toplam ikileme, 5 çeşit ikileme; 10 toplam deyim, 10 çeşit deyim kullanmışlar ve hiç atasözü kullanmamışlardır. Kız öğrenciler ise fabl türünde 12 toplam ikileme, 12 çeşit ikileme; 11 toplam deyim, 11 farklı deyim kullanmışlardır. İkileme açısından bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

4.1.5. Erkek Öğrencilerin Anı Türünde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (27 Öğrenci)

Tablo 6

Erkek Öğrencilerin Anı Türünde Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	1704	5	7	0
ÇEŞİT	462	5	7	0
TEKRAR	1242	0	0	0

Anı türü metinler incelendiğinde, 27 erkek öğrencinin 1.704 toplam kelime ve 462 çeşit kelime kullandıkları görülmektedir. Anı türünde çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı % 27,11'dir. Kullanılan toplam kelimelerin % 72,89'u (1.242) ise tekrar edilen kelimelerden oluşmaktadır.

Erkek öğrenciler anı türünde kız öğrencilerden 379 toplam kelime ve 76 çeşit kelime daha az kullanmışlardır. Yine bu farklılıkta, öğrenci sayısındaki farklılığı göz önünde bulundurmak gerekir. Oransal olarak bakıldığında erkek öğrencilerin metinlerini ortalama 63,11 toplam kelime ve 17,11 farklı kelimedenden oluşturdukları; kız öğrencilerin ise 69,43 toplam kelime ve 17,93 farklı kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Anı türünde toplam kelime kullanımında kız öğrencilerden azda olsa başarılıdır. Fakat farklı kelime kullanımı hemen hemen aynıdır.

Erkek öğrenciler anı türünde, serbest türe göre 313 toplam kelime ve 90 çeşit kelime daha fazla kullanmışlardır; ama fabl türüne göre ise 954 toplam kelime ve 124 çeşit kelime daha az kullanmışlardır.

Anı türünde erkek öğrenciler toplam 5 tane toplam ikileme, 5 çeşit ikileme; 7 tane toplam deyim, 7 tane farklı deyim kullandıkları ve hiç atasözü kullanmadıkları görülmektedir. Bu alandaki veriler kız öğrencilerin verileri ile karşılaştırıldığında birebir aynı olduğu görülmektedir.

Hancı (2007) “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımdaki Aktif Kelime Servetinin Belirlenmesi (Uşak/Banaz Örneği)” adlı çalışmasında veri değerlendirme bölümünde 45 erkek öğrencinin anı türünde 2404 toplam kelime ve 532 çeşit kelime kullandıklarını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise anı türünde erkek öğrenciler 1704 toplam ve 462 çeşit kelime kullanmışlardır. Aradaki farkın öğrenci sayılarındaki farktan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Doğru bir değerlendirme yapabilmek için oransal olarak karşılaştırmak gereklidir. Oransal olarak baktığımızda Hancı’nın çalışmasında yer alan öğrencilerin anı türündeki metinlerini ortalama 53,42 toplam kelime ve 11,82 çeşit kelimedenden oluşturdukları; bizim çalışmamızda ise ortalama 63,11 toplam kelime ve 17,11 çeşit kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Bu sebeple bizim çalışmamızda yer alan öğrencilerin hem toplam kelime kullanımında hem de çeşit kelime kullanımında Hancı’nın çalışmasında yer alan öğrencilere göre daha başarılı olduklarını söylemek mümkündür.

4.1.6. Erkek Öğrencilerin Serbest Türde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (27 Öğrenci)

Tablo 7

Erkek Öğrencilerin Serbest Türde Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	1500	3	4	0
ÇEŞİT	439	3	4	0
TEKRAR	1161	0	0	0

Tablo incelendiğinde erkek öğrencilerin serbest türde oluşturdukları metinlerde 1.500 toplam kelime ve 439 çeşit kelime kullandıkları görülmektedir. Kullanılan çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı % 29,26'dır. Kullanılan toplam kelimenin % 70,74'ü (1161) tekrar edilen kelimelerden oluşmaktadır.

Erkek öğrencilerin serbest türde yazdıkları metinlere ait veriler kız öğrencilerin serbest türde yazdıkları metinlere ait verilerle karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin kız öğrencilerden 270 toplam kelime ve 76 çeşit kelime daha az kullandıkları görülmektedir. Bu karşılaştırmada öğrenci sayıları göz önünde bulundurulmalı bu sebeple karşılaştırmayı her öğrencinin kullandığı ortalama kelime sayıları bakımından yapmak daha doğrudur. Erkek öğrenciler serbest türdeki metinlerini ortalama 55,55 toplam kelime ve 16,25 çeşit kelimedenden oluşturmuşlardır. Kız öğrenciler ise 59 toplam kelime 14,93 çeşit kelimedenden oluşturmuştur. Serbest türde az da olsa toplam kelime kullanımında kızların; çeşit kelime kullanımında ise erkeklerin daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

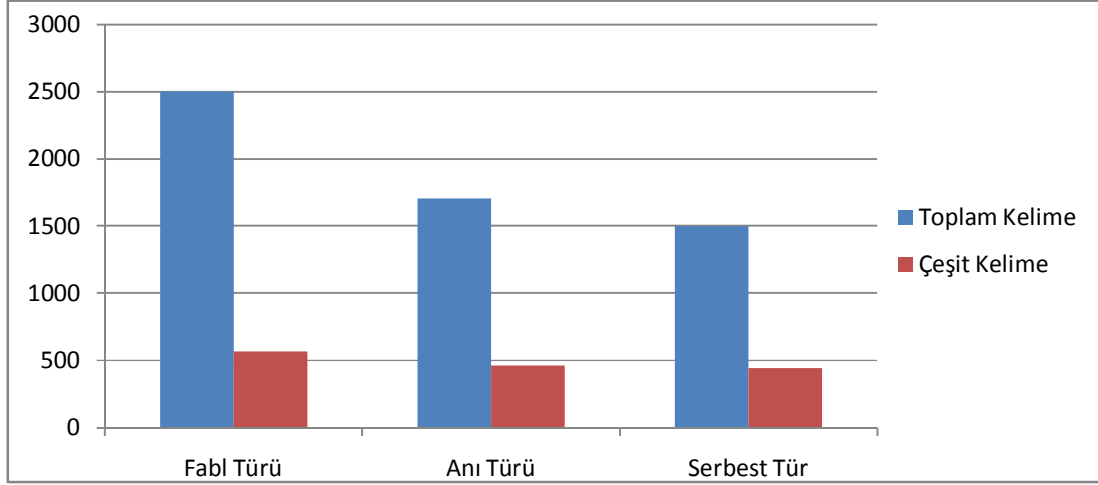
Erkek öğrenciler, serbest türdeki metinlerinde, toplam çeşit kelime kullanımında hem fabl hem de anı türündeki metinlere göre daha başarısız olmuşlardır. Fabl türündeki metinlerden 954 toplam kelime ve 214 çeşit kelime; anı türündeki metinlerden 313 toplam kelime ve 90 çeşit kelime daha az kullanmışlardır.

Serbest türde erkek öğrenciler 3 toplam ikileme, 3 çeşit ikileme; 4 toplam deyim, 4 çeşit ikileme kullanmışlar ve hiç atasözü kullanmamışlardır. Aynı türde kız öğrencilerle karşılaştırdığımızda toplam ikileme kullanımının aynı fakat deyim kullanımında kız öğrencilerin daha başarılı olduğunu görmekteyiz. Çünkü kız öğrenciler serbest türde 11 toplam deyim, 9 çeşit deyim kullanmışlardır.

Öztekin (2008) “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Aktif Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Düzce/Akçakoca İlçesi Örneği)” adlı çalışmasının veri değerlendirme kısmında 45 erkek öğrencinin serbest türde oluşturdukları metinlerde 3.458 toplam kelime ve 676 çeşit kelime kullandıklarını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda ise erkek öğrenciler serbest türde oluşturdukları metinlere 1.500 toplam kelime 439 çeşit kelime kullanmışlardır. İncelenen öğrenci sayısı arasındaki fark bu açıdan yapılacak karşılaştırma ile ilgili sağlıklı sonuçlar vermeyecektir. Bu sebeple oransal karşılaştırmanın daha doğru olacağı düşünülmektedir. Oransal açıdan karşılaştırdığımızda Öztekin’in çalışmasında incelenen öğrencilerin serbest türdeki metinlerini ortalama 76,84 toplam kelime ve 15,02 çeşit kelimeden oluşturdukları; bizim çalışmamızda ise erkek öğrencilerin serbest türdeki metinlerini ortalama 55,55 toplam kelime ve 16,25 çeşit kelimeden oluşturdukları görülmektedir. Çeşit kelime kullanımında büyük bir fark olmasa bile toplam kelime kullanımında Öztekin’in çalışmasında yer alan öğrencilerin daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

Grafik 2

Erkek Öğrencilerin 3 Türde Veri Dağılımı

4.1.7. Kız Öğrencilerin Üç Türün Tamamında (Fabl, Anı, Serbest Tür) Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (30 Öğrenci)

Tablo 8

Kız Öğrencilerin Üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	6890	21	26	1
ÇEŞİT	1147	19	24	1
TEKRAR	5743	2	2	0

30 kız öğrencinin üç türde kullandıkları toplam kelime sayısı 6.890'dır. Kullanılan çeşit kelime sayısı ise 1.147 olarak görülmektedir. Kullanılan çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı ise % 16,64, tekrar edilen kelimelerin oranı ise % 83,36 olarak belirlenmiştir.

Bu verilere göre kız öğrenciler üç türde metinlerini oluştururken ortalama öğrenci başına 229,66 toplam kelime ve 38,23 çeşit kelime kullanmışlardır. Erkek öğrenciler ise metinlerini oluştururken ortalama öğrenci başına 211,29 toplam kelime ve 38,70 çeşit kelime kullanmışlardır. Toplam kelime kullanımında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden 18,37 toplam kelime daha fazla kullandıkları görülmektedir. Çeşit kelime kullanımında ise kayda değer bir fark yoktur.

Kelime tekrarları bakımından yapılacak karşılaştırmada ise kız öğrencilerin kullandıkları kelimelerin % 83,36'sını tekrar ettikleri, erkek öğrencilerde ise bu oranın % 81,69 olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre (büyük bir fark oluşturmamakla beraber) daha sık kelime tekrarı yaptıkları görülmektedir.

Kız öğrencilerin 21 toplam ikileme, 19 çeşit ikileme; 26 toplam deyim, 24 toplam deyim; 1 toplam atasözü, 1 çeşit atasözü kullandıkları görülmektedir. Aynı açıdan erkek öğrencilerle yapılacak karşılaştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden 8 toplam ikileme, 6 çeşit ikileme; 6 toplam deyim, 4 çeşit deyim ve 1 toplam atasözü, 1 çeşit atasözü daha fazla kullanmışlardır.

Duru'nun (2007) çalışmasında örneklem grubunda yer alan öğrenci sayısı 57 olduğu için toplam kelime ve çeşit kelime kullanımı açısından doğrudan karşılaştırma yapmak pek sağlıklı değildir. Ancak fikir vermesi açısından oransal olarak bir karşılaştırma yapmak mümkündür. Duru'nun çalışmasında yer alan 57 öğrenci metinlerini ortalama 173,98 toplam kelime ve 19,01 çeşit kelimedenden oluşturmuştur. Bizim çalışmamızda ise 30 öğrenci metinlerini ortalama 229,60 toplam kelime ve 38,23 çeşit kelimedenden oluşturmuşlardır. Bu veriler ışığında bizim çalışmamızda yer alan öğrencilerin kelime kullanımı açısından Duru'nun çalışmasında yer alan öğrencilerden daha başarılı oldukları söylenebilir.

4.1.8. Erkek Öğrencilerin Üç Türün Tamamında (Fabl, Anı, Serbest Tür) Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (27 Öğrenci)

Tablo 9

Erkek Öğrencilerin Üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	5705	13	20	0
ÇEŞİT	1045	13	20	0
TEKRAR	4460	0	0	0

Erkek öğrencilerin üç türün tamamında kullandıkları kelime sayısı 5.705 olarak belirlenmiştir. Bu veriye göre 27 erkek öğrenci üç türün toplamında metinlerini ortalama 211,29 toplam kelime ve 38,70 çeşit kelimedenden oluşturmuşlardır. Örneklem grubumuzda yer alan kız öğrencilerin ise üç türün toplamında metinlerini ortalama 229,66 toplam kelime ve 38,23 çeşit kelimedenden oluşturmuşlardır. Buna göre erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin çeşit kelime kullanım ortalamalarının birbirine çok yakın olduğunu, toplam kelime kullanımında ise erkek öğrencilerin kız öğrencilerden 18,37 toplam kelime daha az kullandıkları görülmektedir.

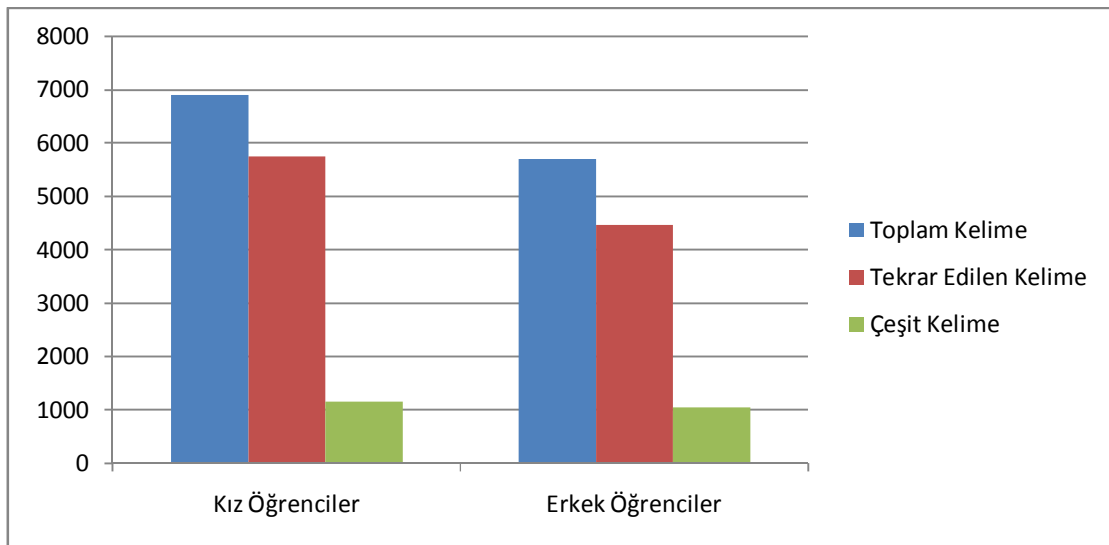
Kelime tekrarı açısından incelendiğinde erkek öğrencilerin metinlerde % 81,69 oranında, kız öğrencilerin ise % 83,36 oranında kelime tekrarı yaptıkları görülmektedir. Büyük bir fark oluşturmamakla beraber erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha az kelime tekrarı yaptıkları görülmektedir.

İkileme, deyim ve atasözü kullanımı incelendiğinde örneklem grubumuzdaki öğrencilerin kullandıkları ikileme ve deyimlerin tamamının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Yani kullanılan ikileme ve deyimler sadece birer kez kullanılmıştır. Yine tablodaki verilere göre erkek öğrenciler metinlerinde hiç atasözü kullanmamışlardır. Kız öğrencilerle karşılaştırdığımızda ise hem ikileme hem de deyim kullanımında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha az ikileme ve deyim kullandıkları görülmektedir.

Öztekin (2007) yaptığı çalışmada 45 erkek öğrencinin üç türün (anı, otobiyografi, serbest tür) tamamında 10.241 toplam kelime ve 1.354 çeşit kelime kullandıklarını tespit etmiştir. Bizim çalışmamızda yer alan öğrenci sayısı 27 olduğu için doğrudan bir karşılaştırma yapmak mümkün değildir. Fakat fikir vermesi açısından oransal bir karşılaştırma yapılabilir. Öztekin'in çalışmasında erkek öğrencilerin üç türde metinlerini ortalama 227,57 toplam kelime ve 30,08 çeşit kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Bizim çalışmamızda yer alan erkek öğrencilerin ise metinlerini ortalama 211,29 toplam kelime ve 38,70 çeşit kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Toplam kelime kullanımı açısından Öztekin'in çalışmasında yer alan öğrencilerin, çeşit kelime kullanımı açısından ise bizim çalışmamızda yer alan öğrencilerin başarılı olduğunu söylemek mümkündür.

Grafik 3

Erkek ve Kız Örneklem Gruplarının Üç Türün Tamamında Gösterdikleri Performansın Karşılaştırılması

4.2. TÜRE GÖRE YORUMLAR

4.2.1. Örneklem Grubunun Tamamının Fabl Türünde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (57 Öğrenci)

Tablo 10

Fabl Türünde Kullanılan Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	5538	17	20	0
ÇEŞİT	925	17	20	0
TEKRAR	4613	0	0	0

Örneklem grubunun tamamının fabl türünde kullandıkları kelimelerle ilgili tablo incelendiğinde; fabl türünde öğrencilerin 5.538 toplam kelime, 925 çeşit kelime kullandıkları ve 4.613 kelimenin tekrar niteliği taşıdığı görülmektedir.

Fabl türünde kullanılan toplam kelime ve çeşit kelime sayısı hem anı türünde hem de serbest türde kullanılan toplam kelime ve çeşit kelime sayısından yüksektir. Fabl türünde kullanılan çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içerisindeki oranı % 16,70'dir. Bu oranın anı türünde % 20,33 serbest türde ise % 21,65 olduğu görülmektedir. Buradan hareketle öğrenciler kelime tekrarını en fazla fabl türünde yapmışlardır.

Öğrencileri fabl türünde 17 toplam ikileme, 17 çeşit ikileme; 20 toplam deyim, 20 çeşit deyim kullanmışlar ve hiç atasözü kullanmamışlardır. Bu verilere göre öğrencilerin hem ikileme hem de deyim kullanımında toplam ve çeşit açısından en başarılı oldukları türün fabl olduğu görülmektedir.

4.2.2. Örneklem Grubunun Tamamının Anı Türünde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (57 Öğrenci)

Tablo 11

Anı Türünde Kullanılan Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	3787	10	14	0
ÇEŞİT	770	10	14	0
TEKRAR	3017	0	0	0

Örneklem grubunun tamamının anı türünde kullandığı toplam kelime sayısı 3.787, çeşit kelime sayısı ise 770'dir. Öğrencilerin 3087 kelimeyi tekrar ettikleri gözükmemektedir.

Bu türde kullanılan kelimelerle ilgili yapılacak karşılaştırmada; öğrencilerin anı türünde fabl türünden 1.757 toplam kelime ve 155 çeşit kelime daha az kullandıkları; serbest türe göre ise 517 toplam kelime ve 62 çeşit kelime daha fazla kullandıkları görülmektedir.

Anı türünde kullanılan 770 çeşit kelimenin toplam kelime içindeki oranı % 20,33'dür. Bu verilere göre örneklem grubu anı türünde fabl türüne göre daha az, serbest türe göre ise daha çok kelime tekrarı yapmıştır.

Anı türünde 10 toplam ikileme, 10 çeşit ikileme; 14 toplam deyim, 14 çeşit deyim kullanmışlardır. Fabl türüne göre daha az ikileme ve deyim kullanmışlardır. İkileme kullanımı açısından karşılaştırıldığında toplam ikileme ve çeşit ikileme kullanımında serbest türden daha fazla ikileme kullandıkları görülmektedir. Fakat deyim kullanımı

açısından serbest türle karşılaştırıldığında; serbest türle aynı sayıda toplam deyim kullanmışlar ancak çeşit açısından daha çok deyim kullanmışlardır.

Başpınar (2008) yaptığı çalışmanın veri değerlendirme kısmında 45 kız öğrencinin anı türü metinlerde 5.078 toplam kelime ve 910 çeşit kelime kullandıklarını belirlemiştir. Bizim çalışmamızda yer alan öğrenciler ise 5.538 toplam kelime ve 925 çeşit kelime kullanmışlardır. Çalışmamızın örneklem grubu Başpınar'ın çalışmasının örneklem grubundan az olmasına rağmen hem toplam kelime hem de çeşit kullanımına göre Başpınar'ın çalışmasında yer alan öğrencilerden kelime kullanımı açısından daha başarılıdır.

4.2.3. Örneklem Grubunun Tamamının Serbest Türde Kullandıkları Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (57 Öğrenci)

Tablo 12

Serbest Türde Kullanılan Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	3270	9	14	1
ÇEŞİT	708	7	12	1
TEKRAR	2562	2	2	0

Serbest tür ile ilgili verilerin yer aldığı tablo incelendiğinde örneklem grubumuzda yer alan öğrencilerin 3.270 toplam kelime ve 708 çeşit kelime kullandıkları, 2.562 kelimenin ise tekrar niteliğinde olduğu görülmektedir.

Bu türde öğrenciler fabl türüne göre 2.268, anı türüne göre ise 517 toplam kelime daha az kullanmışlardır. Buradan hareketle öğrencilerin en az toplam kelimeyi serbest türde kullandıkları görülmüştür.

Yine bu verilere paralel olarak çeşit kullanımında da benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çeşit kelime kullanımının en az olduğu tür serbest türdür. Fakat oransal olarak yapılan karşılaştırmada çeşit kelime kullanımında öğrencilerin en çok başarılı olduğu türün serbest tür olduğu görülmektedir. Yani öğrenciler en az kelime tekrarını serbest türe ait metinlerde yapmışlardır.

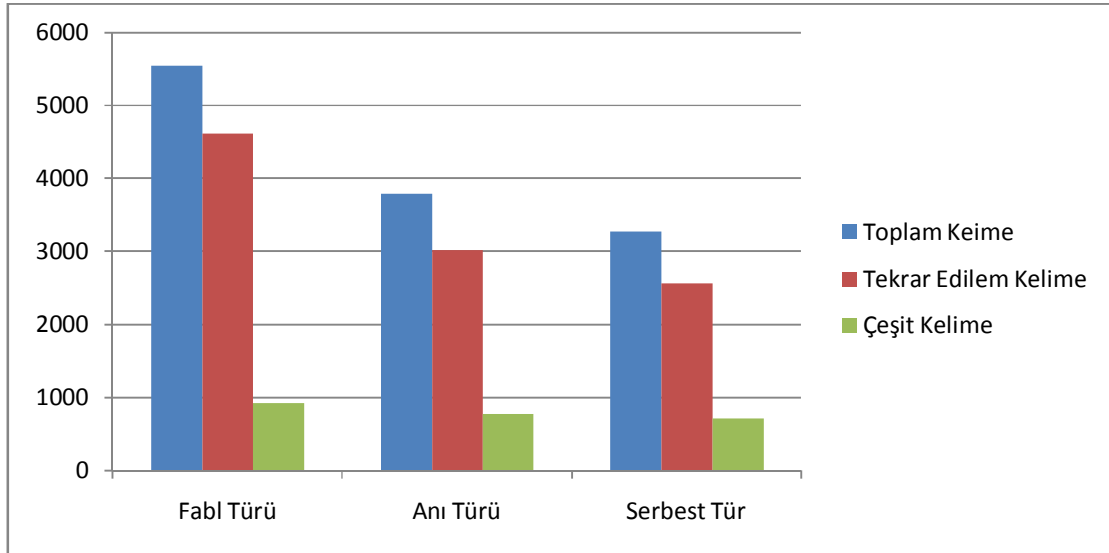
Öğrenciler serbest türde 9 toplam ikileme, 7 çeşit ikileme; 14 toplam deyim, 12 çeşit deyim kullanmışlardır. Bu türde kullanılan deyim ve ikilemeler fabl türünden azdır. Toplam ikileme ve çeşit ikileme kullanımı da anı türünden az olmakla beraber; toplam deyim kullanımı anı türü ile aynıdır. Fakat çeşit açısından yine anı türünün gerisinde kalmıştır.

Hancı (2007) yaptığı çalışmasında örneklem grubunda yer alan öğrencilerin serbest türde 90 öğrencinin 4.843 toplam kelime ve 881 çeşit kelime kullandıklarını belirlemiştir. Bizim çalışmamızda ise 57 öğrenci serbest türde 3.270 toplam kelime ve 708 çeşit kelime kullanmışlardır. Öğrenci sayısındaki farklılık doğrudan bir karşılaştırmayı mümkün kılmamaktadır. Bu sebeple oransal olarak yapılacak bir karşılaştırmamızın daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında;

Hancı'nın çalışmasında yer alan öğrenciler metinlerini ortalama 53,81 toplam kelime ve 9,78 çeşit kelimedenden oluşturdukları görülmektedir. Bizim çalışmamızdaki öğrenciler ise metinlerini 57,36 toplam kelime ve 12,42 çeşit kelimedenden oluşturmuşlardır. Bu açıdan çalışmamızda yer alan öğrencilerin kelime kullanımı açısından Hancı'nın çalışmasında yer alan öğrencilerden daha başarılı oldukları gözükmemektedir.

Grafik 4

Örneklem Grubunun Türlere Göre Gösterdiği Performansın Karşılaştırılması

4.2.4. Örneklem Grubunun Tamamının Üç Türünde Tamamında Kullandığı Kelimelere Dair Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar (57 Öğrenci)

Tablo 13

Örneklem Grubunun Üç Türün Tamamında Kullandığı Kelimeler

	KELİME	İKİLEME	DEYİM	ATASÖZÜ
TOPLAM	12595	34	47	1
ÇEŞİT	1653	32	45	1
TEKRAR	10942	2	2	0

Tabloya göre örneklem grubumuzda yer alan 57 öğrenci üç türde 12.595 toplam kelime ve 1.653 çeşit kelime kullanmışlardır. Bu verilere göre öğrenciler metinlerini ortalama 220,96 toplam kelime ve 29 çeşit kelimeden oluşturmuşlardır. Bütün örneklem grubunun metinlerini oluştururken kullandıkları toplam kelime ortalaması; kız öğrencilerin metinlerini oluştururken kullandıkları toplam kelime ortalamasından 8,7 kelime az; erkek öğrencilerden ise 9,67 kelime fazladır. Çeşit kelime kullanımında ise iki grup da yaklaşık 9 kelime genel ortalamanın üzerine çıkmıştır. Bu durumun kullanılan toplam kelime sayısı arttıkça tekrarında arttığını göstermektedir.

Örneklem grubumuzun kullandığı çeşit kelime sayısının toplam kelime sayısı içindeki oranı % 13,12'dir. Gruplar ayrı ayrı incelendiğinde iki grubunda belirtilen yüzünün üzerinde olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun tamamına ait veriler incelendiğinde tekrar edilen kelime sayısının oranı ise % 86,88'dir. Yine bu verinin de hem kız hem de erkek öğrencilere ait verilerden yüksek olduğu gözükmemektedir. Bu bilgiler de kullanılan kelime sayısı arttıkça tekrar edilen kelime sayısının arttığına işaret etmektedir.

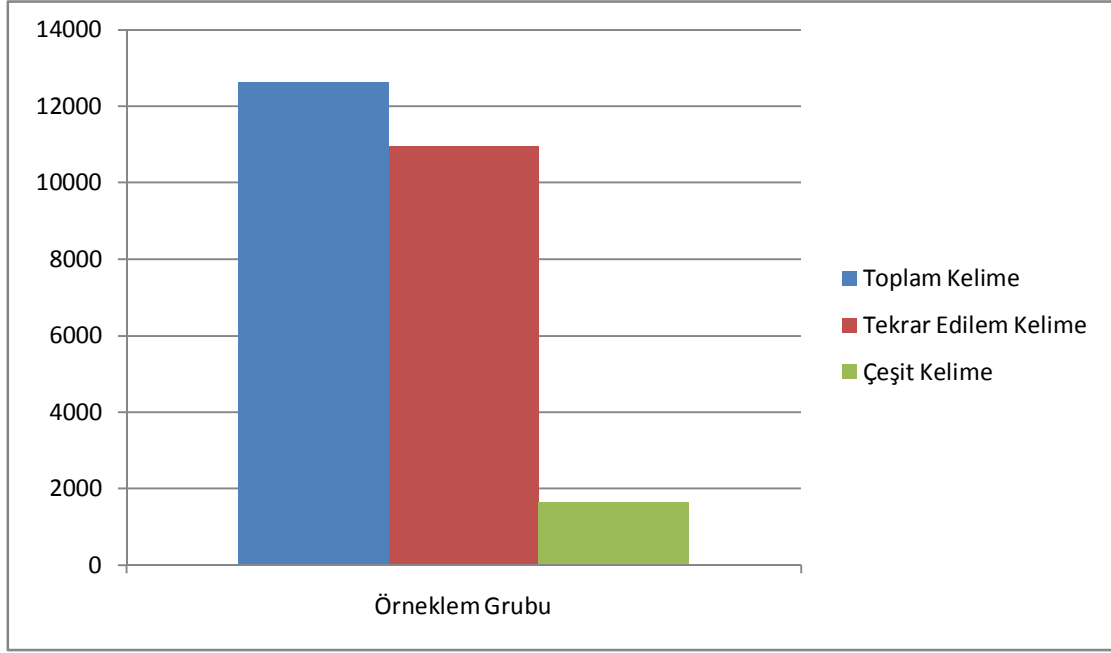
Tabloya göre örneklem grubunun 34 toplam ikileme, 32 çeşit ikileme; 47 toplam deyim, 45 çeşit deyim; 1 toplam atasözü, 1 çeşit atasözü kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan atasözü kız öğrencilerin serbest türde oluşturdukları metinlerde karşımıza çıkmaktadır. Erkek öğrenciler metinlerinde hiç atasözü kullanmamışlardır. Yine ikileme ve deyimlerle ilgili veriler incelendiğinde kullanılan ikileme ve deyimlerin neredeyse tamamının birbirinden farklı olduğu gözükmemektedir. Hem ikileme hem de deyimlerden sadece ikişer tanesi tekrar niteliğindedir.

Duru (2007) çalışmasının veri değerlendirme kısmında örneklem grubunda yer alan 114 öğrencinin 28.506 toplam kelime ve 2.173 çeşit kelime kullandıklarını belirlemiştir. Örneklem grubundaki öğrenci sayıları farklı olduğu için genel bir karşılaştırma yapmak mümkün olmasa da oransal olarak bir karşılaştırma yapılabilir. Duru'nun çalışmasında yer alan öğrenciler metinlerini ortalama 250,05 toplam kelime ve 19,06 çeşit kelimeden oluşturmuşlardır. Bizim çalışmamızda yer alan öğrenciler ise metinlerini ortalama 220,96 toplam kelime ve 29 çeşit kelimeden oluşturmuşlardır. Bu veriler değerlendirildiğinde Duru'nun çalışmasında yer alan öğrencilerin bizim çalışmamızda yer alan öğrencilere göre

metinlerinde daha çok kelime kullandıkları bununla birlikte daha çok kelime tekrarı yaptıkları görülmektedir.

Grafik 5

Örneklem Grubunun Üç Türün Toplamında Gösterdiği Performans

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

İnsanların anlama ve anlatma yetenekleri birbirinden farklıdır. Bu farkın sebebi ise bireyin kelime hazinesinde ne kadar kelime olduğu ile alakalıdır. Kelime hazinesi, sahip olduğumuz kelimelerin tamamının oluşturduğu sözlüktür. Kişi yazılı ve sözlü anlatımda ihtiyaç duyduğu kelimeleri bu sözlükten alarak kullanır. Yazılı ifadelerde daha çok kelime kullanıldığı yadsınamaz bir gerçektir. Fakat sahip oldukları kelime bilgisi farklı olduğundan yazılı anlatımda kullanılan kelime sayısı kişiden kişiye farklılık gösterir.

Bireyin kelime hazinesinin farklı olmasında sosyo-ekonomik seviye farklılığı, ailenin sosyal yapısı, ailedeki diğer bireylerin eğitim düzeyi, bireyin kitap okuma alışkanlığı gibi etkenler rol alabilir. Fakat bizim çalışmamızda örneklem gurubunda yer alan öğrencilerin arasında önemli bir sosyo-ekonomik farklılık olmadığı düşünülmüş ve çalışmamız sadece tür ve cinsiyet değişkeni üzerinde yoğunlaşmıştır.

Çalışmamızın amacı ortaokul 5. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki kelime hazinesini belirlemektir. Bu amaçla 57 öğrenciden üç farklı türde olmak üzere toplam 171 adet veri alınmış ve bu veriler analiz edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda örneklem gurubumuzda yer alan 57 öğrencinin yazdıkları metinlerde 12.595 toplam kelime, 34 ikileme, 46 deyim ve 1 atasözü kullandıkları tespit edilmiştir. Çeşit kelime kullanımı ise 1.653'tür. Çeşit kelime kullanımının toplam kelime kullanımı içindeki oranı ise % 13,12'dir. Bu durumda metinlerde yer alan kelimelerin % 86,88'i tekrar edilen kelimelerden oluşmaktadır.

Kelime hazinesi ile ilgili yapılan diğer çalışmalar ve bizim çalışmamız incelendiğinde tekrar edilen kelime sayısının toplam kelime sayısı içerisinde geniş bir yer tuttuğu gözükmemektedir. Bunun sebebi ise öğrencilerin kelime hazinesinin yeterli olmamasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin yazmış olduğu metinler de bu ifademizi doğrular niteliktedir. Çünkü metinler incelendiğinde göze çarpan bir husus da öğrencilerin farklı duygu ve düşüncelerini aynı kelimelerle anlatmaya çalışması, bu yüzden de sık sık tekrara düşmüş olmalarıdır.

Verilere göre üç türün toplamında kullanılan 12.595 kelimenin öğrenci başına ortalaması 220,96'dır. Kız öğrenciler bu ortalamanın üstünde, erkek öğrenciler ise aynı oranda ortalamanın altında kalmışlardır. Üç türün tamamında toplam kelime kullanımında kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha başarılıdır. Kız öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısından fazla olduğu için (3 kişi) kullanılan ortalama kelimeye göre karşılaştırma yapılmıştır. Yine bu verilere göre çeşit kelime kullanımında erkek öğrencilerin az da olsa kız öğrencilerden başarılı olduğu gözükmemektedir. Fakat kelime hazinesi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların "Örneklem grubunda yer alan birey sayısı arttıkça çeşit kelime kullanım oranı azalmaktadır." şeklinde bir genel yargı olduğundan farklı sayılardaki gruplarda çeşit kelime kullanımı ile ilgili nicel bir karşılaştırma çok doğru sonuçlar vermeyebilir.

Öğrenciler en fazla toplam kelime ve çeşit kelimeyi fabl türünde, en az toplam kelime ve çeşit kelimeyi ise serbest türde kullanmışlardır. Fabl türünde 5.538 toplam kelime ve 925 çeşit kelime, serbest türde ise 3.270 toplam kelime ve 708 çeşit kelime kullanmışlardır. Yani fabl türünde serbest türden 2.268 toplam kelime ve 217 çeşit kelime daha fazla kullanmışlardır. Bu alanda yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin daha çok serbest türde başarılı oldukları görülmüştür. Fakat diğer çalışmalar da fabl türünde metin yazdırılmadığı için net bir karşılaştırma yapmak mümkün değildir. Bizim çalışmamızda öğrencilerin fabl türünde daha başarılı olması, yaşam alanlarıyla ve televizyon karakterleriyle ilgili olabileceği düşünülmektedir. Çünkü köyde yaşayan bu insanların sürekli hayvanlarla iç içe olduğu ve televizyonda seyrettikleri çizgi film karakterlerinden etkilendikleri; bu durumun da hayal güçlerini geliştirerek yazdıkları metinleri etkilediği düşünülmektedir.

Örneklem grubu ikileme, deyim ve atasözü kullanımı açısından karşılaştırıldığında kız öğrencilerin hem toplam hem de çeşit açısından erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu görülmüştür. Fakat genel olarak değerlendirildiğinde ikileme, deyim ve özellikle atasözü kullanımında öğrencilerin başarısız olduğu görülmüştür. 57 öğrenci 171 adet metinde 34 ikileme, 44 deyim ve 1 atasözü kullanmışlardır. Mecazlı anlatımın en etkin yollarından biri olarak kabul edilen deyim ve atasözü kullanımının; metinlerdeki kullanım oranının oldukça düşük olduğu görülmüştür. Deyim ve atasözünde öğrencilerin başarısız olmalarının sebebi

ise ders kitaplarındaki metinlerde deyim ve atasözü ile sık karşılaşmamaları ayrıca öğrenci çalışma kitaplarında bu konularda yeteri kadar etkinliğin yer almamasıdır. Ayrıca, eğitim sisteminin sınıflarda sınav odaklı bir eğitimi öngörmesi ve eğitimcilerin buna yönelerek derslerde test çözmeye ağırlık vermesi kendini ifade edemeyen nesillerin yetişmesini neden olmaktadır. Tür açısından bakıldığında da en çok ikileme, deyim ve atasözü kullanımının yine fabl türünde olduğu, en az ikileme, deyim ve atasözü kullanımının ise serbest türde olduğu görülmüştür.

Genel olarak örneklem grubumuzda yer alan kız öğrencilerin kelime hazinelerinin daha iyi olmasında sosyal yaşama daha çok katılma, okul ve ders başarılarının daha iyi olması, daha çok kitap okuma gibi nedenler sıralanabilir.

5.2. Öneriler

Bireyin kendini daha iyi ifade edebilmesi, dinlediği ve okuduğunu doğru ve daha iyi anlayabilmesi için kelime hazinesinin gelişmiş olması şarttır. Çalışmamızdan ve diğer akademik çalışmalardan elde edilen veriler ışığında bireyin kelime hazinesini geliştirmek amacıyla şu çalışmalar yapılabilir:

- İlk olarak Türkçe Öğretim Programı yeniden gözden geçirilmeli ve öğrenci seviyelerine göre kelime listeleri oluşturulmalı, hangi seviyede kaç kelimenin öğretilmesi gerektiği açık bir şekilde belirtilmelidir.
- Programda var olan “Söz Varlığının Geliştirilmesi” ile ilgili kazanım sayısı arttırılmalı, öğretmenler tarafından bu kazanımların ders işleniş sürecinde öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca yapılacak olan tekrarlar edinilen kelimelerin sürekli aktif kelime hazinesi içerisinde yer alması sağlanmalıdır.
- Kelime öğretimi ile ilgili metot ve teknikler geliştirilmeli, bu metot ve teknikler başta Türkçe ve sınıf öğretmenleri olmak üzere, tüm öğretmenlere öğretilmelidir.
- Üniversitelerin sınıf öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği programlarında “kelime öğretimi” adlı bir ders okutulmalıdır.

- Kelime öğretimi veya öğrenciye yeni bir kelime kazandırma işlemi sadece Türkçe öğretmenlerinin görevi gibi görülmemeli, tüm ders öğretmenleri öğrenci yeni bir sözcükle karşılaştığında, bu sözcüğü kelime hazinesine eklemesini sağlamalıdır.
- Kazandırılacak olan kelime ilk olarak cümle içindeki kullanım anlamına göre, daha sonra diğer anlamlarına göre öğretilmelidir. Ayrıca kazandırılan kelimenin eş, karşıt, mecaz anlamları da mutlaka cümle içinde kullanılarak öğretilmelidir.
- Kelime hazinesi ile ilgili elde edilen veriler öğrenciler için hazırlanan kitaplarda mutlaka kullanılmalı, bu kitaplarda yer alan metinlerde öğrencinin anlamını bilmediği çok sayıda kelime yer almamalı, ayrıca metin uzunlukları öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
- Sınıf ve Türkçe öğretmenleri başta olmak üzere tüm öğretmenler öğrencileri yazılı ve sözlü anlatımlarında deyim ve atasözü kullanırmaya özendirmeli, gerekli görüldüğünde bu konuda uzmanlardan yardım almalıdır.
- Kelime hazinesinin gelişiminde, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi göz ardı edilmemeli, bu sebeple aileler bu konuda bilgilendirilmelidir.
- Gazete, dergi, kitap vb. okumanın kişinin kelime hazinesini geliştireceği unutulmamalı ve her yaştaki bireye “okuma” sevgisi aşlamak için yetkililer kitap okuma günleri, yarışmalar vb. türden faaliyetler yapmalıdır.
- Öğrencilere, öğretmenler tarafından sözlük kullanma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- Türkçe dersinde metin ile ilgili çalışmalar yapılırken “anlamı bilinmeyen kelimelerle” ilgili çalışmalar mutlaka yapılmalı ve çeşitli yöntem ve tekniklerle bu kelimeler öğrenciye kazandırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağca, H. (1999). *Sözlü anlatım*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akarsu, B. (1998), *Wilhelm Von Humbolt'da Düşünce-kültür bağıntısı*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil, I-II-III*. (2. Basım). Ankara: Özkan Matbaacılık.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim. C-I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksarı, M.F. ve Tayfur, K. (1988). Kelimeler. *Der Hessische Kultur Minister*, Wisbaden
- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilk okuma, yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Arık, A. (1987). *Yaratıcılık*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Avkapan, A. (2006). *Orta öğretim 11. sınıf Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarında kelime hazinesinin öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aygün, M. (1999). Yabancı dil derslerinde sözcük dağarcığını geliştirme teknikleri. *Dil Dergisi*. (78), 5-16.
- Başpınar, O. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Manisa/Turgutlu İlçesi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Baykoç, N. ve Arı, M. (1989). 12-30 aylık Türk çocuklarında dilin kazanılması. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*.
- Bilgen, N. (1988). *Kelime hazinesi konusunda bir araştırma*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (Yayımlanmamış Araştırma Raporu).
- Budak, Y. (2000). Sözcük öğretimi ve sözlüğün işlevi, *Dil Dergisi*, (92), 19-26.

- Cemiloğlu, M. (1994). *İlköğretim okullarında Türkçe derslerinde sözcük öğretimi ve Türkçe kitaplarındaki söz değerleri üzerine bir inceleme*. Uludağ Üniversitesi 1. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda Sunuldu, Bursa.
- Çıplak, M. (2005). *Uşak merkez ilköğretim 5., 8., ve 11. sınıfların yazılı kelime hazinesinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Çifçi, M. (1991) *Bir gurup üniversite öğrencisi üzerinde kelime serveti araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çifçi, M. (1998). Türkçe öğretiminde temel ilkeler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (1), 59-71.
- Davaslıgil, Ü. (1985). *Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevreden gelen ilkokul birinci sınıf çocuklarının dil gelişimine etkisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Demirel, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretimi (İlkeler, Yöntemler, Teknikler)*. Ankara: Usem Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye, öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. ve Dökmen, Y. (1988). *İlkokul kitaplarındaki dilin ve Türkçeyi kullanma becerisinin psikolojik bir yaklaşımla değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Duru, K. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlardaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Uşak/Sivaslı Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Ergin, M. (2004). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/ Dağıtım.

- Göğüş, B. (1978). Anadili eğitim programlarının niteliği. *Türk Dili Dil Öğretim Özel Sayısı*, 379-380.
- Göz, İ. (2003). *Yazılı anlatımın kelime sıklığı sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güleryüz, H. (2001). *Eğitim programlarının dili ve yaratıcı öğrenme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Hancı, G. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımdaki aktif kelime servetinin belirlenmesi (Uşak/Banaz Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Harit, Ö. (1972). *Samsun ve Ankara illerinin 6-7 yaş çocuklarında kelime hazinesi araştırması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Planlama, Araştırma ve Koordinasyon Dairesi.
- Karahan, A. (2007). *Uşak Ulubey ilçesi köy ilköğretim okulları 5. sınıfların yazılı anlatımlarındaki kelime servetinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Karakuş, İ. (2000). *Türkçe Türk dili ve edebiyatı öğretimi. (Öğretmen El Kitabı)*. Ankara: Ofset Yayıncılık.
- Karakuş, İ. (2002). Dil öğretiminin biyo-psiko-sosyal boyutları. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. (607), 230-238.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi* (21. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayınevi
- Koçak, H. (1999). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin kelime hazinesi ile ilgili bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler, *Türklük Bilimi araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel sayısı*, (13), 287-309.
- Küçük, S. (2002). Türkçenin eğitim ve öğretiminde yaratıcılık çalışmaları. *Türk Dili*, (607), 247-256.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1999). İlköğretim okulu Türkçe dersi öğretim programı. Ankara: *Tebliğler Dergisi*, 62(2504).
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe eğitim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe öğretiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayınları*. 5(1). 30-45.
- Özbay, M., Büyükkız, K.K., Uyar, Y. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki kelime hazineleri üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 149-173.
- Özdemir, E. (1987). *İlkokul öğretmenleri için Türkçe öğretim kılavuzu*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Öztekin, M. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin aktif kelime serveti üzerine bir araştırma (Düzce/Akçakoca İlçesi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tosunoğlu, M. (1999). Kelime servetinin eğitim öğretimdeki yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*. (144). 71-73.
- Tural, S. (1988). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. Güncel Türkçe sözlük. (www.tdk.gov.tr. Erişim Tarihi: 21.05.2013)

- Uygur, N. (1984). *Dilin gücü*. İstanbul: Birim Yayını
- Ünsal, H. (2005). *İlköğretim 5., 8., sınıflar ile ortaöğretim 11. sınıfların sözlü anlatımdaki aktif kelime hazineleri/Afyon Merkez Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yalçın, A. (2002). Türkçe öğretim yöntemleri. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Kurulu Başkanlığı.
- Yaşın, Z. (1981). Çocuğun dil gelişiminde ölçüt sorunu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yıldız, C. (2003). Ana Dili Öğretiminin Temel İlkelerine Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Dil Dergisi*, (120), 5-21.

EKLER

EK-1: FABL TÜRÜ METİN YAZMA FORMU**Adı:****Soyadı:****Okulu:**

“Kahramanları hayvan olan ve hayvanlar arasında geçen bir olayın anlatıldığı hikâye yazınız.”

[Yazacağınız hikâyede istediğiniz kadar kahraman kullanabilirsiniz. Yazacağınız hikâyede; hikâyeyi oluşturan unsurların (kahramanlar, olay, yer ve zaman) yer almasına dikkat ediniz.]

EK-2: ANI TÜRÜ METİN YAZMA FORMU**Adı:****Soyadı:****Okulu:****“Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir olayı (anı) yazılı olarak anlatınız.”**

[Bu olay (anı) sizi mutlu ya da mutsuz etmiş olabilir. Yazdığınız metinde duygularınıza yer verebilirsiniz, neler hissettiğinizi, olayın geçtiği yeri ve olayın zamanını belirtiniz.]

EK-3: SERBEST TÜR METİN YAZMA FORMU**Adı:****Soyadı:****Okulu:**

“Size verilen konulardan herhangi birini seçerek duygu ve düşüncelerinizi anlatacağınız bir kompozisyon yazınız.”

“Sevgi, Doğa, İletişim, Teknoloji, Öğretmenlik, Arkadaşlık, Temizlik, Aile, Vatan, Çalışmak”

Seçtiğim Konu:

EK-4: ÖRNEKLEM GRUBUNUN YAZDIĞI METİNLERDEN ÖRNEKLER

EK-4.1. FABL TÜRÜNDE YAZILAN METİNLER

"Kahramanları hayvanlar olan ve hayvanlar arasında geçen bir olayın anlatıldığı bir hikâye yazınız."

(Yazacağınız hikâyede istediğiniz kadar kahraman kullanabilirsiniz. Yazacağınız hikâyede hikâyeyi oluşturan unsurların (kahramanlar, olay, yer ve zaman) yer almasına dikkat ediniz.)

Atilla Hayvanlar

Ormanların kralı aslan her sabah yemek olarak hayvanları tutarmış. Bugün sincapla karşılaşmış ve onu kovalamaya başlamış. Sincap ağaçtan ağaca atlıyormuş ve tutamamış pes etmiş. Sak yavaşlandım artık aylanm tutamıyormuş yorulmuş demiş. Haberci kuşu bunları duymuş ve tayaşa iletmış. Tayşan bu olayı duyunca aklına fikir gelmiş. Hayvanları toplamış. Her hayvanın işlerini duy-
dumki aslan yavaşlamış ve aylanm kaçmıyormuş. Bende bunu duy-
dum ve aklına fikir geldi. Ben gitsem aslanın kralınız siz yavaş-
mıyorsunuz isterseniz her gün size içimlerden birini gönderelim yorulma-
sınız diyor demiş. Hayvanlarda tamam demişler. Tayşan yola çıkmış.
Aslanın hıruruna çıkmış ve birer birer anlatmış aslan kabul et-
miş. Her gün birini gönderiyorlarmış buğünde tayşandaymış sırada
kuş tayşan haydi git aslanı bekletme demiş. Tayşan haplaya
uplaya gitmiş ama geç gitmiş. Aslan sormuş sen niye geç geldin
demiş.

Tayşan: Beni bir aslan kovaladı ve geç geldim demiş.

Aslan: O kimmiş benim ormanında krallık yapuyor demiş.

O aslan kuşu dibinde yavaş demiş ve aruya götürmüştü. Aslan
kuşuya baktığında yavaşlamasını görmüştü. Kuşuya atlamış ve öldürmüştü.

"Kahramanları hayvanlar olan ve hayvanlar arasında geçen bir olayın anlatıldığı bir hikâye yazınız."

(Yazacağınız hikâyede istediğiniz kadar kahraman kullanabilirsiniz. Yazacağınız hikâyede hikâyeyi oluşturan unsurların (kahramanlar, olay, yer ve zaman) yer almasına dikkat ediniz."

Kırmızı tilki ile yaramaz tavşan

Bir gün kırmızı tilki ile yaramaz tavşan çok iyi bir dostmuşlar. Bunlar arandaki tavşanın evinde vakit edermişler. Bunlar bir gün yine tavşanın evinde aramla ilgili dedikodu yaparmış.

Bir gün aramda yangın çıkmış ve bu yangında tavşanla tilki de varmış. Yangını söndürmeye çalışırken yangında tavşanın kuyruğu yanmış.

— Tilki hemen a arkadaşım canın acıya mı?

— evet

— Gel hemen benim evime gidelim sana parıltı yapayım.

— Tamam gâtür.

Tilki tavşanı evine götürmüş ve parıltı yapmış. ve tavşan bundan bir ders almış ve bir daha ateşe yaklaşmamış.

"Kahramanları hayvanlar olan ve hayvanlar arasında geçen bir olayın anlatıldığı bir hikâye yazınız."

(Yazacağınız hikâyede istediğiniz kadar kahraman kullanabilirsiniz. Yazacağınız hikâyede hikâyeyi oluşturan unsurların (kahramanlar, olay, yer ve zaman) yer almasına dikkat ediniz."

Tilkiyle Aslanın Hikâyesi

Bir sabah aslan tilki çok aç olmuş ve hermanan gittiği bir tarafa kükreyip barsabaya gitmişti. Ohasabada ayle fena insanlar vardı ama bu insanlar 1. tilki geldiğinde yiyeceği kaptırlardı. 2. yine kaptırlardı. Ama 3. kaptıramazlar. Bu olay tilki bilmiyordu. Arnamı kurak aslan da açılmıştı. Tilki barsabaya giderken aslan hemen tilkinin önüne geçti. Tilki isinden buna benim gittiğimi yeri söylememeliyim dedi. Aslan neye tilki banded dedi. Tilki neyin bandedim sabah başımsuna aktım. Aslan tamam arama geçebilirsin. Tilki geçti fakat aslan durumu istedi adrese vardı. Ama aslan tilkiyi bayıttı. Tilki olayı anladı insanlar bangı tutarak burunlar. Tilkinin yanına gelen aslanda durdu. Yine yapıyorsun tilki yapıyorum az yarıldırda oturuyorum. Tilki eti gösterdi aslana aslan niye yemiyorsun eti. Tilkinin cevabı yoksa ben güzel yapıyorum sen yersene. Aslan sen bilirsin tilki banded benim ben etimi. Aslan eti zıpladı tam eti kaparken tusa düştü. Tilki eti alıp yedi. Aslan hani sen güzel yapıyordun. Tilki çok açtım dayanamıyorum eti yedim. Napalın bandedim kimbisine.

EK-4.2. ANI TÜRÜNDE YAZILAN METİNLER

"Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir olayı (anı) yazılı olarak anlatınız."

(Bu olay (anı) sizi mutlu yada mutsuz etmiş olabilir. Yazdığınız metinde duygularınıza yer verebilirsiniz, neler hissettiğinizi, olayın geçtiği yeri ve olayın zamanını belirtiniz.)

KARA KEÇİ

Babam yabla bir keçi alır, bahçemizde otlatırdı. Ama ben babamın bir benesinde aldığı o kara keçiyi çok severdim. Yanından hiç ayrılmazdı. Bu yüzden bu keçiyi hiç unutmam. Birbir bir gün keçiyi görmeye gittiğim giderken besicisi bahçemden düştü. O gün beni çağırır keçi ölmüştü. Annemle çağırılmış keçi bahçeye gitti. Bir benede babamla bapem aldık tam beş taneydi. İki tane hastalandı ve öldü. Öldüğü an ben okula giden haberi öğrenince çok üzülürdüm. Hayatında hiç bu kadar ağlamadım.

"Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir olayı (anı) yazılı olarak anlatınız."

(Bu olay (anı) sizi mutlu yada mutsuz etmiş olabilir. Yazdığınız metinde duygularınıza yer verebilirsiniz, neler hissettiğinizi, olayın geçtiği yeri ve olayın zamanını belirtiniz.)

KURBAN BAYRAMI

agün kurban bayramıydı. Sabahleyin erkenden kalkmıştım.

Aktestimi alıp hemen cagmıye gittim namazımı ve dualarımı kıldım ve hemen ayak-
kalkımı giydim ve dışarda büyüklerinin elini öptüm. Caminin çıkışında şekerlemeler
dağıtılıyordu. Şekerlemeleri dağıtan oğlun yanına gittim. Sonra oradaki ağliden kırı-
ca şekerleme istedim ve oda talebini verdi. Bende odaya sonra mezarlığa gittim yanındak
alı diye bir çocuk vardı oda benimle geldi orunda ölümlere dualar ettik ve her mezarın
üzerine su döktük.

Benim ağliden mezarında çok at çıkıyordu. Bende elimle mezarın üzerindeki otları
kopardım. Aliye dedimki annem merak eder dedim ve alee doğru yöneldim ben alee gelli-
ğinde annem yemeğe çoktan hazırlanmıştı. Annem bana neredeydi dedi bende mezardan
geliyorum dedim. Annem yemeğe hazır haydi yemeğini ye dedi bende tamam anne dedim.
sonra leir güvüldü geldi ben dışarı çıktım ancak gelmişti.

Amcam şöyle dedi haydi kurban keselim dedi ve amcamla bakaam ahıra girdiler bağ-
anın bağına kalatı bağladılar. Bağaya yavaş yavaş kapıları dışarı çıkardılar. Bağaya
zanda olsa leirim leirim havalusuna ailelerin yatırdık ve duayı edip kestiler bağanın bağ-
ından kanlar fışkırmıyordu ve ben kan görünce gözlerime inaramadım.

"Sizi çok etkileyen, unutamadığınız bir olayı (anı) yazılı olarak anlatınız."

(Bu olay (anı) sizi mutlu ya da mutsuz etmiş olabilir. Yazdığınız metinde duygularınıza yer verebilirsiniz, neler hissettiğinizi, olayın geçtiği yeri ve olayın zamanını belirtiniz.)

Kardeşimle Doğum

Ben çok memnundum. Annem hamile idi. Ve bekette kız idi. Ben hep bir kız kardeşim olsun isterdim. Ama bu belediye de kız istedi. Ve bekette kız oldu. 6 gün 19 Mayıs idi. Annem nancılandı. Ben de nancılandı. Annem doğuma gitmek için hazırlanıyordu. Annem ile babaam hazırlandı ve yola çıktı.

Ben bulgıncıyaydım otururken arkadaşım geldi ve beni çağırdı. Bende hazırlandım ve babaam okula geldik. Ve telen kiti. Ben busekim ile birlikte eve geldik. Halam. Hayırlı olsun Falmanur annen saat 11 de doğurmuş. Annem gel 6 gün hastanede balmış.

En sonunda annemgel bebek ile geldi. Santarıda teyzemde geldi. Babaam hemen rufusa gitti. Kümbele çıkıp geldi. Ve kardeşim adı Elcin Beren oldu.

EK-4.3. SERBEST TÜRDE YAZILAN METİNLER

"Size verilen konulardan herhangi birini seçerek duygu ve düşüncelerinizi anlatacağınız bir kompozisyon yazınız."

"Sevgi, Doğa, İletişim, Teknoloji, Öğretmenlik, Arkadaşlık, Temizlik, Aile, Vatan(Ülkemiz), Çalışmak"

Seçtiğim Konu:

teknoloji

Eski zamanlarda bilgisayar, telefon ve diğer şeyler yokmuş. Eski zamanlarda elmanlar, tenekele haberleşilirmiş. Ama şimdi ki bizim zamanımızda bilgisayar, telefon, Buzdolabı, ve bir çok şeyler varmış. Eski zamanlarda çocuklar kumla, camarla, toprakla oynarlarmış. Ama şimdi biz ise oynatkarayla, bilgisayarla, oynatkar uakla, uzaktan kumandale anabı ile oynuyoruz. Buna göre eski zamandan şimdi ki zamana bakarsak teknoloji çok gelişmiştir. Birde eskiden atla, eşekle gidilirmiş. Ama şimdi ki zamanımızda arabası çıkmıştır.

"Size verilen konulardan herhangi birini seçerek duygu ve düşüncelerinizi anlatacağınız bir kompozisyon yazınız."

"Sevgi, Doğa, İletişim, Teknoloji, Öğretmenlik, Arkadaşlık, Temizlik, Aile, Vatan(Ülkemiz), Çalışmak"

Seçtiğim Konu:

DOĞA

Şon Zaman larda doğa hep kirleniyor. kimse göpü alıp göpe atmıyor kimse nın görmediği yerlere atıyor. Bu nedenle çevre kirleniyor. Çok Sayıda Gocuk ve yetişkin insanlar hasta oluyor. kimse doğaya duyarlı olmuyor. Herkes piknik yaptıktan sonra ya ateş yakıp göpleri yakıyor. Göplerini orada bırakıp gidiyor. Ateş yakınca ağaclar ve hava zarar görüyor göpleri orada bırakınca göpler kokuyor ve canlıların ölümine neden olur. Bu kokular insanlara da zarar verebilir. Bu nedenle göpleri sokaklara ve piknik yapılan yerlere göp atılmamalıdır. Hem çevreye hem de bütün canlılara zarar verilmemelidir. Bunu uygulamak için çevreye göp atmama lıyız. sağliğımız, koruma lıyız.

"Size verilen konulardan herhangi birini seçerek duygu ve düşüncelerinizi anlatacağınız bir kompozisyon yazınız."

"Sevgi, Doğa, İletişim, Teknoloji, Öğretmenlik, Arkadaşlık, Temizlik, Aile, Vatan(Ülkemiz), Çalışmak"

Seçtiğim Konu: Arkadaşlık

Arkadaşlık Önemini

Arkadaşlık herşeyi anlatır. Arkadaşlık değince ilh
akla gelen şey güncendir.

Güncen değince akla gelen şey arkadaşlıkta çok fazla
görülen sır saklamaktır. Zaten sır saklayamayan bir kimsenin gerçek
Arkadaş değildir. Çünkü o arkadaşının sırrını verdiği çok önemli
bir sır olabilir kimse bilmemesini istiyebilirdi adı üstünde sır.
Birde sırrını söylersen dostuna o da söyler dostuna atasözü
benzer gerçek arkadaş olanlar için çok önemlidir. Çünkü gerçekten
arkadaşını seven ve iyi sır tutanlar gerçek bir arkadaşdır.

İşte arkadaşlık yani gerçek arkadaşlık o kadar kolay değildir
bunları bilenler dışına iyi arkadaş olur ama bilmeyenler arkadaş taraf-
ından hep dışlanırlar.

EK-5 ÖRNEKLEM GRUBUNUN ANI TÜRÜNDE KULLANDIKLARI KELİMELELER ve SIKLIK SÖZLÜĞÜ

abdest al-	1	ama	41	at-	1
abi (ağabey)	21	ambulans	2	atla-	1
abla	8	amca	18	avlu	1
acı-	3	an	7	ay	3
aç	1	anahtar	2	ayak	4
aç-	2	analık	1	ayakkabı	2
ad	2	anayol	1	aylık	1
ağaç	1	anı	6	aynı	1
ağız	2	aniden	2	ayrıl-	2
ağla-	17	Ankara	9	az	2
ağrı-	5	anla-	2	Azra	3
ahır	1	anlaş-	1	baba	43
aile	7	anlat-	4	babaanne	5
ak-	1	anne	62	babalık	1
Akçakent	1	Antalya	1	bacak	5
Akif	3	ara (mesafe)	6	bağır (vücut)	1
akıl	1	ara-	10	bağır-	6
akıllı akıllı	1	araba	4	bağla-	1
akşam	11	Arap	1	bahçe	4
al-	21	arı	2	Bahri	1
Alagöz	3	arife	1	bak-	11
alan (yer)	1	arka	6	balkon	1
alçı	1	arkadaş	38	baraj	3
alçıya al-	1	art-	1	baş	7
aldır-	2	artık	4	bas-	1
Ali	4	as-	1	basamak	1
alış-	1	aşağı	4	başka	3
alt	3	asıl	1	başla-	16
altı	1	aslan	3	baygın	1

bayram	2	bitir-	1	çek-	1
bazı	1	biz	61	çeşit	1
bazıları	1	boğa	4	çeşme	4
bebek	4	bohçacı	3	çift	1
bekle-	2	bölün-	1	çık-	16
bela	1	böyle	2	çıkar-	3
ben (zamir)	220	böylece	1	çıkış	2
beraber	7	boyun	2	çikolata	1
beri	1	bu	19	çılgın	2
Berna	6	buçuk	1	çiz-	1
beş	2	bükül-	1	çoban	1
beşinci	2	bul-	1	çocuk	4
beton	1	bulabil-	1	çoğu	1
biber	1	bulan-	1	çok	89
bıçak	1	bura	7	çünkü	5
bile	1	burun	3	dA	27
bile-	1	bütün	2	dağ	4
bilgisayar	1	büyük	5	dağıt-	2
bin-	17	bu-yüzden	2	daha	12
bir	118	çağır-	8	dakika	1
bırak-	2	çakıllı	1	dayı	5
biraz	9	çal-	2	de-	67
birbiri	1	çalış-	4	dede	16
birden	7	camı	3	dedikodu	1
birden bire	1	can	5	değil	5
biri	1	cant	2	değiş-	1
birinci	1	çardak	1	değnek	1
birkaç	4	çarp-	2	demir	1
birlikte	2	çarpış-	1	demle-	1
bisiklet	30	çarşı	1	deniz	1
bit-	3	çay	3	dere	1

ders	4	durum	1	evvel	2
devam-et-	1	düş-	17	ezan	1
deve	3	düşün-	1	facia	1
diğer	1	duy-	2	fark et-	1
dikiş-at-	1	düz	1	Fatmanur	1
dikkatli-ol-	1	eğil-	1	fazla	1
dil	2	eğitim	1	Fevzi	2
dile-	1	eğlen-	3	fil	2
dinlen-	2	eğlence	1	film	3
direksiyon	1	eğlenceli	1	film çek-	2
dış	1	el (vücut)	5	Finike	1
dışarı	4	Elçin Beren	1	fıskır-	2
diye	10	Elif	2	geç-	11
doğ-	1	elöp-	1	gece	1
doğru	13	Emin	3	geçir-	1
doğum	3	Emine	3	gel-	69
doğum günü	3	emmi	1	gemi	1
doğur-	2	en	8	gerçekleş-	1
dök-	2	engelle-	1	gerçekten	1
doktor	4	enişte	3	geri	2
domates	1	erik	1	getir-	6
dön-	4	erkek	1	geyik	3
dönem	1	erken	4	gez-	10
dördüncü	2	eşek	6	gezi	1
döş (vücut)	2	eski	1	gibi	2
dost	1	et	1	gir-	11
dua	1	et-	1	git-	102
dua et-	2	etkile-	1	giy-	1
düğün	3	ev	52	gol at-	1
dur-	2	evet	2	göm-	1
durabil-	1	evlen-	1	gönder-	1

gör-	13	hastalık	1	hortum	1
görüŖ-	1	hastane	21	hoŖt	1
göster-	2	hata	1	Hüseyin	2
götür-	16	hatırla-	1	İbrahim	1
göz	5	hava	1	iç	8
gözük-	1	havuz	1	iç-	3
grup 1		hayat	1	içeri	3
gül-	9	haydi	4	için	13
Güllü	1	hayır	2	iğne	1
gün	59	hayırlı ol	1	iki	10
günlük	1	haykır-	1	ikinci	2
gürültü	1	hayvan	3	ilerle-	1
güven-	1	hazır	2	ilginç	1
güzel	9	haziran	1	ilk	2
güzellik	1	hazırla-	1	inan-	1
haber	4	hazırlan-	3	inek	4
habersiz	1	hediye	3	inkâr et-	1
haber ver-	1	hem	5	İnşallah	1
hadi	1	hem de	1	internet	1
hafifle-	1	hemen	13	ip	1
hafta	3	hep	5	iŖ	3
haklı	1	hepimiz	2	ısır-	2
hala	16	hepsi	2	ısırabil-	1
halat	1	her	9	İstanbul	4
Hamide	2	herkes	3	iŖte	1
hamile	2	heyecanlı	1	iste-	9
hap	1	heykel	1	iyi	12
hareket	1	hiç	13	iyileŖ-	2
Hasan	1	Himmet	6	izle-	2
hasta	2	hızlan-	1	izlet-	1
hastalan-	3	hızlı	2	İzmir	1

jandarma	1	kaybol-	3	kız-	7
kaç-	6	kaydır-	1	koca	2
kadar	6	kaybetmek-	1	kol	19
kafa	6	kaza	6	kola	1
kahve	1	kazan-	3	kolonya	1
kal-	8	kaza yap-	1	komşu	4
kaldır-	1	keçi	7	kontrol	1
kalk-	5	kek	1	konuş-	2
kamyon	1	kenar	1	kopar-	1
kan	4	kendi	2	köpek	25
kana-	5	kepçe	1	Koray	2
kandır-	1	kere	3	kork-	15
kapat-	1	kes-	2	korkunç	1
kapı	2	keşke	2	korkut-	1
kapla-	1	kez	2	koş-	10
kar	1	ki	10	köstebek	1
kara	2	kim	2	kötü	2
karar-	1	kımıldat-	2	kov-	1
karar ver-	1	kimlik	1	kovala-	13
kardeş	12	kimse	2	köy	4
kâr	1	kır-	1	koy-	1
karın	1	Kırıkkale	2	koyul-	2
karınca	1	kırıl-	2	küçük	4
karne	5	kırmızı	2	kulak	1
karpuz	3	Kırşehir	1	kum	1
karşı	5	kış	2	kumanda	1
kartopu	1	kısa	1	kur-	2
kaş	1	kişi	1	kurban	2
kavga et-	1	kıstır-	1	kurban kes-	1
kay-	3	kıy-	1	kurt	3
kaya	2	kız	14	kuş	2

kutla-	4	mutsuz	1	on bir	1
kuzen	1	namaz kil-	1	önce	9
maç	1	nasıl	1	on dokuz	1
maceralı	1	ne	7	önemli	1
maç yap-	1	Necati	1	onlar	18
mağara	2	neden 1		önünü kes-	1
mahalle	1	nefessiz	1	ora	32
Mardin	1	nere	2	orman	2
market	1	Nisa	3	orta	1
masmavi	1	Nisan	2	ot	5
matematik	1	nüfus	1	otlat-	1
mayıs	1	o	67	otur-	5
Mehmet	2	öç al-	1	öyle	1
Mehtap	1	oda	3	oyna-	15
mektup	1	odun	2	oynat-	2
Melike	3	öğle	2	oynatabil-	1
memnun	1	öğren-	1	oyuk	2
merak et-	1	öğretmen	17	oyun	6
Mert	4	oğul	8	oyuncak	1
Merve	2	Oğuz	8	özel	1
mevsim	1	Oğuzhan	1	özle-	3
mezar	1	oku-	3	pansuman yap-1	
mezarlık	1	okul	20	pantolon	2
mi	2	okun-	1	para	1
mide	2	ol-	56	park	1
misafir	1	olay	11	pasta	3
motor	2	öldür-	1	patlak	1
Mustafa	5	öl-	7	pazartesi	1
mutlu	11	Ömer	6	pedal	1
mutluluk	1	on	10	piknik	11
mutlu ol-	4	on beş	2	piknik yap-	3

piş-	1	sen	6	sonra	78
plan yap-	1	sene	1	sonuncu	1
polis	1	senet	1	sonunda	1
Pur(tepe ismi)	1	Serkan	4	sor-	3
Ramazan	3	serum	2	soru	1
Renk	2	ses	2	şöyle	7
resim	1	sev-	12	söyle-	7
rica et-	1	Sevda	1	su	5
röntgen çektir-	1	sevimli	1	sür-	4
rüya	1	sevin-	4	sürpriz yap-	1
saat	4	sevk et-	1	sürü	1
sabah	9	şey	12	sürüklen-	1
sabah kahvaltısı	1	sık-	1	susuz	1
sahip	1	şikayet et-	1	tabi	2
sakatlan-	1	sıkı	1	tak-	1
sakla-	1	sil-	1	takdir	3
saklambaç	1	silah	1	takı	2
saldır-	2	şimdi	2	takıl-	1
salı	1	sınıf	8	takla at-	1
salıncak	1	sinirlen-	2	taksi	2
sallan-	2	sıra	2	tam	2
san-	1	sırılısıklam	1	tamam	5
sancılan-	1	şiş-	1	tane	9
sanki	1	siz	7	tanı-	3
sargı	3	sızla-	1	tanış-	1
şarkı	3	sök-	2	tanıştır-	3
savaş	1	sokak	1	taraf	4
sebep	2	sol	1	taş	3
Sefa	2	soluklan-	1	taşla-	1
şeker	3	son	3	taşlık	1
sekiz	2	sona er-	1	tatil	7

tatil ol-	1	uyandır-	1	yarış	2
tatlı tatlı	1	uyu-	3	yaş	6
tavuk	3	uzak	1	yaşa-	2
tebrik et-	1	uzat-	1	yaşlan-	1
tek	6	üz-	1	yat-	5
teker	5	üzeri	2	yatır-	1
tekrar	3	üzgün	1	yavaş	3
telaşlan-	1	üzül-	17	yavru	2
telefon	1	üzüntü	1	yayla	1
temizle-	3	üzüntülü	2	yaz	8
tepe	5	uzun uzun	1	yaz-	3
teşekkür	1	vagon	2	ye-	13
teşekkür et-	2	vakit	1	yedi	5
teyze	3	var	13	yeğen	3
tilki	1	var-	1	yemek	10
top	1	ve	184	yen-	1
topla-	1	vefat et-	1	yenge	4
toplan-	1	ver-	7	yeni	1
tören	1	veril-	1	yer	17
tosun	2	veya	2	yardım et-	1
Tuğrul	1	vur-	2	yıka-	1
Türk	1	yakala-	1	yıl	2
tut-	3	yakın	1	yılan	1
tüy	1	yan	26	yılbaşı	1
üç	4	yanak	1	yine	2
üçüncü	2	yani	3	yirmi bir	1
Uğur	6	yanıt ver-	1	yirmi ikinci	1
ulaş-	3	yanlış	1	yirmi üç	2
unut-	7	yap-	15	yırtıl-	2
üst	5	yaptır-	1	yiyecek	1
uyan-	3	yarıl-	4	yok	2

yoksa	1
yokuş	1
yol	6
yola çık-	1
yola koyul-	1
yönel-	1
yor-	1
yukarı	2
yürü-	3
yuvarlan-	2
yüz	2
yüz on iki	2
zaman	12
Zehra	2
Zekiye	1
zor	2

**EK-6: ÖRNEKLEM GRUBUNUN FABL TÜRÜNDE KULLANDIKLARI ÇEŞİT
KELİMELEER VE SIKLIK SÖZLÜĞÜ**

aç	3	Ali	11	at-	6
aç-	8	Allah	2	ateş	4
acı-	1	alt	3	atla-	4
açık	1	ama	38	av	9
acık-	7	aman	4	avcı	6
acil	1	an	3	avuç	1
aç kal-	3	ancak	2	ay	3
açlık	1	ani	1	ayak	5
ad	11	anı	1	ayak basar basmaz-1	
adam	11	Ankara	3	ayı	16
adım	2	anla-	9	ayır-	5
adres	1	anlam	1	Ayi Yogi	1
aferin	1	anlaş-	2	ayrı	3
ağaç	26	anlat-	6	ayrı kal-	1
ağır	1	anne	17	ayrıl-	2
ağız	1	aptal	2	az	2
ağla-	7	ara	10	Azman	1
ağrı-	1	ara-	10	baba	14
ahır	4	arkadaş	40	bacak	3
Ahmet	3	arka	2	bağır-	5
aile	2	arkadaşlık	3	bahar	1
akbaba	5	arkadaş ol-	7	bahçe	4
akıl	5	artık	8	bahset-	1
akıllı	3	asil	3	bak-	13
aklına gel-	1	asker	1	bakkal	1
akşam	5	askı	1	baklava	2
al-	19	aslan	99	baktır-	1
alay et-	1	aslında	2	balık	11
aldırış et-	1	at	5	barış-	2

baş	7	bırak-	3	Bugs Buny	1
baş-a-çık-	1	biraz	4	bugün	3
başar-	1	bir bir	1	bul-	11
başla-	23	birbiri	7	bulabil-	1
bat-	2	birden	6	buluş-	3
baykuş	6	birer birer	1	bundan	1
bazen	2	biri	11	bunlar	8
bazı	2	birileri	1	bura	26
bebek	1	birinci	1	bütün	11
beğen-	2	birisi	1	büyü	1
bekle-	2	birkaç	3	büyü-	4
beklet-	1	birlik	1	büyük	8
bela	1	bir sürü	1	büyüt-	1
belediye	1	bit-	3	bu yüzden	3
belki	1	bitir-	2	buz	1
ben	108	bitki	1	çabuk	2
bence	4	biz	22	cadde	1
Benekli	1	böbürlen-	1	çağır-	3
beraber	6	Boncuk	4	çakal	1
bereket	1	boşal-	1	çal-	1
beş	7	boy	1	çalı	3
besle-	3	boya-	1	çalış-	8
beslen-	1	böyle	6	can	6
bey	3	böylece	7	canı	1
beyaz	1	boyunca	1	can kurtar-	1
beyaz beyaz	1	boz-	3	çare	1
bıçak	2	bozayı	2	çarşamba	1
bil-	7	Boztepe	1	çatı	2
bile	6	bu	98	çek-	1
bilgin	1	budala	3	çekimsiz	1
bir	241	buğday	1	Cesi	8

çeşit çeşit	1	değiştir-	1	dost	11
cevap	2	delir-	1	dostluk	3
cevap ver-	1	denil-	1	dost ol-	1
çevir-	1	deniz	2	döv-	4
ceylan	12	derinlik	1	doy-	1
ceza çek-	1	derman	1	doyur-	1
ceza ver-	1	ders	1	doyurabil-	1
çiçek	1	dert	1	Düldül	1
çiftçi	4	diğer	1	dur-	10
çık-	34	dik-	5	durakla-	1
çıkart-	3	diken	3	duraksa-	1
çıkartabil-	3	dikkat	1	durdur-	1
çita	5	dile-	1	durum	10
çizmeli	1	dinlen-	4	düş	1
çocuk	13	dip	2	düş-	5
çoğu	1	diş	1	düşman	1
çok	75	dışarı	4	düşman ol-	1
çukur	2	Dişli	4	düşün-	4
cuma	1	diye	18	duy-	8
çünkü	16	doğ-	3	duyul-	1
dA	36	doğa	1	düzgün	1
Daffy duck	3	doğru	8	edin-	1
daha	19	dövüş-	5	eğer	1
dakika	1	dök-	1	eğitimli	1
dalga geç-	1	dol-	1	ejderha	15
davran-	4	dolan-	1	ekmek	3
dayan-	4	dolaş-	3	el	4
de-	126	dolayı	1	elma	1
dedikodu yap-1		domuz	1	en	9
defa	3	don-	6	enik	11
değil	8	dört	1	epey	1

es-	1	geçebil-	1	gün	58
eşek	10	geçin-	2	güneşli	1
esir al-	1	geçir-	1	günlük	1
eski	3	geç ol-	1	güvenli	1
et	2	gel-	64	güzel	8
et-	8	gelincik	1	hâla	4
ev	36	gene	2	haber	5
evcil	1	gerekli	1	hadi	3
evet	7	geri	4	hafta	1
evvel	5	getir-	8	hain	1
ey	1	geyik	21	hakkından gel-	1
ezan	1	gez-	10	haklı	1
facia	1	gezi	2	haksız	1
fakat	3	gibi	8	hâl	3
falan	1	Gilbert	1	hâlbuki	1
fare	28	gir-	5	halk	6
fark et-	2	git-	83	hani	1
farklı farklı	1	gol	3	hanım	1
fazla	3	gönder-	2	hariç	1
fena	1	gör-	41	hasta	1
fikir	4	görüver-	1	hastalan-	1
fil	8	görül-	1	hastalık	1
fındık	2	göster-	1	hasta ol-	2
fırıl-	1	götür-	13	hata	3
Fırsat	2	gövde	2	hatta	1
fıskır-	2	göz	5	hava	4
gaga	1	gözük-	1	hava al-	1
Garfield	4	grev yap-	2	havla-	4
geber-	1	güçlü	1	hayat	2
geç-	9	gül-	3	haydi	1
gece	4	güldür-	2	hayır	5

hayvan	52	içecek	1	kabuklu	1
hazır	1	için	27	kabul et-	3
hediye	1	idare et-	1	kaç-	21
hediye al-	3	ihanet	1	kaabil-	1
hem	2	iki	18	kaçır-	2
hemen	24	ikinci	1	kadar	6
hep	8	ile	2	kafa	2
hepsi	5	ilet-	1	kafa yor-	1
her	18	ilgili	1	kafes	1
herkes	20	ilkbahar	3	kahraman	3
Herkül	6	imdat	2	kahramanlık	1
her zaman	1	in-	2	kahve	2
hey	2	inan-	4	kal-	8
hiç	17	inatçı	1	kalbur	4
hiçbir	3	indir-	1	kalın	1
hiddetlen-	1	inek	30	kalkış-	1
hikâye	4	infaz	1	kanarya	1
hile	1	insan	5	kapat-	2
his	1	intikam	1	kapı	5
hitap et-	1	ip	1	kaplumbağa	38
hızlı	2	iş	7	kaptır-	3
hızlıca	1	isim	1	kar	1
hoplaya hoplaya	1	ısır-	1	karar-	1
horoz	8	ısrar et-	1	karar ver-	1
hoş	2	işte	3	Kardelen	3
hoş bul-	1	iste-	26	kardeş	12
hoş gel-	1	it-	2	karga	1
huylu	1	iyi	30	kr	1
huzur	1	iyileş-	9	karın	6
i	1	izin ver-	1	karış-	1
i-	8	Japonya	1	karşı	5

karşılaş-	6	kiraz	2	koşu	2
karşılık	1	kırıl-	1	kötü	10
kartopu	1	kırk	2	kötülük	1
kasaba	5	kirpi	1	kovala-	13
katıl-	2	kış	8	kovdur-	1
kavga	3	kısaca	1	köy	8
kavga et-	1	kişi	2	koy-	1
kayalık	2	kıskan-	3	köylü	4
kaybol-	2	kıstır-	1	koyun	6
kayık	1	kıyı	1	kral	6
kayıp et-	3	kız	1	krallık	1
kayıp ol-	7	kız-	4	Kripto	6
kaz-	1	kocaman	4	küçük	6
kazan-	4	kolla-	1	kulak	11
keçi	10	komşu	6	kulübe	1
keci	48	kon-	1	kur-	3
kelebek	3	konsey	1	kurbağa	2
kenar	1	konu	2	kurnaz	2
kendi	12	konus-	8	kurt	56
kere	3	konusa konuşa	1	kurtar-	10
kes-	6	kopar-	1	kurtul-	4
kesin	1	köpek	67	kuş	10
keşke	1	köprü	2	küs-	6
kez	2	körebe	1	kuyruk	2
ki	19	kork-	14	kuyu	14
kilometre	1	korkut-	1	lazım	1
kim	7	koru-	1	Lesi	1
kimse	8	koruyucu	1	leylek	1
kıpırda-	1	koş-	15	mağara	2
kıpkırmızı	1	köstebek	3	Mahmut	17
kir	1	koştur-	1	Mahsenli	1

mama	1	nisan	1	otuz	1
marul	1	niye	7	öyle	4
maske	1	numara	1	oyna-	16
Maviş	4	o	95	oynaş-	1
maymun	2	oda	5	oysa	1
merhaba	11	oduncu	4	oyun	11
mermi	1	oğlan	1	özellik	1
mesela	2	öğle	5	özür dile-	3
mesut	2	oğul	4	paket	1
mevsim	1	oku-	1	panda	1
mI	10	ol-	40	paniğe kapıl-	1
Michelangelo	5	olabil-	1	pansuman yap-	3
Miki fare	1	olay	7	park	1
Minnoş	1	öldür-	6	parti	1
mışıl mışıl	1	öyle-	1	parti yap-	1
moral	1	öl-	17	pazar	1
Münevver	1	ömür	1	pazartesi	1
mutlu	10	on	9	pekâlâ	1
mutlu mutlu	1	onayla-	1	peş	8
mutlu ol-	2	ön	1	pes et-	1
mutsuz	8	önce	2	piknik	2
nafile	1	onlar	31	pislik	1
nasıl	5	on	3	pişmanlık	1
ne	30	on üç	1	pişman ol-	1
neden	12	ora	25	plan	3
nehir	6	orman	59	plan kur-	2
nere	3	orta	3	plan yap-	3
nerede	2	ortalık	1	Poli	6
neredeysse	1	ot	7	rahatla-	1
ne zaman	1	otlan-	1	rastla-	3
niçin	1	otur-	3	renk	1

Rintintin	1	ses	6	söndür-	2
rüzgâr	1	sev-	16	sonra	54
saat	2	sevin-	3	sonunda	2
sabah	11	şey	17	sor-	9
sadece	1	sıcak	2	soru	1
sadık	1	sıçra-	2	sorun	1
sağ-	1	sıçrat-	1	şöyle	10
sağ ol-	1	sığınak	1	söyle-	8
sahip	7	sık-	1	söyleyiver-	1
sahip ol-	1	sıkıl-	3	söz	2
sakin	1	sıkıştır-	2	söz ver-	2
sakla-	1	sık sık	1	su	14
saklambaç	1	silah	1	suçlu	1
saklan-	2	şimdi	6	Sukubidu	2
saldır-	7	sincap	12	sun-	1
salıncak	1	sinirlen-	1	süper	4
sallan-	1	sinsi	1	şura	2
saman	2	sinsi sinsi	1	sürü	2
san-	2	sıra	1	sürüne sürüne	1
sanki	1	sırt	2	şurup	1
şans	1	sırtlan	9	sus-	1
sarı	4	siyah	1	susa-	1
şaşır-	4	siz	9	susuz	2
şaşkın	1	sızlan-	2	süt	2
sebep	1	sızlanıp dur-	1	sütun	1
şekil	1	soğu-	1	şu	1
sekiz	2	sohbet et-	1	susuzluk	1
selam ver-	1	sök-	1	Sylvester	3
sen	52	soluk	1	tabi	3
serçe	6	son	5	tak-	1
serin serin	1	sona er-	1	takım	3

takip et-	1	topla-	2	üzül-	5
taklit yap-	1	toplan-	1	uzun	2
tak-	3	toprak	1	uzun uzun	1
tam	5	tüfek	2	vahşi	3
tamam	12	tüm	1	vakit	2
tane	20	Türkan	6	var	63
tanı-	1	Türkiye	1	var-	10
taraf	1	türlü	1	vazgeç-	1
tarla	1	tut-	5	ve	232
tartış-	2	tutabil-	2	ver-	7
taşı-	1	tüy	1	verebil-	1
taşın-	1	tuzak	6	veril-	1
tatsızlık	1	Tweety	2	veya	2
tavşan	115	üç	6	vur-	10
tavuk	16	uç-	4	yağ-	2
tehlike	1	üçüncü	1	yağmur	1
tek	3	ulaş-	1	yakala-	7
teker teker	1	umursa-	1	yakın	1
tekme at-	1	unut-	4	yaklaş-	6
tekrar	2	üst	4	yalan	1
telaşlan-	1	üstelik	1	yalnız	5
temiz	1	üşü-	1	yan	16
tepki ver-	1	uy-	1	yan-	1
tepsi	1	uyan-	1	yangın	6
teşekkür et-	1	uyanık	1	yani	2
teyze	2	uygula-	2	yanlışlık	1
tilki	50	uyu-	3	yansı-	1
timsah	1	uyuyakal-	4	yap-	26
tırman-	1	uzaklaş-	1	yaptır-	1
tomurcuk	3	uzan-	1	yara	2
top	1	üzere	1	yara-	4

yaramaz	1	yedi	2	yol	10
yardımcı	2	yem	2	yol al-	2
yardım et-	10	yemek	11	yönel-	1
yargısız	1	yemyeşil	1	yorul-	5
yarı	2	yengeç	2	yukarı	1
yarın	3	yeni	3	yumurta	3
yariş	6	yer	20	yumuşak	1
yariş-	3	yerleş-	1	yürü-	5
yaşa-	20	yeter	1	yürüyüş	1
yaşam	1	yetiş-	4	yuva	2
yaşlan-	3	yık-	2	zaman	26
yaşlı	4	yıkıl-	3	zarar	1
yas tut-	1	yıl	2	zararsız	2
yat-	2	yılan	3	zaten	4
yavaş	1	yine	7	zehirle-	1
yavru	15	yırt-	1	zincir	1
yayıl-	1	yırtıcı	1	zıpla-	1
yaz	5	yiyebil-	1	ziyaret et-	1
yazık	2	yiyecek	11	zor	2
ye-	46	yok	17	zorla-	1

**EK-7 ÖRNEKLEM GRUBUNUN SERBEST TÜRDE KULLANDIĞI ÇEŞİT
KELİMELEK VE SIKLIK SÖZLÜĞÜ**

abi(ağabey)	10	Ankara	1	azal-	1
abla	2	anla-	1	azalt-	1
aç	2	anlat-	6	baba	17
aç-	1	anne	30	bağır-	3
açabil-	1	ara	5	bağla-	1
acı-	1	ara-	2	bağlı	1
ad	3	araba	13	bak-	9
adam	7	araç	3	bambaşka	1
ağaç	18	araştır-	1	baraj	1
ağaçlık	1	arkadaş	41	bardak	1
ağla-	1	arkadaşlık	27	baş	5
ağrı-	1	arkadaş ol-	3	bas-	1
aile	41	artık	1	başka	9
ait	1	asker	11	başla-	1
akıl	8	asla	1	bayıl-	1
akıllı	1	aslan	11	bazen	3
akılsız-	1	at	3	bazı	3
akşam	3	at-	13	bebek	1
aksi	1	atasözü	1	belirt-	1
aktar-	1	ateş	3	ben	58
al-	16	atıl-	2	bence	2
alabil-	1	atla-	1	benze-	1
alet	1	avcı	1	beraber	1
Ali	1	ayır-	1	beş	2
alın-	4	aynı	3	besle-	1
alışkanlık	1	ayrı ayrı	1	beslen-	1
alt	1	ayrıca	1	beş yüz	1
ama	27	ayrıl-	2	bil-	15
an	2	az	3	bile	2

bilgisayar	6	bütün	4	dA	20
bilim	1	büyü-	8	dağ	2
bilinçsiz	2	büyük	7	daha	11
bin-	2	bu yüzden	4	daima	1
bindir-	3	buzdolabı	1	dalga geç-	1
binlerce	2	çağ	1	davet et-	1
bir	119	çakıl	1	davran-	11
bırak-	3	çalış-	18	davranış	2
biraz	1	çalışabil-	1	de-	57
birbiri	16	can	2	dede	3
birçok	6	canını kurtar-	1	değer	3
birey	2	canı yan-	1	değerli	1
biri	4	canlı	4	değil	7
birkaç	2	çarp-	1	deniz	2
birlik	1	çek-	1	derin	1
birlikte	1	cep	1	ders	2
bisiklet	5	cevap ver-	1	dert	3
bitir-	1	çevre	10	devam et-	2
bitki	1	çiçek	4	didin-	1
bitki örtüsü	2	ciğer	1	diğer	3
biz	41	çık-	5	dik-	2
böcek	1	çocuk	33	dikkat et-	2
bölge	3	çoğal-	1	dikkatli	1
böyle	5	çoğu	2	dil dök-	1
bozul-	2	çok	59	dile-	1
bu	32	çöp	16	dinle-	1
bugün	1	çöp kutusu	2	dip	1
bul-	5	çöz-	1	dış	1
bulun-	2	Cumhuriyet	1	dişi	2
bunlar	2	çünkü	11	dışla-	1
bura	3	çürük	1	dışlan-	2

diye	5	elektrikli	3	gerekli	1
doğa	65	elektronik	1	geri	1
doğal	3	emin	2	getir-	5
dolaş-	1	en	10	gez-	2
dolu	2	enerji	1	gezgin	1
don-	2	erkek	2	gezinti	1
donakal-	1	es-	1	gibi	5
dört	2	eşek	2	gir-	2
dost	4	eşit	1	git-	23
dostluk	3	eski	9	gizli saklı	1
duman	1	eşya	1	gömül-	1
dünya	10	et	1	gör-	7
durum	1	et-	1	göre	1
dürüst	2	etki	1	görev	2
düş-	3	etraf	3	görüş	1
düşün-	3	ev	14	göster-	3
düşünebil-	1	evet	1	götür-	2
duy-	4	ezan	1	gözü yaşlı	1
duyarlı	1	farklı	1	grup	1
duyarsız	1	fatura	2	gül-	10
düzenli	1	fazla	3	gün	20
ebe (nine)	1	Gazi	1	günah ol-	1
edin-	1	geç-	3	gündüz	1
eğer	21	gece	1	güven-	6
eğitim	1	geçim	1	güzel	26
eğlen-	2	gel-	21	güzellik	3
ek-	1	gelebil-	1	güzel ol-	1
ekmek	1	geliş-	5	hâla	3
eksik	1	genç	2	haberleş-	1
elbet	1	gerçek	5	hadi	2
elektrik	6	gerek	3	hak	1

Hakkı	1	iç	5	kal-	5
halay çek-	1	iç-	3	kalk-	2
halk	1	icat	4	kanser	1
harap ol-	1	icat et-	1	kâr	1
harika	1	için	22	kara	1
Hasan	1	ihanet et-	1	kardeş	2
hastalan-	3	ihtiyaç	1	karın	1
hastalık	1	iki	7	karne	1
hasta ol-	2	ilerle-	1	karşı	1
hata	1	iletişim	3	kartal	3
hatırla-	1	iletişim kur-	1	katil	2
hava	3	ilk	2	katkı	1
hayat	9	İnşallah	1	kayıp et-	2
Hayri	2	insan	48	kayıp ol-	2
hayvan	9	internet	1	kaynak	2
hazırla-	1	iş	6	kazan-	1
hediye	1	işit-	1	kefensiz	2
hele	1	işle-	1	kek	1
hem	8	israf et-	1	kendi	4
hemen	12	işte	2	kere	1
hep	10	iste-	14	kes-	10
hepimiz	2	isteyebil-	1	kesil-	1
hepsi	1	İstiklal Marşı	1	ki	12
her	25	iyi	21	kim	5
herkes	12	iyileş-	1	kimi	2
hey	1	iyilik	3	kimse	8
hiç	16	iyiliksever	1	kin	1
hiçbir	4	kaç-	1	kır-	1
hisset-	4	kadar	7	kirlen-	3
hızlı	1	kadın	1	kirlet-	9
huzurlu	1	kağıt	1	kirli	5

kirlilik	1	kurt	6	nefes al-	2
Kırşehir	1	kurul-	2	niçin	1
kış	1	kuş	2	nere	4
kısaca	3	küs-	2	nesil	2
kısacası	1	lazım	2	nine	1
kişi	6	lise	1	o	40
kitap	1	lütfe	2	ocak	1
kıymet	1	Mahmut	1	ödev	3
kız-	2	mangal	2	oğlum	1
kök	1	mavi	1	öğren-	1
kok-	2	Mehmet	1	öğrenci	1
koku	1	Mehmet Ali	1	öğret-	9
kolay	1	mektup	1	öğretmen	19
kolaylaş-	1	mektuplaş-	1	öğretmenlik	8
kolaylaştır-	3	meraklı	1	oğul	3
kolaylık	2	mesela	8	öğüt ver-	1
konu	2	meslek	2	oksijen	9
kop-	1	metal	1	oku-	7
kork-	1	mI	5	okul	8
koru-	9	millet	2	ol-	117
koruyabil-	1	mis	1	olabil-	3
koş-	2	motorlu	2	olay	4
kötü	9	mühendis	1	öl-	3
köy	2	mutlu	2	ölüm	1
koy-	1	mutluluk	2	oluş-	1
küçük	6	mutlu ol-	2	on	2
kullan-	2	namaz kil-	1	on beş	1
kum	1	Namık Kemal	1	önce	4
kumanda	1	nasıl	3	önem	7
kural	1	ne	15	önemli	14
kürek	1	neden	4	önem ver-	1

onlar	29	pis	1	şehit	1
önlen-	1	pislen-	1	şekil	5
ora	14	pislet-	1	Selim	4
ordu	1	radasyon	1	sen	16
orman	11	radio	1	ses	1
örnek	2	rahat	2	seslen-	2
Osmanlı Devleti	1	rastla-	1	sev-	26
öteki	1	robot	1	sevgi	51
otopark	2	saat	1	sevgisiz	1
otur-	4	sadece2		sevil-	1
öyle	2	sağ	2	sevin-	2
oyna-	7	sağla-	5	şey	45
oysa	1	sağlık	1	sıcak	1
oysaki	1	sahip	2	sıkıntı	3
oyun	2	sahip çık-	1	şimdi	8
oyuncak	2	sahip ol-	3	sınav	1
o yüzden	2	şair	1	sınıf	2
özellik	1	sal-	1	sinirlen-	1
özle-	2	saldır-	1	sır	3
pamuk	1	sap-	1	sır sakla-	4
Pamukkale	1	Sarıkamış	1	sır tut-	1
pansuman yap-	1	savaş	4	siz	3
para	7	savaş-	2	soğuk	1
parça	1	savun-	1	sokak	1
parlat-	1	say-	1	son	2
pasaklı	1	sayesinde	5	sonra	14
patla-	1	saygı	3	sor-	3
paylaş-	3	saygı göster-	1	şöyle	7
Peri Bacaları	2	saygılı	3	söyle-	4
piknik yap-	2	sayı	2	söz	1
pilot	4	seç-	2	sözlü	1

söz tut-	1	ton	1	uygula-	1
su	3	toplaml	1	uyku	1
süpürge	1	topluluk	1	uyu-	1
sür-	2	toplum	1	uyuyabil-	1
susuz	1	toprak	3	üz-	1
süt	1	tüken-	1	uzak	4
şu	2	tüm	2	üzere	1
tabi	1	tur	1	üzül-	1
tamam	2	turist	3	var	31
tane	4	Türk	1	var-	1
tanı-	3	Türk Lirası	1	varlık	2
taraf	1	türlü	1	vatan	22
tarafından	1	tut-	2	ve	103
tasa	2	(TEMA) Türkiye		ver-	5
tatıl	1	Erozyonla Mücadele		verebil-	1
taýın	1	Ağaçlandırma ve Doğal		veya	2
tehlikeli	1	Varlıkları Koruma		vicdansız	1
tek	2	Vakfi	1	vurul-	1
teknoloji	33	tutabil-	1	ya	3
teknolojik	1	üç	2	yak-	4
telefon	8	uç-	2	yakıl-	1
televizyon	2	uçak	3	yakın	2
telgraf	1	Uğur	1	yalan söyle-	1
temel	1	uğurla-	3	yan	6
temelli	1	ulaş-	1	yani	3
temiz	6	ülke	16	yanında ol-	1
temizlik	9	ulu-	1	yanıt ver-	1
terörist	1	üniversite	1	yanlış	1
tersle-	1	üst	2	yap-	20
teşekkür et-	1	uyar-	6	yapabil-	2
teselli et-	1	uyarı	1	yara-	3

yaralı	1	yiğit	1
yarar	2	yıka-	1
yararlan-	1	yıkıl-	1
yararsız	1	yıl	1
yarat-	1	yine	1
yardım	2	yoğurt	1
yardım et-	3	yok	6
yaş	1	yok et-	2
yaşa-	7	yok ol-	3
yaşam	3	yoksa	1
yaşan-	2	yol	6
yaşlı	1	yön	2
yat-	1	yorul-	1
yavru	1	yürü-	1
yaz-	1	Yusuf	1
yazar	1	yuva	1
yazık	1	yüz	8
yazıl-	1	yüz binlerce	8
ye-	5	yüzlerce	1
yemek	3	zaman	17
yen-	2	zarar	7
yeni	1	zararlı	1
yenil-	1	zarar ver-	15
yer	27	zaten	1
yerine getir-	1	zor	2
yerleş-	1	zorlaş-	1
yeşil	1	zorluk	3
yeşillik	1		
yeter	1		
yeterli	1		
yetişkin	1		

EK-8 ÖRNEKLEM GRUBUNUN ÜÇ TÜRÜN TAMAMINDA (Fabl, Anı, Serbest Tür) KULLANDIĞI ÇEŞİT KELİMELE VE SIKLIK SÖZLÜĞÜ

abdest al-	1	akıl	14	analık	1
abi(ağabey)	32	akıllı	4	anayol	1
abla	10	akıllı akıllı	1	ancak	2
aç	6	akılsız	1	anı	7
aç-	11	aklına gel-	1	aniden	3
açabil-	1	akşam	19	Ankara	13
acı-	5	aksi	1	anla-	12
açık	1	aktar-	1	anlam	1
acık-	7	al-	56	anlaş-	3
acil	1	alabil-	1	anlat-	16
aç kal-	3	Alagöz	3	anne	109
açlık	1	alan	1	Antalya	1
ad	16	alay et-	1	aptal	2
adam	18	alçı	1	ara	21
adım	2	alçıya al-	1	ara-	22
adres	1	aldır-	2	araba	17
aferin	1	aldırış et-	1	araç	3
ağaç	45	alet	1	Arap	1
ağaçlık	1	Ali	16	araştır-	1
ağır	1	alın-	4	arı	2
ağız	3	alış-	1	arife	1
ağla-	25	alışkanlık	1	arka	8
ağrı-	7	Allah	2	arkadaş	119
ahır	5	alt	7	arkadaşlık	30
Ahmet	3	altı	1	arkadaş ol-	10
aile	50	ama	105	arkadaş	1
ait	1	aman	5	art-	1
ak-	1	ambulans	2	artık	13
akbaba	5	amca	18	aş-	1
Akçakent	1	an	12	aşağı	4
Akif	3	anahtar	2	asıl	4

asker	12	baba	74	bazen	5
askı	1	babaanne	5	bazı	6
asla	1	babalık	1	bazıları	1
aslan	113	acak	8	bebek	6
aslında	2	bağır (vücut)	1	beğen-	2
at	8	bağır-	14	bekle-	4
at-	20	bağla-	2	beklet-	1
atasözü	1	bağlı	1	bela	2
ateş	7	bahar	1	belediye	1
atıl-	2	bahçe	8	belirt-	1
atla-	6	Bahri	1	belki	1
av	9	bahset-	1	ben	386
avcı	7	bak-	33	bence	6
avlu	1	bakkal	1	Benekli	1
avuç	1	baklava	2	benze-	1
ay	6	baktır-	1	beraber	12
ayak	9	balık	11	berabere	2
ayak basar basmaz-1		balkon	1	bereket	1
ayakkabı	2	bambaşka	1	beri	1
ayı	16	baraj	4	Berna	6
ayır-	6	bardak	1	beş	11
Ayıyogi	1	barış-	2	beşinci	2
aylık	1	baş	19	besle-	4
aynı	4	bas-	2	beslen-	2
ayrı	3	başa çık-	1	beş yüz	1
ayrı ayrı	1	basamak	1	beton	1
ayrıca	1	başar-	1	bey	3
ayrı kal-	1	başka	12	beyaz	1
ayrıl-	6	başla-	40	beyaz beyaz	1
az	7	bat-	2	biber	1
azal-	1	baygın	1	bıçak	3
azalt-	1	bayıl-	1	bil-	22
Azman	1	baykuş	6	bile	9
Azra	3	bayram	2	bile-	1

bilgin	1	boğa	4	büyü-	12
bilgisayar	7	bohçacı	3	büyük	20
bilim	1	bölge	3	büyüt-	1
bilinçsiz	2	bölün-	1	bu yüzden	9
bin-	19	Boncuk	4	buz	1
bindir-	3	boşal-	1	buzdolabı	1
binlerce	2	boy	1	çabuk	2
bir	478	boya-	1	cadde	1
bırak-	8	böyle	13	çağ	1
biraz	14	böylece	8	çağır-	11
bir bir	1	boyun	2	çakal	1
birbiri	24	boyunca	1	çakıl	1
birçok	6	boz-	3	çakıllı	1
birden	13	boz ayı	2	çal-	3
birden bire	1	Boztepe	1	çalış-	33
birer birer	1	bozul-	2	çalışabil-	1
birey	2	bu	149	camı	3
bir gün	5	buçuk	1	can	13
biri	16	budala	3	canı	1
birileri	1	buğday	1	canını kurtar-	2
birinci	2	Bugs Buny	3	canı yan-	1
birisi	1	bugün	4	canlı	4
birkaç	9	bükül-	1	cant	2
birlik	2	bul-	17	çardak	1
birlikte	3	bulabil-	3	çare	1
bir sürü	1	bulan-	1	çarp-	3
bisiklet	35	bulun-	2	çarpış-	1
bit-	6	buluş-	3	çarşamba	1
bitir-	4	bundan	1	çarsı	1
bitki	2	bunlar	10	çatı	2
bitki örtüsü	2	bura	36	çay	3
biz	124	burun	3	çek-	3
böbürlen-	1	bütün	17	çekimsiz	1
böcek	1	büyü	1	cep	1

Cesi	8	Cumhuriyet	2	derinlik	1
çeşit	1	çünkü	32	derman	1
çeşit çeşit	1	çürük	1	ders	7
çeşme	4	dA	83	dert	4
cevap	2	Daffy	2	devam et-	3
cevap ver-	7	dağ	8	deve	3
çevir-	1	dağıt-	2	didin-	1
çevre	10	daha	42	diğer	5
ceylan	12	daima	1	dik	1
ceza çek-	1	dakika	2	dik-	6
ceza ver-	1	dalgı geç-	2	diken	3
çiçek	5	davet et-	1	dikiş at-	1
çift	1	davran-	1	dikkat	1
çiftçi	4	davranış	2	dikkat et-	2
ciğer	1	dayan-	4	dikkatli	1
çık-	55	dayı	5	dikkatli ol-	1
çıkar-	6	de-	250	dil	2
çıkabilir-	3	dede	19	dil dök-	1
çıkış	2	dedikodu	1	dile-	3
çikolata	1	dedikodu yap-	1	dinle-	1
çılgın	2	defa	3	dinlen-	6
çita	5	değer	3	dip	3
çiz-	1	değerli	1	direksiyon	1
çizmeli	1	değil	20	diş	1
çoban	1	değiş-	1	dış	3
çocuk	50	değiştir-	1	dışarı	7
çoğal-	1	değnek	1	dişi	2
çoğu	4	delir-	1	dışla-	1
çok	223	demir	1	dışlan-	2
çöp	16	demle-	1	dişli	4
çöp kutusu	2	denil-	1	diye	33
çöz-	1	deniz	5	doğ-	4
çukur	2	dere	1	doğa	66
cuma	1	derin	1	doğal	3

doğru	21	durabil-	1	Elçin Beren	1
doğum	3	durakla-	1	elektrik	6
doğum günü	5	duraksa-	1	elektrikli	3
doğur-	2	durdur-	1	elektronik	1
dök-	3	durum	12	Elif	2
doktor	4	dürüst	2	elma	1
dol-	1	düş	1	elöp-	1
dolan-	1	düş-	25	emin	5
dolaş-	4	düşman	1	Emine	3
dolayı	1	düşman ol-	1	emmi (amca)	1
dolu(yağış)	2	düşün-	8	en	27
domates	1	düşünebil-	1	enerji	1
domuz	1	duy-	14	engelle-	1
dön-	12	duyarlı	1	enik	11
donakal-	1	duyarsız	1	enişte	3
dönem	1	duyul-	1	epey	1
dördüncü	2	düz	1	erik	1
dört	3	düzenli	1	erkek	3
döş(vücut)	3	düzgün	1	erken	4
dost	16	ebe (nine)	1	eş	2
dostluk	6	edin-	2	eşek	18
dost ol-	1	eğer	22	esir al-	1
döv-	4	eğil-	1	eşit	1
dövuş-	5	eğitim	2	eski	13
doy-	1	eğitimli	1	eşya	1
doyur-	1	eğlen-	5	et	10
doyurabil-	1	eğlence	1	et-	4
dua	1	eğlenceli	1	etki	1
dua et-	2	ejderha	15	etkile-	1
düğün	3	ek-	1	etraf	3
Düldül	1	ekmek	4	ev	102
duman	1	eksik	1	evcil	1
dünya	10	el	9	evet	10
dur-	12	elbet	1	evlen-	1

evvel	7	geç ol-	1	görüver-	1
ey	1	gel-	154	görül-	1
ezan	3	gelebil-	1	görüş-	2
facia	2	gelincik	1	göster-	6
fakat	3	geliş-	5	götür-	31
falan	1	gemi	1	gövde	2
fare	28	genç	2	göz	10
fark et-	3	gene	2	gözük-	2
farklı	1	gerçek	5	gözü yaşlı	1
farklı farklı	1	gerçekleş-	1	grev yap-	2
Fatmanur	1	gerçekten	1	gurup	2
fatura	2	gerek	3	güçlü	1
fazla	7	gerekli	2	gül-	22
fena	1	geri	7	güldür-	2
Fevzi	2	getir-	19	Güllü	1
fikir	4	geyik	24	gün	136
fil	10	gez-	22	günah ol-	1
film	3	gezgin	1	gündüz	1
film çek-	2	gezi	3	güneşli	1
findık	2	gezinti	1	günlük	2
Finike	1	gibi	15	günü	1
fırıl-	1	Gilbert	1	gürültü	1
fırsat	2	gir-	18	güven	5
fişkir-	4	git-	208	güven-	2
gaga	1	giy-	1	güvenli	1
Garfield	4	gizli saklı	1	güzel	43
Gazi	1	gol	3	güzellik	4
geber-	1	gol at-	1	güzel ol-	1
geç-	23	göm-	1	hâla	7
gece	6	gömül-	1	haber	9
geçebil-	1	gönder-	3	haberleş-	1
geçim	1	gör-	61	habersiz	1
geçin-	2	göre	1	haber ver-	1
geçir-	2	görev	2	hadi	6

hafifle-	1	hava al-	1	hile	1
hafta	4	havla-	4	Himmet	6
hain	1	havuz	1	his	1
hak	1	hayat	12	hisset-	4
Hakkı	1	haydi	5	hitap et-	1
hakkından gel-	1	hayır	7	hızlan-	1
haklı	2	hayırlı ol-	1	hızlı	5
haksız	1	haykır-	1	hızlıca	1
hâl	3	Hayri	2	hoplaya hoplaya	1
hala	16	hayvan	64	horoz	8
halat	1	hazır	3	hortum	1
halay çek-	1	haziran	1	hoş	2
halbuki	1	hazırla-	2	hoş bul-	1
halk	7	hazırlan-	3	hoş gel-	1
Hamide	2	hediye	5	hoşt	1
hamile	2	hediye al-	3	Hüseyin	2
hani	1	hele	1	huylu	1
hanım	1	hem	15	huzur	1
hap	1	hem de	1	huzurlu	1
harap ol-	1	hemen	49	İbrahim	1
hareket	1	hep	23	iç	28
hariç	1	hepimiz	4	iç-	14
harika	1	hepsi	8	icat	4
Hasan	2	her	52	icat et-	1
hasta	3	herkes	35	içecek	1
hastalan-	6	Herkül	6	içeri	3
hastalanabil-	1	her zaman	1	için	62
hastalık	3	hey	3	idare et-	1
hastane	21	heyecanlı	1	iğne	1
hasta ol-	4	heykel	1	ihanet	1
hata	5	hiç	46	ihanet et-	1
hatırla-	6	hiçbir	7	ihtiyaç	1
hatta	1	hiddetlen-	1	iki	35
hava	8	hikaye	4	ikinci	3

ile	2	İstiklal Marşı	1	kana-	5
ilerle-	2	it-	2	kanarya	1
ilet-	1	iyi	63	kandır-	1
iletişim	3	iyileş-	12	kanser	1
iletişim kur-	1	iyilik	3	kapat-	3
ilgili	1	iyiliksever	1	kapı	7
ilginç	1	izin ver-	1	kapla-	1
ilk	4	izle-	2	kaplumbağa	38
ilkbahar	3	izlet-	1	kaptır-	3
imdat	2	İzmir	1	kar	3
in-	2	jandarma	1	kara(siyah)	3
inan-	5	Japonya	1	karar-	2
inatçı	1	kabuklu	1	karar ver-	2
indir-	1	kabul et-	3	Kardelen	3
inek	34	kaç-	28	kardeş	26
infaz	1	kaçabil-	1	karga	1
inkar et-	1	kaçır-	2	kâr	2
inşallah	2	kadar	19	karın	8
insan	53	kadın	1	karınca	1
internet	2	kafa	8	karış-	1
intikam	1	kafa yor-	1	karne	6
ip	2	kahve	3	karpuz	3
iş	16	kafes	1	karşı	12
isim	1	kağıt	1	karşılaş-	6
ısrar-	3	kahraman	3	karşılık	1
ısrarabil-	1	kahramanlık	1	vefat et-	1
işit-	1	kal-	21	kartal	3
işle-	1	kalbur	4	kartopu	2
israf et-	1	kaldır-	1	kaş	1
ısrar et-	1	kalın	1	kasaba	5
İstanbul	4	kalk-	7	katil	2
işte	6	kalkış-	1	katıl-	2
iste-	49	kamyon	1	katkı	1
isteyebil-	1	kan	4	kavga	3

kavga et-	2	kimse	18	kol	19
kay-	3	kin	1	kola	1
kaya	2	kıpırda-	1	kolonya	1
kayalık	1	kıpkırmızı	1	kolay	1
kaybol-	5	kir	1	kolaylaş-	1
kaydır-	1	kır-	2	kolaylaştır-	3
kayık	1	kiraz	2	kolaylık	2
kayıp et-	6	Kırıkkale	2	kolla-	1
kayıp ol-	9	kırıl-	3	komşu	10
kaynak	2	kırk	2	kon-	1
kaz-	1	kirlen-	3	konsey	1
kaza	6	kirlet-	9	kontrol	1
kazan-	8	kirli	5	konu	4
kaza yap-	1	kirlilik	1	konuş-	10
keçi	17	kırmızı	2	konuşa konuşa	1
keci	48	kirpi	1	kop-	1
kefensiz	2	Kırşehir	2	kopar-	2
kek	2	kış	11	köpek	92
kelebek	3	kısa	1	köprü	2
kenar	2	kısaca	5	Koray	2
kendi	18	kişi	9	körebe	1
kepçe	1	kıskan-	3	kork-	30
kere	7	kıstır-	2	korkunç	1
kes-	18	kitap	1	korkut-	2
kesil-	1	kıy-	1	koru-	10
kesin	1	kıyı	1	koruyabil-	1
keşke	3	kıymet	1	koruyucu	1
kez	4	kız	15	koş-	27
ki	41	kız-	13	köstebek	4
kilometre	1	koca	2	koştur-	1
kim	14	kocaman	4	koşu	2
kim	3	kök	1	kötü	21
kımıldat-	2	kok-	2	kötülük	1
kimlik	1	koku	1	kov-	1

kovala-	26	Lesi	1	Mert	4
kovdur-	1	leylek	1	Merve	2
köy	14	lise	1	mesela	10
koy-	3	lütfe	2	meslek	2
köylü	4	maç	1	Mesut	2
koyul-	2	maceralı	1	metal	1
koyun	6	maç yap-	1	mevsim	1
kral	6	mağara	4	mezar	4
krallık	1	mahalle	1	mezarlık	1
Kripto	6	Mahmut	18	ml	17
küçük	16	Mahsenli	1	Michelangelo	5
kulak	12	mama	1	mide	2
kullan-	2	mangal	2	Miki fare	1
kulübe	1	Mardin	1	millet	2
kum	2	market	1	Minnoş	1
kumanda	2	marul	1	mis	1
kur-	5	maske	1	misafir	1
kural	1	masmavi	1	mışıl mışıl	1
kurbağa	2	matematik	1	moral	1
kurban	2	mavi	1	motor	2
kurban kes-	1	Maviş	4	motorlu	2
kürek	1	mayıs	1	mühendis	1
kurnaz	2	maymun	2	Münevver	1
kurt	65	Mehmet	3	Mustafa	5
kurtar-	10	Mehmet Ali	1	mutlu	23
kurtul-	4	Mehtap	1	mutluluk	3
kurul-	2	mektup	2	mutlu mutlu	1
kuş	12	mektuplaş-	1	mutlu ol-	8
küs-	10	Melike	3	mutsuz	9
kutla-	4	memnun	1	nafile	1
kuyruk	2	merak et-	1	namaz kil-	2
kuyu	14	meraklı	1	Namık Kemal	1
kuzen	1	merhaba	11	nasıl	9
lazım	3	mermi	1	ne	52

Necati	1	Oğuzhan	1	ortalık	1
neden	17	Oksijen	9	Osmanlı Devleti	1
nefes al-	2	oku-	11	ot	12
nefessiz	1	okul	28	öteki	1
nehir	6	okun-	1	otlan-	1
niçin	2	ol-	213	otlat-	1
nere	9	olabil-	4	otopark	2
nerede	2	olay	22	otur-	12
neredeyse	1	öldür-	7	otuz	1
nesil	2	öl-	27	öyle	8
ne zaman	1	ölüm	1	oyna-	38
nine	1	oluş-	1	oynaş-	1
Nisa	3	Ömer	6	oynat-	2
nisan	3	ömür	1	oynatabil-	1
niye	7	on	21	oysa	2
nüfus	1	onayla-	1	oysaki	1
numara	1	on beş	3	oyuk	2
o	203	on bir	1	oyun	19
ocak	1	önce	15	oyuncak	3
öc al-	1	on dokuz	1	o yüzden	2
oda	8	önem	7	özel	1
ödev	3	önemli	15	özellik	2
odun	2	önem ver-	1	özle-	5
oduncu	4	onlar	78	özür dile-	3
oğlan	1	önlen-	1	paket	1
öğle	7	ön	1	Pamuk	1
oğul	16	on	3	Pamukkale	1
öğren-	2	on üç	1	panda	1
öğrenci	1	önünü kes-	1	paniğe kapıl-	1
öğret-	9	ora	71	pansuman yap-	5
öğretmen	36	ordu	1	pantolon	2
öğretmenlik	8	orman	72	para	8
öğüt ver-	1	örnek	2	parça	1
Oğuz	8	orta	4	park	2

parlat-	1	rahatla-	1	sallan-	3
parti	1	Ramazan	3	saman	2
parti yap-	1	rastla-	4	san-	3
pasaklı	1	renk	3	sancılan-	1
pasta	3	resim	1	sanki	2
patla-	1	rica et-	1	şans	1
patlak	1	Rintintin	1	sap-	1
paylaş-	3	robot	1	sargı	3
pazar	1	röntgen çektir-1		sarı	4
pazartesi	2	rüya	1	Sarıkamış	1
pedal	1	rüzgar	1	şarkı	3
pekala	1	saat	7	şaşır-	4
Peri Bacaları	2	sabah	20	şaşkın	1
pes	8	sabah kahvaltısı	1	savaş	5
pes et-	1	sadece	3	savaş-	2
piknik	13	sadık	1	savun-	1
piknik yap-	5	sağ	2	say-	1
pilot	4	sağ-	1	sayesinde	5
pis	1	sağla-	5	saygı	3
piş-	1	sağlık	1	saygı göster-	1
pislen-	1	sağ ol-	1	saygılı	3
pislet-	1	sahip	10	sayı	2
pislik	1	sahip çık-	1	sebep	3
pişmanlık	1	sahip ol-	4	seç-	2
pişman ol-	1	şair	1	Sefa	2
plan	3	sakatlan-	1	şehit	1
plan kur-	2	sakin	1	şeker	3
plan yap-	4	sakla-	2	şekil	6
Poli	6	saklambaç	2	sekiz	4
polis	1	saklan-	2	selam ver-	1
Pur	1	sal-	1	Selim	4
radasyon	1	saldır-	1	sen	74
radio	1	salı	1	sene	1
rahat	2	salıncak	2	senet	1

serçe	6	sinsi sinsi	1	söz	3
serin serin	1	sır	3	sözlü	1
Serkan	4	sıra	3	söz tut-	1
serum	2	sırılsıklam	1	söz ver-	2
ses	9	sır sakla-	4	su	22
seslen-	2	sırt	2	suçlu	1
sev-	54	sırtlan	9	Sukubidu	2
Sevda	1	sır tut-	1	sun-	1
sevgi	51	sis	1	süper	4
sevgisiz	1	siyah	1	süpürge	1
sevil-	1	siz	19	sür-	6
sevimli	1	sızla-	1	şura	2
sevin-	9	sızlan-	2	sürpriz yap-	1
sevk et-	1	sızlanıp dur-	1	sürü	3
şey	74	soğu-	1	sürüklen-	1
sıcak	3	soğuk	1	sürüne-sürüne	1
sıçra-	2	sohbet et-	1	şurup	1
sıçrat-	1	sök-	3	sus-	1
sığınak	1	sokak	2	susa-	1
sık-	2	sol	1	susuz	4
şikayet et-	1	soluk	1	süt	3
sıkı	1	solukla-	1	sütun	1
sıkıl-	3	son	10	şu	3
sıkıntı	3	sona er-	2	susuzluk	1
sıkıştır-	2	söndür-	2	Sylvester	3
sık sık	1	sonra	146	tabi	6
sil-	1	sonuncu	1	tak-	2
silah	2	sonunda	3	takdir	3
şimdi	16	sor-	15	takı	2
sınav	1	soru	2	takıl-	1
sincap	12	sorun	1	takım	3
sınıf	10	şöyle	24	takip et-	1
sinirlen-	4	söyle-	19	takla at-	1
sinsi	1	söyleyiver-	1	taklit yap-	1

takma	3	telaşlan-	2	tüken-	1
taksi	2	telefon	9	tüm	3
tam	7	televizyon	2	tur	1
tamam	19	telgraf	1	turist	3
tane	33	temel	1	Türk	2
tanı-	7	temelli	1	Türkan	6
tanış-	1	temiz	7	Türkiye	1
tanıştır-	3	temizle-	3	(TEMA) Türkiye	
taraf	7	temizlik	9	Erozyonla Mücadele	
tarla	1	tepe	5	Ağaçlandırma ve Doğal	
tartış-	2	tepki ver-	1	Varlıkları Koruma	
taş	3	tepsi	1	Vakfi	1
tasa	2	terörist	1	Türk Lirası	1
taşı-	1	tersle-	1	Türlü	2
taşın-	1	teşekkür	1	tut-	10
taşla-	1	teşekkür et-	4	tutabil-	3
taşlık	1	teselli et-	1	tüy	2
tatil	8	teyze	5	tuzak	6
tatil ol-	1	tilki	51	Tweety	2
tatlı tatlı	1	timsah	1	üç	12
tatsızlık	1	tırman-	1	uç-	6
tavşan	115	tomurcuk	3	uçak	3
tavuk	19	ton	1	üçüncü	3
tayin	1	top	2	uğur	7
tebrik et-	1	topla-	3	uğurla-	3
tehlike	1	toplam	1	ulaş-	5
tehlikeli	1	toplan-	2	ülke	16
tek	11	topluluk	1	ulu-	1
teker	5	toplum	1	umursa-	1
teker teker	1	toprak	4	üniversite	1
tekme at-	1	tören	1	unut-	11
teknoloji	33	tosun	2	üst	11
teknolojik	1	tüfek	2	üstelik	1
tekrar	5	Tuğrul	1	üşü-	1

uy-	1	ver-	19	yaramaz	1
uyan-	4	verebil-	2	yarar	2
uyandır-	1	veril-	2	yararlan-	1
uyanık	1	veya	5	yararsız	1
uyar-	6	vicdansız	1	yarat-	1
uyarı	1	vur-	12	yardım	2
uygula-	3	vurul-	1	yardımcı	2
uyku	1	ya	4	yardım et-	14
uyu-	7	yağ-	2	yargısız	1
uyuyabil-	1	yağmur	1	yarıl-	4
uyuyakal-	4	yak-	4	yarın	3
üz-	2	yakala-	8	yarış	8
uzak	5	yakıl-	1	yarış-	3
uzaklaş-	1	yakın	4	yaş	7
uzan-	1	yaklaş-	6	yaşa-	29
uzat-	1	yalan	1	yaşam	4
üzere	2	yalan söyle-	1	yaşan-	2
üzeri	2	yalnız	5	yaşlan-	4
üzgün	1	yan	48	yaşlı	5
üzül-	23	yan-	2	yas tut-	1
uzun	2	yanak	1	yat-	8
üzüntü	1	yangın	6	yatır-	1
üzüntülü	2	yani	8	yavaş	3
uzun uzun	2	yanında ol-	1	yavaş yavaş	1
vagon	2	yanıt ver-	2	yavru	18
vahşi	3	yanlış	2	yayıl-	1
vakit	3	yanlışlık	1	yayla	1
var	107	yansıma	1	yaz	13
var-	12	yap-	61	yaz-	4
varlık	2	yapabil-	2	yazar	1
vatan	22	yaptır-	2	yazık	3
vazgeç-	1	yara	2	yazıl-	1
ve	519	yara-	7	ye-	64
vefat et-	1	yaralı	1	yedi	7

yeğen	3	yoğurt	1	Zekiye	1
yem	2	yok	24	Zincir	1
yemek	24	yok et-	2	zıpla-	1
yemyeşil	1	yok ol-	3	ziyaret et-	1
yen-	3	yoksa	3	zor	6
yenge	4	yokuş	1	zorla-	1
yengeç	2	yol	22	zorlaş-	1
yeni	5	yola çık-	1	zorluk	3
yenil-	1	yola koyul-	1	zulüm	1
yer	64	yol al-	2		
yerine getir-	1	yön	2		
yerleş-	2	yönel-	2		
yeşil	1	yor-	1		
yeşillik	1	yorul-	6		
yeter	2	yukarı	3		
yeterli	1	yumurta	3		
yetiş-	4	yumuşak	1		
yetişkin	1	yürü-	9		
yiğit	1	yürüyüş	1		
yık-	2	Yusuf	1		
yıka-	2	yuva	3		
yıkıl-	4	yuvarlan-	2		
yıl	5	yüz	10		
yılan	4	yüz binlerce	1		
yılbaşı	1	yüzlerce	1		
yine	10	yüz on iki	2		
yirmi bir	1	zaman	55		
yirmi ikinci	1	zarar	8		
yirmi üç	2	zararlı	1		
yırt-	1	zararsız	2		
yırtıcı	1	zarar ver-	15		
yırtıl-	2	zaten	5		
yiyebil-	1	zehirle-	1		
yiyecek	12	Zehra	2		

